

Veiligheidshuis Breda

Resultaten van de inzet van juridische instrumenten bij de aanpak van veelplegers in het Veiligheidshuis Breda

Birgit Brevé
Juridische Hogeschool Avans-Fontys
29 mei 2009
Breda

Veiligheidshuis Breda

Resultaten van de inzet van juridische instrumenten bij de aanpak van veelplegers in het Veiligheidshuis Breda

Naam stagiaire:	Birgit Brevé
Studentnummer:	009961285
Opleiding/school:	HBO-rechten, Juridische Hogeschool Avans-Fontys te 's-Hertogenbosch
Jaar:	4 ^e jaar
Stageperiode:	9 februari 2009 t/m 15 mei 2009
Stageverlener:	Veiligheidshuis Breda
Afstudeermentor:	Dhr. R. Kartodirdjo
1 ^e afstudeerdocent:	Dhr. K. de Jong
2 ^e afstudeerdocent:	Mw. E. Koene
Datum:	29 mei 2009
Plaats:	Breda

Voorwoord

Voor u ligt de scriptie van het onderzoek dat is gedaan voor het Veiligheidshuis Breda. Het rapport is geschreven in de afstudeerperiode van de opleiding HBO-rechten. Opdrachtgever is Ro Kartodirdjo. Ro Kartodirdjo heeft mij de opdracht gegeven om in een afstudeerscriptie weer te geven óf de juridische instrumenten die zijn toegepast in veelplegersscenario's in alle gevallen het resultaat hebben opgeleverd om doelmatig bij te dragen aan de aanpak van veelplegers. Tevens vroeg hij om de knelpunten in kaart te brengen en hiervoor, indien mogelijk, verbeteringen aan te geven.

Er zijn velen die een zeer intensieve bijdrage hebben geleverd aan de totstandkoming van dit rapport. Allereerst wil ik Ro Kartodirdjo hartelijk bedanken voor de ondersteuning die hij mij heeft gegeven gedurende dit onderzoek. Dankzij hem heb ik een prachtige leerervaring opgedaan. Daarnaast wil ik graag Monique Polling, Bart van den Dries, Hester Deurvorst, Karin Florie, Tamara Jansen, Claudia van Twist en Laura Doedee hartelijk bedanken voor de hulp en steun. Zij hebben een grote bijdrage geleverd aan de totstandkoming van het onderzoek.

Ik hoop dat het Casusoverleg Veelpleger iets aan mijn onderzoek heeft. Ik hoop dat de scriptie duidelijkheid schept over wat de knelpunten van de juridische instrumenten en het proces van het Casusoverleg Veelplegers zijn en hoe deze knelpunten kunnen worden verbeterd. Dit allemaal om de samenwerking binnen het veiligheidshuis te optimaliseren en het recidivegevaar van de veelplegers te verkleinen zodat de maatschappij weer een stukje veiliger wordt.

Ik kan spreken over een zeer prettige samenwerking met de mensen waarmee ik gedurende het onderzoek te maken had.

Nogmaals dank aan alle mensen die een bijdrage hebben geleverd aan de totstandkoming van deze afstudeerscriptie.

Birgit Brevé

Breda, mei 2009

Inhoudsopgave

Pagina:

Lijst met afkortingen en begrippen

Samenvatting

1. Inleiding	1
1.1 Aanleiding, probleembeschrijving en onderwerp	1
1.2 De doelstelling en centrale vraagstelling	1
1.3 De opbouw van het rapport	2
1.4 Methode van onderzoek	2
2. Hoe pakt het Veiligheidshuis Breda veelplegers aan?	3
2.1 Definities	3
2.2 Het Casusoverleg Veelplegers	4
2.3 Persoonsgebonden/gerichte aanpak	4
2.4 Het belang van de gemotiveerde of ongemotiveerde veelpleger	5
2.5 Taken Casusoverleg Veelplegers	5
2.6 Ketenaanpak veelplegers	6
2.6.1 Intake	6
2.6.2 Preventie	6
2.6.3 Opsporing	6
2.6.4 Vervolging	7
2.6.5 Berechting	7
2.6.6 Executie	7
2.6.7 Nazorg	8
2.7 Procesmodel (nazorg)traject Veelplegers	8
2.7.1 Intake	8
2.7.2 Afspraken Ketenpartners	9
2.7.3 Uitvoer plan van aanpak (nazorg)	10
2.7.4 Monitoren	10
2.7.5 Afsluiting	11
3. Welke juridische instrumenten kunnen worden ingezet bij een veelplegersscenario?	12
3.1 Voorwaardelijk sepot	12
3.1.1 Het voorwaardelijk sepot m.b.t. de aanpak van Veelplegers	12
3.2 De OM transactie	13
3.2.1 De OM transactie m.b.t. de aanpak van veelplegers	13
3.3 De strafbeschikking	13
3.3.1 Strafbeschikkingen uitgevaardigd door de officier van justitie	14
3.3.2 Strafbeschikkingen uitgevaardigd door opsporingsambtenaren of door lichamen of personen met een publieke taak belast	14
3.3.3 De strafbeschikking m.b.t. de aanpak van veelplegers	14

3.4 Taakstraf	15
3.4.1 De taakstraf m.b.t. de aanpak van veelplegers	15
3.5 Schorsing voorlopige hechtenis onder voorwaarden	15
3.5.1 De schorsing voorlopige hechtenis onder voorwaarden m.b.t. de aanpak van veelplegers	16
3.6 Onvoorwaardelijke veroordeling	16
3.6.1 Straffen	16
3.6.2 Maatregelen	17
3.6.3 De onvoorwaardelijke veroordeling m.b.t. de aanpak van veelplegers	17
3.7 Voorwaardelijke veroordeling	17
3.7.1 De voorwaardelijke veroordeling m.b.t. de aanpak van veelplegers	18
3.8 Tenuitvoerlegging voorwaardelijke veroordeling (tul)	18
3.8.1 De tenuitvoerlegging voorwaardelijke veroordeling m.b.t. de aanpak van veelplegers	18
3.9 Maatregel Inrichting Stelselmatige Daders (ISD)	19
3.9.1 Wettelijke vereisten, uitgangspunten en aandachtspunten van de ISD-maatregel	19
3.9.2 Doelgroep	21
3.9.3 De voorwaardelijke ISD-maatregel	21
3.9.4 De ISD-maatregel m.b.t. de aanpak van veelplegers	21
3.10 Plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis	21
3.10.1 Plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis m.b.t. de aanpak van veelplegers	22
3.11 Terbeschikkingstelling (TBS)	22
3.11.1 Soorten TBS	22
3.11.2 De terbeschikkingstelling m.b.t. de aanpak van veelplegers	23
3.12 Reclasseringstoezicht	23
3.12.1 Reclasseringstoezicht m.b.t. de aanpak van veelplegers	24
3.13 Voorwaardelijke invrijheidstelling	25
3.13.1 De voorwaardelijke invrijheidstelling m.b.t. de aanpak van veelplegers	25
3.14 Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (BOPZ)	25
3.14.1 Voorlopige machtiging en machtiging voortgezet verblijf	26
3.14.2 Machtiging op eigen verzoek	26
3.14.3 Zelfbindingsmachtiging	26
3.14.4 Voorwaardelijke machtiging	26
3.14.5 Observatiemachtiging	27
3.14.6 Inbewaringstelling (IBS) en de machtiging tot voortzetting van de IBS	27
3.14.7 De BOPZ m.b.t. de aanpak van veelplegers	27
3.15 Schuldsanering	27
3.15.1 De schuldsanering m.b.t. de aanpak van veelplegers	27
3.16 Uitkeringen	27
3.16.1 Uitkeringen m.b.t. de aanpak van veelplegers	28
3.17 Ontheffing van de arbeidsverplichting	28
3.17.1 Ontheffing van de arbeidsverplichting m.b.t. de aanpak van veelplegers	28

4. Wat zijn de feitelijke resultaten van de inzet van juridische instrumenten tot nu toe toegepast bij een veelplegersscenario?	29
4.1 Dossier A	29
4.1.1 Feitelijke resultaten dossier A	29
4.2 Dossier B	29
4.2.1 Feitelijke resultaten dossier B	29
4.3 Dossier C	30
4.3.1 Feitelijke resultaten dossier C	30
4.4 Dossier D	30
4.4.1 Feitelijke resultaten dossier D	30
4.5 Dossier E	30
4.5.1 Feitelijke resultaten dossier E	31
4.6 Dossier F	31
4.6.1 Feitelijke resultaten dossier F	31
4.7 Dossier G	31
4.7.1 Feitelijke resultaten dossier G	31
4.8 Dossier H	31
4.8.1 Feitelijke resultaten dossier H	32
4.9 Dossier I	32
4.9.1 Feitelijke resultaten dossier I	32
4.10 Dossier J	32
4.10.1 Feitelijke resultaten dossier J	32
4.11 Dossier K	32
4.11.1 Feitelijke resultaten dossier K	33
4.12 Totaaloverzicht instrumenten	33
4.12.1 Conclusie	33
5. Wat zijn de knelpunten bij het inzetten van de juridische Instrumenten?	35
5.1 Knelpunten m.b.t. de juridische instrumenten	35
5.1.1 Knelpunten ISD-maatregel	35
5.1.2 Knelpunten terbeschikkingstelling	36
5.1.3 Knelpunten plaatsing psychiatrisch ziekenhuis	36
5.1.4 Knelpunten opname o.g.v. de BOPZ	37
5.1.5 Knelpunt bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke veroordeling	37
5.1.6 Knelpunt uitkering en ontheffing van de arbeidsverplichting	37
5.2 Knelpunten m.b.t. het proces van het Casusoverleg Veelplegers	37
5.2.1 Knelpunt nazorg	37
5.2.2 Knelpunt uitspraak rechter wijkt af van het scenario	38
5.2.3 Knelpunt ketendossiers	38
6. Op welke wijze kunnen de knelpunten mogelijk worden verbeterd?	39
6.1 Suggesties tot verbetering m.b.t. de juridische instrumenten	39
6.2 Suggesties tot verbetering m.b.t. het proces van het Casusoverleg Veelplegers	40
7. Conclusies	42
8. Aanbevelingen	44
9. Evaluatie	46
Bronnenlijst	47

Bijlagen

50

Bijlage 1: Onderzoeksplan

Bijlage 2: Stappenplan opstellen lijsten

Bijlage 3: Procesmodel (nazorg)traject Veelplegers

Bijlage 4: Samenvattingen interviews

Lijst met afkortingen en begrippen

BOPZ	Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen
Bos/Polaris	Computerprogramma waarmee de Officier van Justitie zijn strafeis bepaald
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
Dok	ambulante psychiatrische dienst
e.v.	en verder
GGZ	Geestelijke Gezondheidszorg
HKS	Herkenningsdienstsysteem, registratiesysteem van de politie met aangiftegegevens van misdrijven en de persoonsgegevens van de verdachten
IBS	inbewaringstelling
IGP-systeem	Informatie Gestuurde Politie, informatiesysteem van de politie
i.p.v.	in plaats van
ISD	Inrichting Stelselmatige Daders
i.v.m.	in verband met
jo	juncto
m.b.t.	met betrekking tot
N-K	Novadic-Kentron, verslavingszorg
o.g.v.	op grond van
OM	Openbaar Ministerie
OMP	Orderingsmethodiek Processen
OvJ	Officier van Justitie
PI	Penitentiaire Inrichting
RISc	Recidive Inschattings Schalen, instrument dat inzicht geeft in het risico van recidive
RM	rechterlijke machtiging
SMO	Stichting Maatschappelijke Opvang
SOV	Strafrechtelijke Opvang Verslaafden
SRN	Stichting Reclassering Nederland
TBS	Terbeschikkingstelling
tul	tenuitvoerlegging
v.i.	voorwaardelijke invrijheidstelling
w.o.	waaronder
WSNP	Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen
WvSr	Wetboek van Strafrecht
WvSv	Wetboek van Strafvordering
WWB	Wet werk en bijstand

Samenvatting

Een relatief gering aantal daders, de zogenaamde veelplegers¹, zijn verantwoordelijk voor een groot deel van de criminaliteit, zoals autokraken, vernielingen, inbraken, bedreigingen, zakkenrollerij en winkeldiefstallen. Deze vormen van criminaliteit veroorzaken veel overlast, maatschappelijke schade en onveiligheidsgevoelens. Het Veiligheidshuis Breda heeft het Casusoverleg Veelplegers opgericht om de veelplegers aan te pakken. Na elke aanhouding van een strafbaar feit bespreekt het Casusoverleg Veelplegers de betreffende veelpleger en stellen zij een scenario (plan van aanpak) op. De persoonsgerichte aanpak staat centraal. Dit betekent dat er een zoveel als mogelijk op de specifieke persoonlijke kenmerken en situatie van de veelpleger toegesneden aanpak wordt gemaakt.

Doel van het onderzoek was om de bestaande juridische instrumenten, ingezet bij de aanpak van veelplegers bij het Veiligheidshuis Breda, te evalueren en daarnaast te onderzoeken in hoeverre de inzet van deze instrumenten kan worden verbeterd.

De volgende juridische instrumenten kunnen bij de aanpak van veelplegers worden ingezet:

- voorwaardelijk sepot, art. 167 lid 2 jo 242 lid 2 jo 244 lid 3 jo 245 lid 3 WvSv;
- OM-transactie, art. 74 WvSr;
- strafbeschikking, art. 257a e.v. WvSv;
- taakstraf, art. 9 lid 1 onder 3 jo 22c WvSr;
- schorsing voorlopige hechtenis onder voorwaarden, art. 80 WvSv;
- onvoorwaardelijke veroordeling, art. 9 WvSr;
- voorwaardelijke veroordeling, art. 14a WvSr;
- tenuitvoerlegging voorwaardelijke veroordeling, art. 14g WvSr;
- maatregel Inrichting Stelselmatige Daders, art. 38m e.v. WvSr;
- plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis, art. 37 WvSr;
- terbeschikkingstelling, art. 37a WvSr;
- reclasseringstoezicht;
- voorwaardelijke invrijheidstelling, art. 15 WvSr;
- Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen, BOPZ;
- schuldsanering, Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen;
- uitkeringen;
- ontheffing van de arbeidsverplichting, art. 9 lid 2 WWB.

Uit onderzoek blijkt dat het Casusoverleg Veelplegers een goed concept is voor de aanpak van veelplegers. Echter er zijn binnen deze aanpak wel een aantal knelpunten. D.m.v. een resultaatsmeting toegepast op ketendossiers zijn deze knelpunten naar voren gekomen. Een eerste constatering is dat veel ketendossiers onvolledig zijn. Volledige ketendossiers zijn erg belangrijk omdat vanuit het ketendossier het scenario bepaald wordt. Ook blijkt uit onderzoek dat de aanpak via het strafrecht en de nazorg niet integraal genoeg worden behandeld. De nazorgplannen zouden meer naar voren moeten komen bij het Casusoverleg Veelplegers. Vervolgens kan geconcludeerd worden dat uit de ketendossierbestudering blijkt dat de rechter regelmatig afwijkt van het scenario. Voor het Casusoverleg Veelplegers is het erg belangrijk om te weten waarom de rechter afwijkt van het scenario. Een terugkoppeling vanuit de officier van justitie zou het Casusoverleg Veelplegers helpen om eventuele knelpunten inzichtelijk te maken en deze te verbeteren. De laatste conclusie is gebaseerd op instrumenten waarin behandeling is opgenomen.² Uit de dossierbestudering en de interviews blijkt dat deze instrumenten moeilijk zijn om daadwerkelijk in te zetten.

¹ Bestaande uit veelplegers, zeer actieve veelplegers en stelselmatige daders.

² ISD-maatregel, TBS-maatregel, plaatsing psychiatrisch ziekenhuis en opname o.g.v. BOPZ.

1. Inleiding

Een relatief gering aantal daders is verantwoordelijk voor een groot deel van de criminaliteit, zoals autokraken, vernielingen, inbraken, bedreigingen, zakkenrollerij en winkeldiefstallen. Deze vormen van criminaliteit veroorzaken veel overlast, maatschappelijke schade en onveiligheidsgevoelens. Deze groep daders wordt ook wel 'veelplegers' genoemd. Landelijk wordt eraan gewerkt om deze groep veelplegers aan te pakken, zo ook in Breda. In Breda staan 155 veelplegers geregistreerd, waarvan 107 veelplegers, 27 zeer actieve veelplegers en 21 stelselmatige daders (zie voor het onderscheid van deze groepen veelplegers paragraaf 2.1). In het Veiligheidshuis Breda wordt hard gewerkt aan de aanpak van veelplegers. Zo heeft het veiligheidshuis het Casusoverleg Veelplegers opgericht waarin verschillende ketenpartners, zoals o.a. het Openbaar Ministerie, de reclassering en de gemeente, samenwerken om de veelplegers aan te pakken. Het Casusoverleg Veelplegers is gericht op de persoonsgerichte aanpak waarbij voor elke veelpleger, na aanhouding van een strafbaar feit, een scenario (plan van aanpak) bedacht wordt.

1.1 Aanleiding, probleembeschrijving en onderwerp

De veiligheidshuizen moeten zich verantwoorden aan de politiek. Dit doen zij door aan te geven hoeveel energie zij steken in de aanpak van veelplegers en hoeveel veelplegers er worden onderworpen aan een scenario. Deze verantwoording is echter nu niet meer genoeg. Het Veiligheidshuis Breda bestaat drie jaar, de tijd is nu gekomen voor verdieping. De politiek vraagt nu om effecten: lukt het ook om het gedrag van veelplegers te veranderen en welke instrumenten worden daarvoor ingezet? Zijn er genoeg instrumenten en zijn zij in voldoende mate beschikbaar? Kortom bereikt het Veiligheidshuis Breda het gewenste resultaat door instrumenten in te zetten, met als doel gedragsverandering van de veelpleger. Het aantonen van gedragsverandering vraagt om een groot onderzoek waarin veel tijd gestoken moet worden. Omdat het aantonen van gedragsverandering in de tijdsperiode die beschikbaar is (in het kader van afstuderen) niet haalbaar is, is dit onderzoek beperkt tot het volgende:

Onderzocht wordt welke juridische instrumenten beschikbaar zijn bij de aanpak van veelplegers. Er wordt een link gelegd tussen het instrument en de aanpak van veelplegers. Deze juridische instrumenten worden vervolgens geëvalueerd d.m.v. een dossierbestudering. Feitelijke resultaten en de daaruit voortvloeiende knelpunten worden in kaart gebracht. Vervolgens worden er suggesties voor verbeteringen van de juridische instrumenten en het proces van het Casusoverleg Veelplegers gegeven.

Het rapport is geschreven in opdracht van en voor het Veiligheidshuis Breda.

1.2 De doelstelling en centrale vraagstelling

Doelstelling van het onderzoek is:

Uiterlijk vrijdag 29 mei 2009 zijn de bestaande juridische instrumenten die worden ingezet bij de aanpak van veelplegers in het Veiligheidshuis Breda geëvalueerd en is onderzocht in hoeverre deze instrumenten kunnen worden verbeterd.

De centrale vraagstelling van het onderzoek luidt:

Op welke onderdelen draagt de inzet van de juridische instrumenten die beschikbaar zijn bij het Veiligheidshuis Breda, bij aan het doelmatig terugdringen van de veelplegersproblematiek en op welke onderdelen kunnen er verbeteringen worden aangebracht?

1.3 De opbouw van het rapport

Het rapport is als een trechter opgebouwd. De hoofdstukken 2 en 3 zijn algemeen. De hoofdstukken 4, 5 en 6 zijn specifiek gericht op de resultaten van de juridische instrumenten.

Hoofdstuk 2 gaat over het Casusoverleg Veelplegers. In dit hoofdstuk komen allereerst de definities van de groepen veelplegers aan bod. Vervolgens wordt ingegaan op de werkwijze van het Casusoverleg Veelplegers. In hoofdstuk 3 komen alle juridische instrumenten, beschikbaar bij de aanpak van veelplegers, aan bod. Bij elk instrument is een link gelegd naar veelplegers. Hoofdstuk 4 is gewijd aan de feitelijke resultaten van de inzet van de juridische instrumenten. Deze resultaten zijn per dossier, door middel van een dossierbestudering, schematisch weergegeven. Tevens is in dit hoofdstuk een totaaloverzicht opgenomen. In dit totaaloverzicht is af te lezen welke juridische instrumenten bij de dossiers zijn ingezet (of getracht in te zetten) en welke daarvan zijn voltooid. Knelpunten die blijken uit interviews met leden van het Casusoverleg Veelplegers en knelpunten die blijken uit de dossierbestudering worden weergegeven in hoofdstuk 5. Suggesties voor verbetering van de knelpunten zijn gegeven in hoofdstuk 6. Na hoofdstuk 6 komen de conclusies en aanbevelingen.

Opmerkingen:

- In het gehele rapport wordt gesproken over veelplegers. Met veelplegers wordt in dit rapport bedoeld: veelplegers, zeer actieve veelplegers en stelselmatige daders (verzamelnaam). Wanneer het specifiek over (alleen) de veelplegers, zeer actieve veelplegers of stelselmatige daders gaat, dan wordt dit aangegeven.
- Voor hij/hem/zijn kan ook zij/haar worden gelezen.

1.4 Methode van onderzoek

Het onderzoek betreft een kwalitatief onderzoek. Het juridische instrumentarium dat toegepast wordt om veelplegers aan te pakken staat in dit onderzoek centraal. Het gaat bij een kwalitatief onderzoek niet zozeer om cijfers en hoeveelheden, het gaat hier om kwaliteiten, ervaringen, belevingen, perspectieven en betekenisverlening. In dit onderzoek wordt het huidige juridische instrumentarium om een veelpleger aan te pakken in kaart gebracht. Vervolgens wordt per juridisch instrument een link gelegd met de aanpak van veelplegers. Daarna wordt aan de hand van een dossieronderzoek bekeken wat tot nu toe de feitelijke resultaten zijn van de inzet van juridische instrumenten bij veelplegersscenario's. Zijn deze resultaten positief of negatief? Ofwel, is het instrument ingezet of niet? Indien de resultaten negatief zijn wordt gekeken naar wat er verbeterd kan worden in de inzet, dus het proces van het Casusoverleg Veelplegers, van de juridische instrumenten en de instrumenten zelf.

Er is in dit onderzoek gebruik gemaakt van zowel desk- als fieldresearch.

De volgende bronnen waren bij deskresearch van belang:

- wet- en regelgeving (waar zijn de juridische instrumenten in de wet te vinden en hoe zien de artikelen eruit);
- documentatie (o.a. ketendossiers en justitiële documentatie);
- internet (o.a. www.wodc.nl en www.justitie.nl);
- literatuur (boeken met informatie over de juridische instrumenten).

Van fieldresearch is sprake geweest omdat er gesprekken zijn gevoerd met deelnemers van het Casusoverleg Veelplegers.

Het volledige onderzoeksplan is te vinden in bijlage 1.

2. Hoe pakt het Veiligheidshuis Breda veelplegers aan?

In dit hoofdstuk staat de aanpak van veelplegers bij het Veiligheidshuis Breda centraal. Allereerst wordt in paragraaf 2.1 de definities van meerplegers/veelplegers/zeer actieve veelplegers/stelselmatige daders gegeven. Het is namelijk belangrijk om te weten wanneer iemand wordt aangemerkt als een meerpleger/veelpleger/zeer actieve veelpleger/stelselmatige dader. In paragraaf 2.2 staat het Casusoverleg Veelplegers centraal. In paragraaf 2.3 wordt uitgelegd waarom de persoonsgebonden/gerichte aanpak van belang is. Ook van belang is of de veelpleger gemotiveerd is of niet. Waarom dit belangrijk is wordt uitgelegd in paragraaf 2.4. De taken van het Casusoverleg Veelplegers zijn weergegeven in paragraaf 2.5. Vervolgens wordt in paragraaf 2.6 ingegaan op de Ketenaanpak Veelplegers. De ketenaanpak bestaat uit verschillende stadia (schakels van de keten) welke doorlopen worden bij de aanpak van veelplegers. In de deelparagrafen 2.6.1 t/m 2.6.7 worden deze stadia nader toegelicht. Ten slotte komt het Procesmodel (nazorg)traject Veelplegers aan bod in paragraaf 2.7. In deze paragraaf wordt uitgelegd hoe het traject veelplegers verloopt vanaf de intake tot aan de afsluiting. In de deelparagrafen 2.7.1 t/m 2.7.5 worden deze stappen nader toegelicht.

2.1 Definities

Veelplegers vanaf 18 jaar zijn te onderscheiden in:

- meerplegers;
- veelplegers;
- zeer actieve veelplegers, en;
- stelselmatige daders.

De definities zijn opgesteld door het Ministerie van Justitie, aangevuld met het criterium dat de veelpleger in zijn verleden minimaal verantwoordelijk is voor het plegen van minimaal 1 delict dat is aangemerkt als speerpuntdelict.

Speerpuntdelicten zijn delicten die prioriteit hebben volgens de afspraken gemaakt tussen de officier van justitie (OvJ), districtschef van de politie en de burgemeester. Met name de overlastgevende criminaliteit, bijvoorbeeld inbraken in auto's, woningen en bedrijven en winkeldiefstal speelden bij de selectie een rol.³

De Bredase rechtbank hanteert een andere definitie dan het Ministerie van Justitie, namelijk: de verdachte van een strafbaar feit uit wiens uittreksel uit het documentatieregister blijkt, dat hij gedurende de laatste twee jaren is veroordeeld voor het plegen van ten minste zes vermogensdelicten, verdeeld over twee of meer vonnissen.⁴

Het Veiligheidshuis Breda heeft de definities van het Ministerie van Justitie gecombineerd met de Bredase rechtbankdefinitie.

De volgende definities worden bij het Veiligheidshuis Breda gehanteerd:

Meerplegers:

Een persoon van 18 jaar of ouder die in het gehele criminele verleden 2 tot en met 10 processen-verbaal tegen zich zag opmaken, waarvan ten minste 1 in het peiljaar. Binnen het arrondissement Breda is er voor gekozen om zich te beperken tot de leeftijdscategorie 18 tot 25 jaar.

³ 'Nieuwe aanpak veelplegers van start',
<omtranet.minjus.nl/intern/Nieuwe_aanpak_veelplegers_van_start_tcm2-72061-64.asp>.
Geraadpleegd op: 09-03-2009

⁴ Openbaar Ministerie, *Aanpak veelplegers Arrondissement Breda Beleid en Operationeel draaiboek*, 2006, p. 2

Veelplegers:

Een persoon van 18 jaar of ouder die in het gehele criminele verleden meer dan 10 processen-verbaal tegen zich zag opmaken, waarvan ten minste 1 in het peiljaar. Daarnaast dient het om vermogensdelicten te gaan.

Zeer actieve veelplegers:

Een persoon van 18 jaar of ouder die eerder ter zake van minimaal 10 vermogensdelicten al dan niet onherroepelijk is veroordeeld, waarvan 6 keer in de afgelopen 2 jaren. De Bredase rechtbankdefinitie is in deze definitie verwerkt.

Stelselmatige dader (ISD):

Idem als de definitie zeer actieve veelpleger met als extra voorwaarden:

- verdacht van een misdrijf waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten;
- vijf jaar voorafgaand aan het gepleegde feit ten minste driemaal wegens een misdrijf onherroepelijk is veroordeeld tot vrijheidsbenemende/-beperkende straf of maatregel, dan wel een taakstraf, die ook ten uitvoer zijn gelegd.⁵

De doelgroep van het Casusoverleg Veelplegers bestaat uit personen van boven de 18 jaar die voldoen aan de hiervoor genoemde criteria. Meerplegers worden bij het Veiligheidshuis Breda in principe niet besproken, dit i.v.m. een overvolle agenda.

2.2 Het Casusoverleg Veelplegers

Zoals in de inleiding al is aangegeven komt een relatief groot deel van alle geregistreerde criminaliteit voor rekening van de zogenaamde veelplegers. Bij het Veiligheidshuis Breda staan 107 veelplegers, 27 zeer actieve veelplegers en 21 stelselmatige daders geregistreerd. Om deze groepen veelplegers aan te pakken is er binnen het Veiligheidshuis Breda het Casusoverleg Veelplegers opgericht. Aan het Casusoverleg Veelplegers nemen het Openbaar Ministerie (OM), de politie, Novadic-Kentron (N-K), de Penitentiaire Inrichting (PI), Stichting Reclassering Nederland (SRN), Stichting Maatschappelijke Opvang (SMO), het Dok (ambulante forensische psychiatrie) en de gemeente deel (ketenpartners). Alle ketenpartners van het Casusoverleg Veelplegers brengen informatie over de besproken veelplegers in. Op basis van deze informatie wordt een ketendossier opgesteld. Uit het ketendossier valt alle relevante informatie te halen, zoals het aantal en soort gepleegde delicten, woonsituatie, werksituatie, psychische gesteldheid, eventuele verslaving, enz. Het overleg is gericht op het formuleren van een 'afdoening op maat', waarin naast het opleggen van een (vrijheids)straf uitdrukkelijk aandacht is voor op maat toegesneden hulpverlening voor, tijdens en na eventuele detentie, dan wel schorsing in bewaring.⁶

2.3 Persoonsgebonden/gerichte aanpak

Het Casusoverleg Veelplegers staat in het teken van de persoonsgebonden/gerichte aanpak. Bij de persoonsgerichte aanpak wordt een zoveel als mogelijk op de specifieke persoonlijke kenmerken en situatie van een veelpleger toegesneden aanpak gemaakt.⁷ Ook landelijk richt men zich op een persoonsgerichte aanpak. Veelplegers plegen over het algemeen vaak lichte strafbare feiten. Bij een zaaksgerichte aanpak zouden deze veelplegers met lichte/korte (vrijheids)straffen gestraft worden. Deze (vrijheids)straffen zijn te kort om gerichte interventies toe te passen. Dit heeft tot gevolg dat deze veelplegers bij terugkeer in de maatschappij snel weer vervallen in hun oude patroon. Met een persoonsgerichte aanpak wordt het totale criminele verleden in kaart gebracht en wordt de veelpleger berecht op basis van zijn gehele criminele verleden in plaats van berechting van de afzonderlijke

⁵ Openbaar Ministerie, *Aanpak veelplegers Arrondissement Breda Beleid en Operationeel draaiboek*, 2006, p. 2

⁶ Bruinsma, Van Haaf & Pranger 2008, p. 39

⁷ Bruinsma, Van Haaf & Pranger 2008, p. 39

delicten die zij gepleegd hebben.⁸ Dit heeft tot gevolg dat de rechter langere vrijheidsstraffen kan opleggen, waardoor gedurende de detentie gerichte interventies toegepast kunnen worden. Daarnaast zou de rechter, indien dit beter is voor de veelpleger, voorwaardelijk kunnen veroordelen, met als voorwaarde reclasseringstoezicht. Soms is het in het belang van de veelpleger dat hij geen gevangenisstraf krijgt opgelegd, omdat dit bijvoorbeeld zijn hulpverleningstrajecten zou kunnen doorkruisen. Dan wordt bijvoorbeeld gekozen voor een werkstraf. Kortom bij een persoonsgerichte aanpak wordt meer gekeken naar de persoon zelf en is de aanpak gericht op het voorkomen van recidive. Of dit met of zonder gevangenisstraf is, ligt aan de persoon zelf, wat beter voor hem is.

2.4 Het belang van de gemotiveerde of ongemotiveerde veelpleger

Belangrijk is of de veelpleger gemotiveerd is om met zijn criminele carrière te breken. Voor ongemotiveerde veelplegers heeft het geen/weinig zin om hulpverlening op te leggen of aan te bieden omdat zij zich hieraan niet kunnen houden. Voor ongemotiveerde veelplegers is de enige mogelijkheid om hun zo lang mogelijk vast te zetten in detentie, of een andere straf op te leggen. Voor gemotiveerde veelplegers is het aanbieden of opleggen van hulpverlening wel zinvol. Aan hen wordt dan ook een op de persoon toegesneden programma aangeboden. Of de veelpleger gemotiveerd is blijkt uit RISc (Recidive Inschattingen Schalen). RISc is een diagnostisch instrument dat duidelijk maakt in welke mate er sprake is van een recidiverisico. De screening stelt het recidiverisico vast, het gevaar voor anderen, de criminogene factoren die ten grondslag liggen aan het risico en de beïnvloedbaarheid en motivatie van de veelpleger.

2.5 Taken Casusoverleg Veelplegers

Het Casusoverleg Veelplegers vervult de volgende taken:

- a. het leveren van een adviesscenario voor strafzittingen;
- b. het coördineren (uitvoeren) van trajecten op basis van schorsing of het eindvonnis;
- c. het uitvoeren van nazorg voor ex-gedetineerde veelplegers.⁹

Ad a: Op basis van het ketendossier wordt een scenario gemaakt. Het adviesscenario is bedoeld voor de zittingsofficier (officier van justitie). Dit advies kan de zittingsofficier gebruiken bij zijn strafeis op zitting. Bij de formulering van het scenario wordt zowel vanuit de justitiële invalshoek als de niet-justitiële invalshoek gekeken naar de veelpleger en zijn situatie. Dit betekent dat niet alleen vanuit een strafrechtelijk kader gekeken wordt, maar dat ook de hulpverlening een grote rol speelt in de aanpak van de veelpleger.

Het adviesscenario wordt gemaakt ten behoeve van de zitting. De reclasseringswerker is op de zitting aanwezig om zonodig een mondelinge toelichting te geven. In het adviesscenario zijn de volgende aspecten opgenomen:

- alle gegevens die bij diverse ketenpartners bekend zijn m.b.t. de justitiële informatie, de dagbesteding, financiën, woonsituatie, relaties, geestelijke en lichamelijke gesteldheid / gedrag en de eerder ondernomen maatregelen/toezichten.
- scenario waarin een voorstel tot nazorg is opgenomen;
- advies m.b.t. vorm van straf (werkstraf/gevangenisstraf/voorwaardelijke straf/enz.);
- eventueel een verzoek m.b.t. de strafmaat (i.v.m. de tijd die nodig is om onderzoek te doen).

⁸ Snippe, Ogier & Bieleman 2006, p. 14

⁹ Openbaar Ministerie, *Aanpak veelplegers Arrondissement Breda Beleid en Operationeel draaiboek*, 2006, p. 4

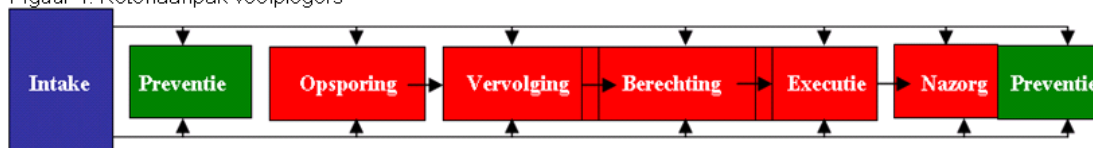
Ad b en c:

Alle deelnemers van het Casusoverleg Veelplegers beschikken bij het uitvoeren van de trajecten over hun eigen 'producten'. Zo kan bijvoorbeeld het OM dagvaarden of seponeren, Novadic-Kentron kan verslavingshulp bieden of de reclassering kan toezicht houden. Vanuit het Veiligheidshuis Breda worden de activiteiten uitgevoerd of gecoördineerd.¹⁰

2.6 Ketenaanpak veelplegers

In deze paragraaf wordt ingegaan op de ketenaanpak van de veelplegers. Om de veelplegers aan te pakken wordt een aantal stadia doorlopen. Deze stadia (ook wel schakels van de keten) zijn te zien in figuur 1. In de volgende deelparagrafen wordt per schakel een toelichting gegeven.

Figuur 1: Ketenaanpak veelplegers

Bron: Aanpak veelplegers Arrondissement Breda Beleid en Operationeel draaiboek, 2006

2.6.1 Intake

Voor elke groep veelplegers (veelplegers, zeer actieve veelplegers en stelselmatige daders) zijn lijsten samengesteld. Op de lijsten zijn de namen te vinden van alle verdachten die binnen het arrondissement Breda voldoen aan de definities van het Ministerie van Justitie, waarbij een nadere verfijning is gemaakt naar de vermogensdelicten, volgens de Bredase rechtbankdefinitie. Twee keer per jaar worden deze lijsten bijgewerkt. In bijlage 2 is een schema opgenomen hoe de lijsten worden samengesteld. De veelpleger wordt op de hoogte gesteld dat hij als veelpleger/zeer actieve veelpleger/stelselmatige dader is aangemerkt en tevens wordt hem uitgelegd wat dit betekent.

2.6.2 Preventie

Vóór de strafrechtketen (opsporing, vervolging, berechting en executie) is de schakel preventie opgenomen. Het kan zo zijn dat de veelpleger al vrijwillige hulp/begeleiding krijgt van de justitieel casemanager van Novadic-Kentron. Deze hulpverlening kan van alles zijn: van het aanmelden van een urineonderzoek tot het meegaan naar de huisarts. Deze hulpverlening heeft een preventieve werking omdat zo kan worden voorkomen dat de veelpleger strafbare feiten gaat plegen.

Na de schakel nazorg is ook een schakel preventie opgenomen, immers een goede nazorg zorgt ervoor dat de veelpleger niet weer delicten pleegt.

2.6.3 Opsporing

De verdachten op de lijsten worden actief opgespoord door de politie. Dit gebeurt d.m.v. het IGP-systeem (Informatie Gestuurde Politie, het informatiesysteem van de politie). Alle aanhoudingen worden doorgegeven aan het Veiligheidshuis, zodat deze behandeld kunnen worden bij het Casusoverleg Veelplegers. Vaak wordt er na de aanhouding of invezekeringstelling al een soort van mini-veelplegersoverleg gehouden. In dit overleg wordt dan advies ingewonnen omtrent de beslissing om de verdachte voor te geleiden of niet. Daarbij wordt mede gekeken naar het ketendossier van de verdachte.

¹⁰ Openbaar Ministerie, *Aanpak veelplegers Arrondissement Breda Beleid en Operationeel draaiboek*, 2006, p. 4

Wanneer de verdachte in verzekering wordt gesteld bekijkt de reclasseringsmedewerker binnen het veiligheidshuis of de verdachte in aanmerking komt voor vroeghulp.

Op het proces-verbaal wordt d.m.v. een stempel aangegeven dat het om een veelpleger gaat.

2.6.4 Vervolging

Uiterlijk binnen drie dagen en vijftien uur, vanaf het tijdstip van aanhouding, wordt de verdachte voorgeleid bij de rechter-commissaris.¹¹ Indien bij het OM (Openbaar Ministerie) wordt besloten dat ze de verdachte langer vast willen houden dient de officier van justitie een vordering tot inbewaringstelling in bij de rechter-commissaris.¹² Indien de voorlopige hechtenis vervolgens verlengd dient te worden, dient de officier van justitie een vordering tot gevangenhouding in bij de rechtbank.¹³ De verlenging voorlopige hechtenis wordt behandeld in de raadkamer. De strafraadkamer kan het bevel gevangenhouding voor de duur van 30 dagen, of in één keer voor de duur van 90 dagen, afgeven. Indien het bevel voor de duur van 30 dagen is afgegeven, kan de officier van justitie, indien nodig, nog twee keer een vordering verlenging gevangenhouding indienen. Natuurlijk kan het ook zo zijn dat de verdachte in vrijheid wordt gesteld, dit eventueel met voorwaarden (schorsing voorlopige hechtenis onder voorwaarden, zie paragraaf 3.5. Ook kan het OM de zaak afdoen met een OM transactie en een strafbeschikking, zie de paragrafen 3.2 en 3.3. Het OM neemt een beslissing over het wel of niet vervolgen van de verdachte. Indien de officier van justitie besluit de verdachte te vervolgen, brengt hij een dagvaarding uit en wordt er een zitting gepland. Uitgangspunt is om de veelpleger persoonsgericht te berechten.

2.6.5 Berechting

Het Casusoverleg Veelplegers brengt een adviesscenario uit ten behoeve van de strafzitting. Dit advies is bedoeld voor de officier van justitie. De officier van justitie kan het advies meenemen en verwerken in zijn eis op zitting (requisitoir). De inhoud van het adviesscenario is eerder behandeld in paragraaf 2.5.

Er is een werkinstructie opgesteld waarin verhoogde strafmaten zijn gegeven voor de veelplegers. Ook de werkinstructie neemt de officier van justitie mee in zijn eis. Een voorbeeld:¹⁴

Bedreiging (285 WvSr)

	Oriëntatiepunt veelplegersproject Rechtbank	Eis Bos/polaris x 2 Voorstel PG (Procureur Generaal)	Gebruikelijke eis Breda	Eis veelplegersproject
Zeer actieve veelplegers	--	Mondeling 2 x € 260 = € 520 Met steekwapen 75 uur x 2 = 150 uur	3 weken	6 weken
Veelpleger				4 weken
Meerpleger				3 weken

2.6.6 Executie

Wanneer het vonnis onherroepelijk is, wordt dit vonnis door het OM ten uitvoer gelegd. Vaak wordt er gevangenisstraf opgelegd waarvan een deel onvoorwaardelijk en een deel voorwaardelijk met bijzondere voorwaarden. Als bijvoorbeeld als

¹¹ Artikel 59a WvSv

¹² Artikel 63 WvSv

¹³ Artikel 65 WvSv

¹⁴ Openbaar Ministerie, *Aanpak veelplegers Arrondissement Breda Beleid en Operationeel draaiboek*, 2006, p. 25

bijzondere voorwaarde het toezicht van de reclasseringsmedewerker is opgenomen, zal de reclassering aan de slag moeten en ervoor moeten zorgen dat de veelpleger zich aan de aanwijzingen houdt. Ook moet in dit voorbeeld de PI (penitentiare inrichting) aan de slag, en wel vanwege het onvoorwaardelijke deel van de straf. Binnen de PI kan ook een programma (met gedragsinterventies) worden aangeboden.

2.6.7 Nazorg

De gemeente is belast met de nazorg van ex-gedetineerden. De gemeente zal dan ook aan iedere veelpleger een nazorgtraject aanbieden. Begeleiding vindt plaats door de gemeente en indien sprake is van een strafrechtelijke titel zal de reclassering de verantwoordelijkheid voor het casemanagement (samenwerking van hulpverleners) op zich nemen.¹⁵ Bij de nazorg wordt bijvoorbeeld aandacht geschonken aan de verslavingsproblematiek, arbeid, wonen, enz.

2.7 Procesmodel (nazorg)traject Veelplegers

In paragraaf 2.6 is de ketenaanpak veelplegers beschreven, dit is de algemene aanpak van veelplegers. In deze paragraaf wordt een meer specifieke aanpak omschreven, nl. het proces van de aanpak van veelplegers binnen het Veiligheidshuis Breda.

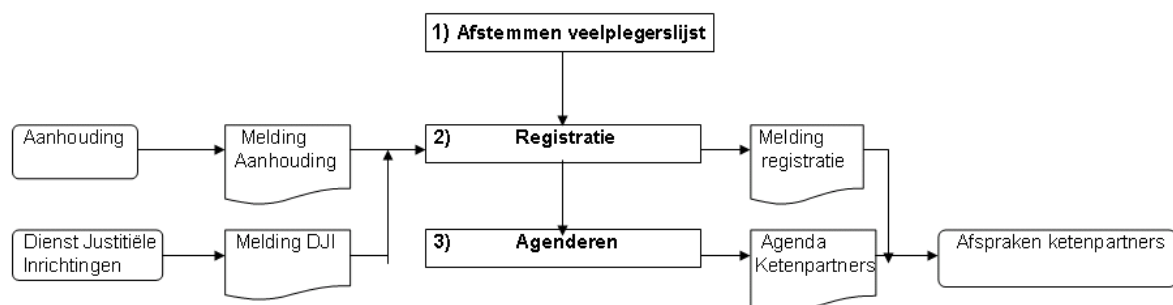
Het Veiligheidshuis Breda heeft een procesmodel opgesteld waarin precies af te lezen is hoe het traject aanpak veelplegers verloopt binnen het Veiligheidshuis Breda, vanaf de intake tot de afsluiting. Dit procesmodel is opgesteld aan de hand van OrderingsMethodiek Processen (OMP). Deze methodiek is bruikbaar voor de beschrijving van bedrijfsprocessen en de daaruit voorkomende producten.¹⁶ De OMP bestaat uit procesmodellen, procesbeschrijvingen en productbeschrijvingen. Het procesmodel is opgenomen in bijlage 3. Grofweg bestaat het procesmodel uit de volgende stappen:

1. Intake
2. Afspraken Ketenpartners
3. Uitvoer plan van aanpak (nazorg)
4. Monitoren
5. Afsluiting

Deze stappen/processen zullen in de volgende deelparagrafen behandeld worden.

2.7.1 Intake

Figuur 2: Procesbeschrijving: Intake Veelplegers

Bron: Procesmodel (nazorg)traject Veelplegers

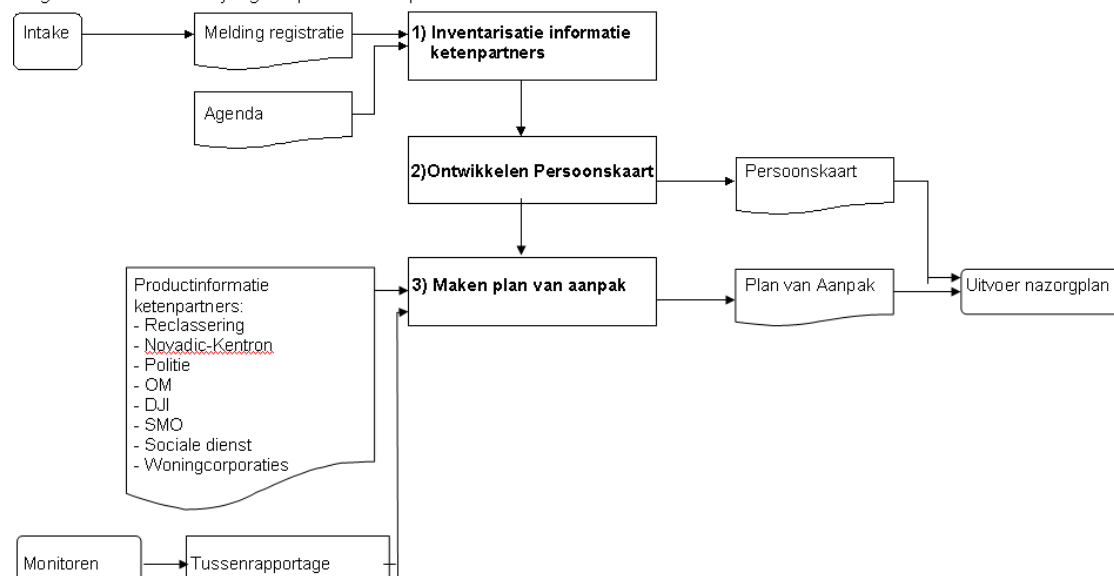
¹⁵ Openbaar Ministerie, *Aanpak veelplegers Arrondissement Breda Beleid en Operationeel draaiboek*, 2006, p. 24

¹⁶ 'Project: Doorontwikkelen OrderingsMethodiek Processen (OMP)', <www.onderzoekinformatie.nl>. Geraadpleegd op: 16-03-2009

Als er een verdachte (de veelpleger) wordt aangehouden, wordt hiervan een melding gedaan bij het Veiligheidshuis Breda. Ook kan het zo zijn dat de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI) een melding doorgeeft aan het Veiligheidshuis Breda. Dit zijn dan tussentijdse meldingen, bijvoorbeeld wanneer de veelpleger vrijkomt uit de PI, dus wanneer er een verandering optreedt in het traject van de veelpleger. Vervolgens wordt de aangehouden verdachte vergeleken met de lijsten vastgestelde veelplegers (1). Het veiligheidshuis kijkt dan of de verdachte een veelpleger is en op welke lijst hij staat. De meldingen die binnenkomen worden in het ketendossier geregistreerd (2). Vervolgens wordt van deze registratie een melding gedaan. Door deze melding raken de ketenpartners op de hoogte en weten zij dat de veelpleger opnieuw is aangehouden of dat er een verandering heeft plaatsgevonden in het traject dat de veelpleger volgt. Na de registratie wordt de betrokken veelpleger geplaatst op de agenda om besproken te worden in het Casusoverleg Veelplegers (3). Alle ketenpartners worden verzocht om beschikbare informatie over desbetreffende veelpleger in te brengen.

2.7.2 Afspraken Ketenpartners

Figuur 3: Procesbeschrijving: Afspraken Ketenpartners

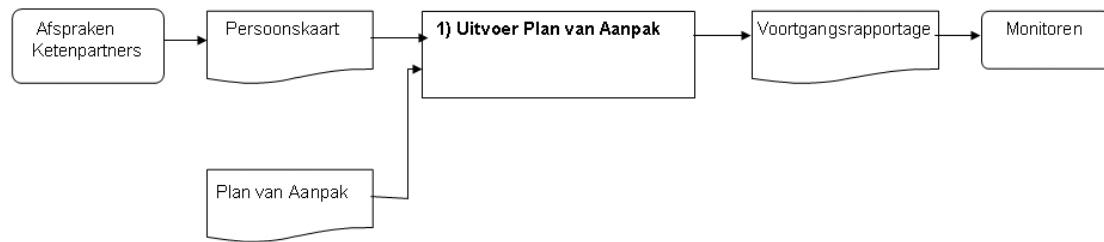

Bron: Procesmodel (nazorg)traject Veelplegers

Bij stap 1 van figuur 3 leveren alle ketenpartners beschikbare informatie aan over de veelpleger. Vervolgens wordt een persoonskaart ontwikkeld (2). De persoonskaart is een middel om de historische en actuele gegevens van de veelpleger op een overzichtelijke manier in kaart te brengen. Daaropvolgend maken de ketenpartners gezamenlijk het plan van aanpak (3). Zij bespreken daarvoor gezamenlijk wat er moet gebeuren teneinde recidive te voorkomen. De gemaakte ketenafspraken worden verwerkt in het plan van aanpak. Deze afspraken zijn gericht op heropsluiting, hulpverlening of een combinatie hiervan.

2.7.3 Uitvoer plan van aanpak (nazorg)

Figuur 4: Uitvoer plan van aanpak (nazorg)

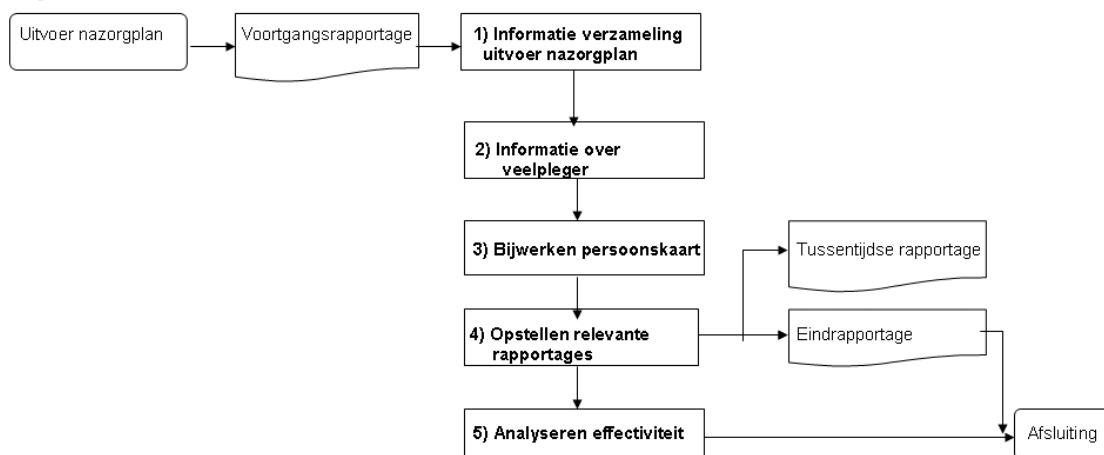

Bron: Procesmodel (nazorg)traject Veelplegers

Om het plan van aanpak correct uit te voeren wordt inzichtelijk gemaakt welke activiteiten elke ketenpartner bijdraagt aan het traject. Tijdens de uitvoer van het plan van aanpak wordt de voortgang (resultaten en eventuele problemen) van het traject vastgelegd in een rapportage. Op deze manier wordt het traject bewaakt.

2.7.4 Monitoren

Figuur 5: Monitoren

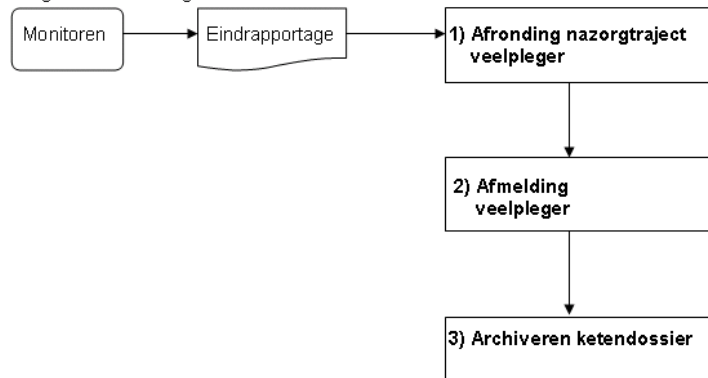
Bron: Procesmodel (nazorg)traject Veelplegers

Bij stap 1 van figuur 5 wordt de uitvoer van het plan van aanpak geëvalueerd. Vervolgens wordt de nieuwe informatie betreffende de veelpleger gevoegd bij de historische gegevens, waardoor er een up-to-date overzicht ontstaat (2). De nieuwe informatie wordt bijgewerkt op de persoonskaart (3). Wanneer alle informatie is geëvalueerd worden relevante rapportages gemaakt (4). Het kan zo zijn dat de veelpleger nog niet gestopt is met zijn criminele carrière of niets gedaan heeft aan zijn problemen, dan wordt deze veelpleger weer behandeld in het Casusoverleg Veelpleger (terug naar Afspraken Ketenpartners, paragraaf 2.6.2). Wanneer dit het geval is wordt een tussentijdse rapportage opgesteld. Indien de veelpleger wel iets aan zijn problemen heeft gedaan en uit zijn criminele carrière is gestapt wordt een eindrapportage uitgebracht. Het gehele verloop van het traject wordt in beeld gebracht.

Tot op heden is de effectiviteit van het plan van aanpak nog niet uitgebreid geanalyseerd (5). Daar gaat het Veiligheidshuis zich nu mee bezighouden.

2.7.5 Afsluiting

Figuur 6: Afsluiting

Bron: Procesmodel (nazorg)traject Veelplegers

Wanneer de veelpleger in de afsluitingsfase komt wordt allereerst de eindrapportage door de ketenpartners besproken. Daarnaast worden de laatste afspraken gemaakt. Wanneer de veelpleger niet meer voldoet aan de definitie wordt hij van de lijst afgehaald (2). Het ketendossier wordt gearhiveerd zodat dit gelijk teruggehaald kan worden wanneer de betrokkene wel weer aan de definitie voldoet en weer in het proces terecht komt (3).

3. Welke juridische instrumenten kunnen worden ingezet bij een veelplegersscenario?

In dit hoofdstuk komen de juridische instrumenten aan bod. De juridische instrumenten die behandeld worden zijn: voorwaardelijk sepot, OM transactie, strafbeschikking, taakstraf, schorsing voorlopige hechtenis onder voorwaarden, onvoorwaardelijke veroordeling, voorwaardelijke veroordeling, tenuitvoerlegging voorwaardelijke veroordeling (tul), maatregel Inrichting Stelselmatige Daders (ISD), plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis, terbeschikkingstelling (TBS), reclasseringstoezicht, voorwaardelijke invrijheidstelling, Wet Bijzondere Opnemingen in Psychiatrische Ziekenhuizen (BOPZ), schuldsanering, uitkeringen en ontheffing van de arbeidsverplichting. Elke paragraaf is opgebouwd uit een beschrijvend gedeelte en een gedeelte waarbij het instrument gekoppeld wordt aan de aanpak van veelplegers.

3.1 Voorwaardelijk sepot

De officier van justitie kan op gronden aan het algemeen belang ontleend beslissen af te zien van (verdere) vervolging. Wanneer hij dit doet, seponereert hij de zaak. Er zijn twee soorten sepot: technische en beleidssepot. Bij technische sepot is een veroordeling om technische redenen onwaarschijnlijk, bijvoorbeeld doordat er te weinig bewijs is of blijkt dat de veelpleger het feit niet gepleegd heeft. Bij een beleidssepot is een veroordeling wel mogelijk maar op gronden van algemeen belang ontleend is vervolging niet gewenst, bijvoorbeeld wanneer de verdachte de schade aan het slachtoffer vergoed heeft of het slachtoffer heeft het feit uitgelokt. Alleen bij een beleidssepot is het voorwaardelijke sepot mogelijk.

Op grond van artikel 167 lid 2 jo 242 lid 2 jo 244 lid 3 jo 245 lid 3 WvSv kan het OM op gronden aan het algemeen belang ontleend, onder het stellen van bepaalde voorwaarden, de beslissing of vervolging plaats moet hebben voor een daarbij te bepalen termijn uitstellen. Als de veelpleger zich aan de voorwaarden heeft gehouden wordt de zaak onvoorwaardelijk geseponereerd. In de wet zijn geen specifieke voorwaarden voor het voorwaardelijk sepot opgenomen. Vaak wordt gekeken naar de voorwaarden die gesteld zijn in artikel 14c WvSr, de voorwaardelijke veroordeling. Echter moeten de voorwaarden evenredig zijn aan het gepleegde strafbare feit (proportionaliteitsbeginsel). Zo zou bijvoorbeeld nooit de voorwaarde dat de verdachte zich laat opnemen in een inrichting ter verpleging worden opgelegd als de verdachte een rolletje drop heeft gestolen. Deze voorwaarde is niet evenredig met het strafbare feit dat gepleegd is.

Er is een algemene voorwaarde en er zijn bijzondere voorwaarden. Als algemene voorwaarde wordt vaak gesteld:

- dat de veelpleger gedurende de gestelde proeftijd geen strafbare feiten pleegt.

Bijzondere voorwaarden kunnen zijn (niet limitatief):

- schadevergoeding aan het slachtoffer;
- zich houden aan de aanwijzingen gegeven door de reclassering;
- betalen van een geldbedrag aan een goed doel;
- het niet mogen omgaan met bepaalde personen;
- of het verbod zich op te houden in de buurt van een bepaalde woning, straat of wijk.

3.1.1 Het voorwaardelijk sepot m.b.t. de aanpak van veelplegers

In principe kunnen zaken van veelplegers voorwaardelijk geseponereerd worden. Dit gebeurt echter niet vaak. Doorgaans gaat het bij veelplegers om veelvoorkomende criminaliteit, waarvoor een justitiële afdoening op zijn plaats is. Het beleid bij het OM

bij veelplegers is in principe vervolgen. Bij zeer actieve veelplegers is dit in beginsel afstraffen. Echter kunnen hier altijd uitzonderingen op gemaakt worden. Denk hierbij aan een gering delict en/of een gemotiveerde veelpleger.

3.2 De OM transactie

De officier van justitie kan voor de aanvang van de rechtzitting een of meer voorwaarden stellen ter voorkoming van de strafvervolgning. Dit kan bij misdrijven waarop naar de wettelijke omschrijving gevangenisstraf is gesteld van niet meer dan zes jaar en bij overtredingen. Door voldoening aan die voorwaarden vervalt het recht tot strafvordering.¹⁷ De verdachte heeft dus zelf de keuze om de OM transactie te aanvaarden. Doet hij dit niet, dan is de kans groot dat hij alsnog vervolgd wordt. De volgende voorwaarden kunnen gesteld worden:

- betaling aan de staat van een geldsom (ten minste €3, - en ten hoogste het maximum van de geldboete die voor het feit kan worden opgelegd);
- afstand doen van voorwerpen die in beslag zijn genomen en vatbaar zijn voor verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer;
- uitlevering van voorwerpen die vatbaar zijn voor verbeurdverklaring (of voldoening van de geschatte waarde van de voorwerpen);
- voldoening van een geldbedrag of overdracht van in beslag genomen voorwerpen als gevolg van de ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel;
- gehele of gedeeltelijke voldoening van de door het strafbare feit veroorzaakte schade;
- taakstraf (bestaande uit een werk- en/of leerstraf van ten hoogste 120 uren).

3.2.1 De OM transactie m.b.t. de aanpak van veelplegers

In principe wordt de veelpleger vervolgd. Echter komt het wel eens voor dat de zaak wordt afgedaan met een OM transactie, het gaat dan echter om geringe feiten en een gemotiveerde veelpleger. De OM transactie heeft immers de medewerking van de verdachte nodig. Het gevaar van de OM transactie is echter dat wanneer de veelpleger zich niet aan de voorwaarden houdt, het proces erg opgehouden wordt. Daarnaast heeft de OM transactie geen stok achter de deur. Bij niet naleving van de voorwaarden kan het OM slechts dagvaarden.

3.3 De strafbeschikking

Sinds 1 februari 2008 is de Wet OM-afdoening in werking getreden. De Wet OM-afdoening geeft de mogelijkheid om in plaats van het aanbieden van een transactie (zie paragraaf 3.1 en 3.2) een zaak buitengerechtelijk af te doen, dus zelf te vervolgen en te bestraffen. De verdachte kan bezwaar indienen in de vorm van verzet indien hij het niet eens is met de strafbeschikking. De strafbeschikking bevat een schuldvaststelling. Dit houdt in dat geen strafbeschikking wordt uitgevaardigd als niet vastgesteld kan worden dat de verdachte het feit begaan heeft.¹⁸

De Wet OM-afdoening wordt gefaseerd ingevoerd (per zaakstroom). De transactie (artikel 74 en 74c WvSr) en de strafbeschikking (artikel 257a e.v. WvSv) zullen nog enige tijd naast elkaar blijven bestaan. Vijf jaar na inwerkingtreding van de Wet OM-afdoening zal de wet geëvalueerd worden en zal de transactiemodaliteit waarschijnlijk vervallen.¹⁹ Vanaf 1 april 2009 zal voor het Arrondissement Breda de mogelijkheid bestaan om strafbeschikkingen uit te vaardigen (gefaseerd, per zaakstroom).²⁰

¹⁷ Artikel 74 WvSr

¹⁸ Aanwijzing OM-afdoening, *Stcrt.* 2009, 10

¹⁹ Aanwijzing OM-afdoening, *Stcrt.* 2009, 10

²⁰ 'Fasering wet OM-afdoening', <www.om.nl/onderwerpen/strafbeschikking/fasering_wet/>. Geraadpleegd op: 12-03-2009

De strafbeschikking kan uitgevaardigd worden door de officier van justitie, opsporingsambtenaren en lichamen of personen met een publieke taak belast.

3.3.1 Strafbeschikkingen uitgevaardigd door de officier van justitie

De OvJ kan op basis van artikel 257a WvSv strafbeschikkingen uitvaardigen voor:

- overtredingen;
- misdrijven waarop naar de wettelijke omschrijving gevangenisstraf is gesteld van niet meer dan zes jaar.

De volgende straffen en maatregelen kunnen worden opgelegd:

- taakstraf (ten hoogste 180 uren);
- geldboete;
- onttrekking aan het verkeer;
- schadevergoeding aan het slachtoffer;
- ontzegging van de bevoegdheid tot het besturen van motorrijtuigen (voor ten hoogste zes maanden).²¹

Daarnaast kan de strafbeschikking aanwijzingen bevatten waaraan de veelpleger moet voldoen. Zij kunnen inhouden:

- afstand doen van voorwerpen die in beslag zijn genomen en vatbaar zijn voor verbeurdverklaring of onttrekking aan het verkeer;
- uitlevering van voorwerpen die vatbaar zijn voor verbeurdverklaring (of voldoening van de geschatte waarde van de voorwerpen);
- voldoening van een geldbedrag of overdracht van in beslag genomen voorwerpen als gevolg van de ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel;
- storting van een geldsom in het schadefonds geweldsmisdrijven of ten gunste van een instelling die zich ten doel stelt belangen van slachtoffers van strafbare feiten te behartigen (bedrag niet hoger dan de geldboete die ten hoogste voor het feit kan worden opgelegd);
- gedragsaanwijzingen (bijvoorbeeld reclasseringstoezicht of een straatverbod, te voldoen in een proeftijd van ten hoogste 1 jaar).²²

3.3.2 Strafbeschikkingen uitgevaardigd door opsporingsambtenaren of door lichamen of personen met een publieke taak belast

Opsporingsambtenaren en lichamen of personen met een publieke taak belast kunnen op grond van artikel 257b jo 257ba WvSv een strafbeschikking uitvaardigen. Zij zijn echter wel meer beperkt in het opleggen van een strafbeschikking (bijvoorbeeld in de hoogte van de straf).

De strafbeschikking uitgevaardigd door een opsporingsambtenaar of lichamen of personen met een publieke taak belast zal in dit onderzoek niet meer besproken worden omdat het instrument weinig/niet bijdraagt aan de aanpak van veelplegers.

3.3.3 De strafbeschikking m.b.t. de aanpak van veelplegers

De strafbeschikking zal in de toekomst een instrument kunnen zijn om de veelplegers aan te pakken. De strafbeschikking is een daad van vervolging, een stok achter de deur is er, in vergelijking met het voorwaardelijk sepot en de OM transactie, wel. De straf kan (tenzij verzet wordt ingesteld) gelijk ten uitvoer worden gelegd. Het is niet mogelijk om een gevangenisstraf op te leggen, maar wanneer het scenario bijvoorbeeld een taakstraf is, dan kan deze taakstraf goed met een strafbeschikking worden opgelegd. Met de strafbeschikking kan het OM vele kanten op, zo kunnen zij ook het veelgebruikte instrument reclasseringstoezicht (gedragsaanwijzingen) opleggen.

²¹ Artikel 257a lid 2 WvSv

²² Artikel 257a lid 3 WvSv

3.4 Taakstraf

De taakstraf verdient extra aandacht, omdat veelplegers regelmatig bestraft worden met een taakstraf.

Ten aanzien van misdrijven die worden bedreigd met een vrijheidsstraf of geldboete of ten aanzien van overtredingen die worden bedreigd met een vrijheidsstraf kan door de rechter een taakstraf worden opgelegd.²³ De taakstraf kan in combinatie met een andere straf worden opgelegd (behalve wanneer het onvoorwaardelijke deel van de gevangenisstraf/hechtenis meer dan zes maanden bedraagt). De taakstraf bestaat uit een werkstraf (het verrichten van onbetaalde arbeid), een leerstraf (leertraject) of een combinatie van beide.²⁴ De duur van de taakstraf bedraagt maximaal 480 uren, waarvan niet meer dan 240 uren werkstraf (opgelegd door de rechter).²⁵ Als de taakstraf niet naar behoren wordt verricht, legt de rechter o.g.v. artikel 22d WvSr vervangende hechtenis op.

Naast de rechter kan ook het OM de taakstraf aanbieden/opleggen. Dit kan bij de OM transactie en de strafbeschikking uitgevaardigd door de officier van justitie. Bij de OM transactie kan de taakstraf voor maximaal 120 uren worden aangeboden en bij de strafbeschikking kan deze worden opgelegd voor maximaal 180 uren.²⁶

De taakstraf is gericht op het voorkomen van recidive (preventief). Zo is de leerstraf gericht op het volgen van een cursus op het terrein waarop de betrokkene in zijn persoonlijkheid tekort schiet en waaruit het delict is gepleegd. Zo zal een zedendelinquent een cursus aangeboden krijgen waarin hij leert omgaan met seksualiteit. De werkstraf is het verrichten van verplichte onbetaalde arbeid. Vaak is deze arbeid gericht op het ongedaan maken van de schade die voortvloeit uit het begane strafbare feit: bijvoorbeeld graffiti verwijderen of helpen in een bejaardentehuis. Naast het preventieve karakter van de taakstraf, heeft de taakstraf ook een vergeldend karakter.

3.4.1 De taakstraf m.b.t. de aanpak van veelplegers

De taakstraf kan een goed instrument zijn bij de aanpak van veelplegers. Het instrument kan vooral doeltreffend zijn bij veelplegers die geen of weinig dagbesteding hebben, gemotiveerd zijn om te werken of een tekortkoming hebben (bijvoorbeeld grote agressiviteit). Zo kan een werkstraf een goede overgang zijn tot arbeidstoelageiding. De veelpleger kan dan met de werkstraf alvast wennen aan de situatie dat hij gaat werken. De leerstraf kan verkozen worden boven een geldboete of vrijheidssanctie bij personen met een specifieke tekortkoming. Met de leerstraf wordt gewerkt aan de tekortkoming van de veelpleger d.m.v. een specifieke cursus (bijvoorbeeld een agressieregulatietraining).

Tevens is de taakstraf een goed middel om de veelpleger van de straat af te houden en een invulling te geven aan zijn dagbesteding.

3.5 Schorsing voorlopige hechtenis onder voorwaarden

Op grond van artikel 80 WvSv kan de voorlopige hechtenis onder voorwaarden geschorst worden. Bij schorsing van de voorlopige hechtenis wordt de daadwerkelijke opsluiting van de verdachte stopgezet als hij bereid is zich na zijn invrijheidsstelling aan bepaalde voorwaarden te houden. Wanneer de verdachte zich niet aan de gestelde voorwaarden houdt, dan wordt de schorsing van de voorlopige hechtenis weer opgeheven en wordt de verdachte weer opgesloten. Er is dus een stok achter de deur.

²³ Artikel 9 lid 2 WvSr

²⁴ Artikel 9 lid 2 WvSr

²⁵ Artikel 22c lid 2 WvSr

²⁶ Artikel 74 lid 2 onder f WvSr jo artikel 257a lid 2 onder a WvSv

De volgende voorwaarden worden steeds opgenomen:

- dat de verdachte zich bij opheffing van de schorsing niet aan het bevel voorlopige hechtenis onttrekt;
- dat de verdachte zich bij veroordeling ter zake van het feit waarvoor de voorlopige hechtenis is bevolen, niet zal onttrekken aan een daarvoor op te leggen principale vrijheidsstraf.²⁷

Daarnaast kunnen andere voorwaarden gesteld worden. Deze voorwaarden zijn niet genoemd in de wet. Er is dus ruimte voor creativiteit. De voorwaarden moeten slechts passen binnen de doeleinden van de voorlopige hechtenis.

Voorwaarden kunnen zijn (niet limitatief):

- opname in een verslavingskliniek;
- contactverbod met het slachtoffer;
- straatverbod;
- reclasseringshulp.

Naast de schorsing voorlopige hechtenis onder voorwaarden is er ook een mogelijkheid van schorsing onder zekerheidsstelling.²⁸ De zekerheidsstelling voor de nakoming van de voorwaarden bestaat dan uit het storten van een borgsom door de verdachte, een borgsom gestort door een derde of dat de derde zich borg stelt. Bij niet-naleving van de voorwaarden wordt deze borgsom geïnd.

3.5.1 De schorsing voorlopige hechtenis onder voorwaarden m.b.t. de aanpak van veelplegers

De voorlopige hechtenis wordt bij veelplegers regelmatig geschorst onder voorwaarden. Echter moet de veelpleger zich wel bereid verklaren. De veelpleger zal zich sneller bereid verklaren wanneer hem een forse gevangenisstraf boven het hoofd hangt. Hij zal dan sneller kiezen voor de naleving van de voorwaarden, bijvoorbeeld in de vorm van hulpverlening. Wanneer de veelpleger een korte straf boven het hoofd hangt zal hij minder snel kiezen voor de schorsing onder voorwaarden. Een hulpverleningstraject duurt immers langer dan de gevangenisstraf. Wanneer de veelpleger zich niet houdt aan de voorwaarden, dan kan hij gelijk weer vastgezet worden. In die zin is het stellen van voorwaarden bij de schorsing voorlopige hechtenis beter dan de voorwaarden opgelegd bij een voorwaardelijke veroordeling. Dit omdat de tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke veroordeling uitgesproken moet worden door de rechter. Bij een schorsing kan het OM de politie de opdracht geven om de veelpleger gelijk weer vast te zetten, zonder tussenkomst van de rechter. De voorwaarden bij de schorsing voorlopige hechtenis kunnen zwaarder zijn dan de voorwaarden die gesteld kunnen worden bij het voorwaardelijk sepot, dit i.v.m. het zwaardere strafbare feit (feit waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten).

3.6 Onvoorwaardelijke veroordeling

De onvoorwaardelijke veroordeling is een door de rechter uitgesproken straf of maatregel die daadwerkelijk worden uitgevoerd. Dit in tegenstelling tot de voorwaardelijke veroordeling, deze wordt alleen uitgevoerd wanneer de verdachte zich niet aan de voorwaarden houdt.

3.6.1 Straffen

In artikel 9 WvSr zijn de straffen en bijkomende straffen opgesomd. De straffen zijn: de gevangenisstraf, hechtenis bij overtredingen, de taakstraf en de geldboete. De bijkomende straffen zijn: ontzetting van bepaalde rechten, verbeurdverklaring en de

²⁷ Artikel 80 lid 2 WvSv

²⁸ Artikel 80 lid 3 WvSv

openbaarmaking van de rechterlijke uitspraak. De bijkomende straffen worden in dit onderzoek niet meer besproken.

In de afzonderlijke strafbepalingen uit het Wetboek van Strafrecht zijn de strafmaxima van de gevangenisstraf/hechtenis of geldboete gegeven.

3.6.2 Maatregelen

In Titel II A van het Wetboek van Strafrecht zijn de maatregelen gegeven.

Maatregelen zijn: onttrekking aan het verkeer, ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel, schadevergoeding, plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis, terbeschikkingstelling en de ISD-maatregel. Onttrekking aan het verkeer, ontneming van het wederrechtelijk verkregen voordeel en de schadevergoeding worden in dit onderzoek niet meer besproken, dit omdat dit geen specifieke instrumenten zijn bij de aanpak van veelplegers. De plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis, terbeschikkingstelling en de ISD-maatregel worden besproken in de paragrafen 3.9, 3.10 en 3.11.

3.6.3 De onvoorwaardelijke veroordeling m.b.t. de aanpak van veelplegers

De onvoorwaardelijke veroordeling wordt vaak door de rechter opgelegd aan een veelpleger. Vaak is dit in de vorm van een gevangenisstraf. Veelplegers zitten dan ook regelmatig voor een korte duur in de gevangenis. Echter, kan bij zeer actieve veelplegers, waarbij de ISD-maatregel niet mogelijk of wenselijk is, een hogere onvoorwaardelijke vrijheidsstraf worden gevorderd dan aangegeven is volgens de algemene richtlijnen (Bos/Polaris).²⁹ Door een langere gevangenisstraf is het gemakkelijker om gedragsinterventies gedurende detentie toe te passen. Daarnaast kan de gedetineerde voor een langere periode niet recidiveren, dit natuurlijk omdat hij gedetineerd is.

De geldboete wordt in mindere mate door de rechter opgelegd. Dit komt omdat de geldboete een negatief effect kan hebben op de veelpleger. De meeste veelplegers hebben geen geld hebben en leven van een uitkering. Wanneer de veelpleger een geldboete moet betalen, maar dit niet kan, dan kan het zo zijn dat hij gaat stelen. De geldboete wordt dan ook bijna nooit in het scenario opgenomen. Als er een geldboete wordt opgelegd, dan wordt rekening gehouden met de draagkracht van de verdachte.³⁰ Het komt echter vaak voor dat de veelpleger de geldboete niet betaalt en dat hij zijn vervangende hechtenis uit moet zitten.

3.7 Voorwaardelijke veroordeling

Op grond van artikel 14a WvSr kan de rechter een straf voorwaardelijk opleggen. Dit kan hij doen bij veroordelingen tot een gevangenisstraf van ten hoogste twee jaren, hechtenis (m.u.v. voorlopige hechtenis), de taakstraf of geldboete. Bij een veroordeling tot een gevangenisstraf van meer dan twee jaren en ten hoogste vier jaren kan de rechter bepalen dat ten hoogste twee jaren daarvan voorwaardelijk opgelegd worden.

Toepassing van artikel 14a WvSr geschiedt onder de algemene voorwaarde dat de verdachte zich niet schuldig maakt aan een strafbaar feit binnen de gestelde proeftijd. Voorts kunnen volgens artikel 14c WvSr de volgende bijzondere voorwaarden opgelegd worden:

- gehele of gedeeltelijke vergoeding van de door het strafbare feit veroorzaakte schade;
- opneming van de veroordeelde in een inrichting ter verpleging;
- storting van een waarborgsom;

²⁹ Richtlijn voor strafvordering bij meerderjarige zeer actieve veelplegers (w.o. Vordering van de maatregel ISD), *Stcr.* 2008, 19, p.3

³⁰ Artikel 24 WvSr

- storting van een som gelds in het schadefonds geweldsmisdrijven of ten gunste van een instelling die zich ten doel stelt belangen van slachtoffers van strafbare feiten te behartigen;
- andere bijzondere voorwaarden, het gedrag van de veroordeelde betreffende.

De rechter kan de reclassering opdracht geven de veroordeelde bij de naleving van de voorwaarden hulp en steun te verlenen.³¹

Naast voorwaardelijke straffen kan de rechter ook maatregelen voorwaardelijk opleggen, zie hiervoor de paragrafen 3.9.3 en 3.11.1.

3.7.1 De voorwaardelijke veroordeling m.b.t. de aanpak van veelplegers

De voorwaardelijke veroordeling wordt bij veelplegers veel uitgesproken door de rechter. De voorwaardelijke veroordeling is namelijk de manier om te proberen het gedrag van de veelpleger te veranderen. Dit gebeurt d.m.v. het stellen van voorwaarden, bijvoorbeeld de voorwaarde dat de veelpleger zich moet houden aan de aanwijzingen van de reclassering. Met de voorwaardelijke veroordeling is er een stok achter de deur. Wanneer de veelpleger recidiveert of zich niet aan de bijzondere voorwaarde(n) houdt, kan de voorwaardelijke straf alsnog ten uitvoer worden gelegd. Met de voorwaardelijke veroordeling kan de zorg/hulpverlening goed gekoppeld worden aan de aanpak van veelplegers.

3.8 Tenuitvoerlegging voorwaardelijke veroordeling (tul)

Wanneer de voorwaarden, opgelegd bij de voorwaardelijke veroordeling, niet worden nageleefd kan de rechter op vordering van het OM gelasten dat de niet ten uitvoergelegde straf alsnog (geheel of gedeeltelijk) zal worden tenuitvoergelegd.³² Ook kan de rechter de voorwaarden of de straf wijzigen, bijvoorbeeld in een taakstraf of een verlenging van de proeftijd met één jaar.

3.8.1 De tenuitvoerlegging voorwaardelijke veroordeling m.b.t. de aanpak van veelplegers

Bij sommige veelplegers worden alle voorwaardelijke straffen, bij niet naleving van de voorwaarden, ten uitvoer gelegd. Voor sommige veelplegers is het namelijk beter om zo lang mogelijk in de gevangenis te zitten. Dit omdat er niets met hun te beginnen valt, zij in de maatschappij een groot gevaar zijn en veel overlast veroorzaken. Daarnaast is het gemakkelijker om bij een lange gevangenisstraf gedragsinterventies toe te passen. Het doel is dan ook om zo veel mogelijk gevangenisstraffen aan elkaar te koppelen.

Voorbeeld: Z heeft in mei 2008 een voorwaardelijke gevangenisstraf van 5 maanden opgelegd gekregen. Binnen de proeftijd pleegt Z een soortgelijk strafbaar feit. De rechter legt voor dit feit 3 maanden gevangenisstraf op. De 5 maanden gevangenisstraf van de voorwaardelijke veroordeling kunnen nu ten uitvoer gelegd worden. Dit levert een totaal op van 8 maanden gevangenisstraf. Deze 8 maanden zijn uitstekend om binnen detentie gedragsinterventies toe te passen.

Soms is een tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke straf echter ongunstig voor een bepaalde veelpleger. Dit kan zo zijn wanneer de veelpleger net een woning heeft toegewezen en een baan heeft gevonden. Door detentie zal hij zijn woning en baan verliezen. Detentie zal hem dus demotiveren om na detentie weer op zoek te gaan naar een woning en een baan. Dit is natuurlijk niet de bedoeling. Het doel bij de aanpak van veelplegers is immers om de veelpleger op de goede weg te krijgen en niet om hem te demotiveren.

³¹ Artikel 14d WvSr

³² Artikel 14g lid 1 WvSr

3.9 Maatregel Inrichting Stelselmatige Daders (ISD)

Per 1 oktober 2004 is de maatregel tot plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders (ISD) ingevoerd. Deze maatregel geeft de mogelijkheid om stelselmatige daders van misdrijven effectiever aan te pakken. De strafrechter heeft de mogelijkheid om deze stelselmatige daders gedurende een langere tijd, maximaal twee jaar, te laten opsluiten. In de ISD-maatregel is de voorheen bestaande SOV-maatregel (Strafrechtelijke Opvang Verslaafden), bedoeld voor aan harddrugs verslaafde stelselmatige daders, opgenomen.

Kenmerk van de maatregel is beveiliging en behandeling, en niet zoals bij een straf leedtoevoeging. Doel van de ISD-maatregel is dan ook: de beveiliging van de maatschappij aan de ene kant en de mogelijkheid van gedragsbeïnvloeding van de betrokkenen teneinde het risico van recidive te verkleinen aan de andere kant.³³

3.9.1 Wettelijke vereisten, uitgangspunten en aandachtspunten van de ISD-maatregel

De rechter kan op vordering van het OM de ISD-maatregel opleggen indien aan een aantal wettelijke vereisten, gesteld in artikel 38m WvSr, is voldaan:

- het door de verdachte begane feit een misdrijf betreft waarvoor voorlopige hechtenis is toegelaten;
- de verdachte in de vijf jaren voorafgaand aan het door hem begane feit ten minste driemaal wegens een misdrijf onherroepelijk tot een vrijheidsbenemende straf of maatregel, een vrijheidsbeperkende maatregel of een taakstraf is veroordeeld dan wel bij onherroepelijke strafbeschikking een taakstraf is opgelegd, het feit is begaan na tenuitvoerlegging van deze straffen of maatregelen en er voorts ernstig rekening mede moet worden gehouden dat de verdachte wederom een misdrijf zal begaan;
- en de veiligheid van personen of goederen het opleggen van de maatregel eist.

Naast deze wettelijke vereisten zal het OM bij vordering van de ISD-maatregel rekening houden met de volgende uitgangspunten:

- a. er capaciteit voor de tenuitvoerlegging beschikbaar is;
- b. de stelselmatige dader geen psychiatrische contra-indicatie heeft, als bedoeld in artikel 39 WvSr.³⁴

Ad a: Er dient te worden afgezien van een vordering indien de maatregel niet uitvoerbaar is (onvoldoende capaciteit) of als het hoogst onwaarschijnlijk is dat deze binnen een redelijke termijn geëxecuteerd kan worden (de beschikbare capaciteit is zodanig bezet dat het niet mogelijk is om binnen een redelijke termijn van drie maanden te beginnen met de tenuitvoerlegging).

Ad b: Wanneer de verdachte een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van zijn geestesvermogen heeft, en het feit hem dus niet toe te rekenen valt, zal gestreefd worden naar een opname in een psychiatrisch ziekenhuis of ggz-instelling.

Naast de voorgenoemde wettelijke vereisten en uitgangspunten zijn er ook een aantal aandachtspunten bij de vordering van de ISD-maatregel.³⁵

³³ Ministerie van justitie, '*Factsheet Plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders (ISD)*', oktober 2004, <www.justitie.nl>. Geraadpleegd op: 18-02-2009

³⁴ Richtlijn voor strafvordering bij meerderjarige zeer actieve veelplegers (w.o. Vordering van de maatregel ISD), *Stcrt.* 2008, 19, p. 2

³⁵ Richtlijn voor strafvordering bij meerderjarige zeer actieve veelplegers (w.o. Vordering van de maatregel ISD), *Stcrt.* 2008, 19, p. 3

Dit zijn:

- a. voorkeur dat de stelselmatige dader in voorlopige hechtenis is gesteld en deze niet is geschorst of opgeheven;
- b. ter executie/afdoening openstaande straffen en maatregelen, strafbeschikkingen, transacties en 'Mulder-zaken';
- c. de stelselmatige dader als een 'criminele illegaal' te typeren is;
- d. de aannemelijkheid dat de rechter een ISD-maatregel zal bevelen voor de duur van ten minste één jaar.

Ad a: Vanwege het beveiligingskarakter van de ISD-maatregel verdient het de voorkeur dat de stelselmatige dader in voorlopige hechtenis is gesteld en de voorlopige hechtenis niet is geschorst of opgeheven. Dit is echter geen constitutief vereiste voor de vordering.

Ad b: Het feit dat er nog onherroepelijke straffen en maatregelen van een bepaalde duur ter executie openstaan is geen belemmering voor het opleggen van de ISD-maatregel.³⁶ Belangrijk is dat hiervan niet wordt afgezien gelet op de ernst van de bewezen verklaarde feiten en/of de belangen van eventuele slachtoffers. Het OM zal vooraf beslissen of deze openstaande straffen en maatregelen ten uitvoer worden gelegd alvorens te starten met de ISD-maatregel. De schadevergoedingsmaatregel en ontnemingsmaatregel worden altijd ten uitvoer gelegd. Sommige zaken worden opgeschort. Daarvoor zal het OM, voor zover gratieerbaar, zo spoedig mogelijk na het onherroepelijk worden van de ISD-maatregel ambtshalve voorwaardelijke gratie aanvragen, met een proeftijd van twee jaar gerekend vanaf de datum einde ISD-maatregel.³⁷

Ad c: Indien een 'criminele illegaal' feitelijk niet uitzetbaar is of moeilijk uitzetbaar is, dan kan de verdachte in aanmerking komen voor de ISD-maatregel.³⁸ Aan deze verdachte kan echter alleen intramurale voorzieningen (binnen de PI) worden aangeboden. Extramurale (buiten de PI) tenuitvoerlegging is niet mogelijk omdat de illegaal geen beroep kan doen op de reguliere voorzieningen in de Nederlandse samenleving.

Ad d: Als de ISD-maatregel korter dan één jaar wordt opgelegd heeft het geen zin om de persoonsgerichte aanpak toe te passen. Wanneer dit vooraf bekend is heeft het ook geen zin om de ISD-maatregel te eisen op zitting.

De rechter legt de maatregel slechts op, nadat hij een met redenen omkleed, gedagtekend en ondertekend advies over de wenselijkheid of noodzakelijkheid van de maatregel van het OM heeft gekregen.³⁹

Ten slotte is het belangrijk om te vermelden dat de Hoge Raad bepaald heeft dat de ISD-maatregel niet samen met een gevangenisstraf kan worden opgelegd.⁴⁰

³⁶ Richtlijn voor strafvordering bij meerderjarige zeer actieve veelplegers (w.o. Vordering van de maatregel ISD), *Stcr.* 2008, 19, p. 3

³⁷ Richtlijn voor strafvordering bij meerderjarige zeer actieve veelplegers (w.o. Vordering van de maatregel ISD), *Stcr.* 2008, 19, p. 3

³⁸ Richtlijn voor strafvordering bij meerderjarige zeer actieve veelplegers (w.o. Vordering van de maatregel ISD), *Stcr.* 2008, 19, p. 4

³⁹ Artikel 38m lid 4 WvSr

⁴⁰ HR 21 maart 2006, LJN AV1161

3.9.2 Doelgroep

De ISD-maatregel is bedoeld voor zeer actieve veelplegers die als stelselmatige dader volgens de definitie van het Veiligheidshuis Breda is gedefinieerd, zie paragraaf 2.1.

3.9.3 De voorwaardelijke ISD-maatregel

De rechter kan de ISD-maatregel ook voorwaardelijk opleggen. De voorwaardelijke ISD-maatregel is de manier om gedragsverandering bij de stelselmatige dader te bewerkstelligen, met de onvoorwaardelijke ISD-maatregel als stok achter de deur. Bij de voorwaardelijke ISD-maatregel wordt als algemene voorwaarde gesteld dat de stelselmatige dader geen strafbare feiten pleegt binnen de proeftijd (deze kan ten hoogste drie jaren zijn). Naast de algemene voorwaarde stelt de rechter bijzondere maatregelen betreffende het gedrag vast. Een bijzondere voorwaarde kan volgens artikel 38p lid 5 WvSr inhouden dat de veroordeelde zich ambulant of intramuraal laat behandelen in een inrichting. Dit kan voor de duur van ten hoogste twee jaren. Echter kan deze voorwaarde alleen gesteld worden wanneer de stelselmatige dader zich bereid verklaart de behandeling te ondergaan.

3.9.4 De ISD-maatregel m.b.t. de aanpak van veelplegers

Bij veelplegers gaat het doorgaans om relatief lichte criminaliteit, die doorgaans leidt tot een korte vrijheidsstraf. Om te voorkomen dat de veelplegers na een korte vrijheidsstraf weer snel op straat staan, is een persoonsgerichte aanpak nodig i.p.v. een zaakgerichte aanpak. Dit betekent dat niet alleen wordt gekeken naar de afzonderlijke delicten, maar dat het totale criminele verleden van de verdachte in beeld wordt gebracht. Met de ISD-maatregel is er de mogelijkheid om de stelselmatige veelpleger langer vast te zetten en een persoonsgerichte aanpak toe te passen. Kortom de maatregel is er allereerst op gericht om het criminele gedrag feitelijk onmogelijk te maken door middel van langdurige vrijheidsbeneming (max. twee jaar) en ten tweede biedt deze langdurige vrijheidsbeneming tegelijkertijd de mogelijkheid om, als er aanknopingspunten zijn voor gedragsverandering, programma's aan te bieden die gericht zijn op gedragsverandering, om daarmee het risico van recidive te beperken.⁴¹

3.10 Plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis

Naast de straffen kent het Wetboek van Strafrecht ook een aantal vrijheidsbenemende maatregelen, waaronder de plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis van artikel 37 WvSr.

De rechter kan op grond van artikel 37 lid 1 WvSr gelasten dat degene aan wie een strafbaar feit wegens de gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van zijn geestvermogens niet kan worden toegerekend, voor een termijn van een jaar in een psychiatrisch ziekenhuis wordt geplaatst. Dit kan echter alleen wanneer hij gevaarlijk is voor zichzelf, voor anderen, of voor de algemene veiligheid van personen of goederen. De tenuitvoerlegging van deze maatregel is dan ook gericht op resocialisatie van de veelpleger in de maatschappij.

De rechter legt de maatregel slechts op nadat hij een met redenen omkleed, gedagtekend en ondertekend advies heeft gekregen van ten minste twee gedragsdeskundigen van verschillende disciplines (waaronder een psychiater) die de betrokkene hebben onderzocht. Wanneer de betrokkene weigert mee te werken aan het onderzoek ten behoeve van het advies gaat de rechter kijken naar andere stukken waaruit blijkt of de maatregel wenselijk en noodzakelijk is.

⁴¹ Richtlijn voor strafvordering bij meerderjarige zeer actieve veelplegers (w.o. Vordering van de maatregel ISD), *Stcr.* 2008, 19, p. 1

3.10.1 Plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis m.b.t. de aanpak van veelplegers
Er zijn veel veelplegers die lijden aan een psychiatrische stoornis. Sommigen plegen dan ook strafbare feiten door die psychiatrische stoornis. Voor die veelplegers is de plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis een goed instrument wanneer het strafbare feit dat hij pleegt door die psychiatrische stoornis niet aan hem toe te rekenen valt. Door de maatregel kan de veelpleger gedwongen opgenomen worden in een psychiatrisch ziekenhuis zodat hij behandeld kan worden aan zijn psychiatrische stoornis. De behandeling is gericht op resocialisatie. Men hoopt dus bij het inzetten van deze maatregel het recidiverisico weg te nemen of in ieder geval in te perken.

3.11 Terbeschikkingstelling (TBS)

De terbeschikkingstelling is een maatregel die door de rechter kan worden opgelegd aan iemand die een misdrijf heeft gepleegd en dit hem niet of in mindere mate kan worden toegerekend als gevolg van een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van zijn geestesvermogen.

De rechter kan de terbeschikkingstelling opleggen indien aan een aantal voorwaarden, voortvloeiend uit artikel 37a WvSr, is voldaan:

- het door hem begane feit een misdrijf is waarop naar de wettelijke omschrijving een gevangenisstraf van vier jaren of meer is gesteld dan wel misdrijven betreffen genoemd in de artikelen:
 - artikel 132 WvSr: verspreiding opruiend geschrift
 - artikel 285 lid 1 WvSr: bedreiging met openlijk in vereniging geweld plegen tegen personen of goederen, met verkrachting, met zware mishandeling, met brandstichting, enz.
 - artikel 285b WvSr, stalking
 - artikel 395 WvSr: insubordinatie (weerspannigheid van de opvarende van een Nederlands schip of zeevissersschip tegen de schipper, bijv. verzetten met geweld)
 - artikel 175 lid 2 onderdeel b Wegenverkeerswet 1994: dood of letsel door schuld in combinatie met zijn roekeloosheid
 - artikel 11 lid 2 Opiumwet: opzettelijk handelen in strijd met artikel 3 onder B, C en D Opiumwet, bijvoorbeeld het telen van hennep;
- en de veiligheid van anderen, dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen het opleggen van die maatregel eist.

Wanneer het strafbare feit de verdachte gedeeltelijk toe te rekenen valt kan de rechter de terbeschikkingstelling in combinatie met een gevangenisstraf opleggen.

Ook bij de terbeschikkingstelling legt de rechter de maatregel slechts op nadat hij een met redenen omkleed, gedagtekend en ondertekend advies heeft gekregen van ten minste twee gedragsdeskundigen van verschillende disciplines (waaronder een psychiater) die de betrokkene hebben onderzocht. Daarnaast neemt de rechter de inhoud van overige adviezen en rapporten mee (over de persoonlijkheid van de verdachte, ernst van het begane feit of de veelvuldigheid van voorafgegane veroordelingen wegens misdrijven). Wanneer de betrokkene weigert mee te werken aan het onderzoek ten behoeve van het advies gaat de rechter kijken naar andere stukken waaruit blijkt of de maatregel wenselijk en noodzakelijk is.⁴²

3.11.1 Soorten TBS

Er zijn twee soorten TBS, de terbeschikkingstelling met bevel tot verpleging en de terbeschikkingstelling met voorwaarden.

Bij de terbeschikkingstelling met bevel tot verpleging wordt de betrokkene gedwongen opgenomen in een tbs-kliniek. Bij de terbeschikkingstelling met voorwaarden wordt de betrokkene niet onder dwang in een tbs-kliniek geplaatst,

⁴² Artikel 37a lid 3 en 4 WvSr

maar stelt de rechter voorwaarden aan het gedrag. Deze voorwaarden kunnen inhouden dat de betrokkene een verplichte behandeling ondergaat, zijn medicijnen inneemt, of werkt aan zijn drugs- of drankverslaving. De rechter kan de reclassering opdracht geven om de ter beschikking gestelde bij de naleving van de voorwaarden hulp en steun te verlenen. Bij niet naleving van de gestelde voorwaarden of als het belang van de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid van personen of goederen dit eist, wordt de terbeschikkingstelling met voorwaarden door de rechter omgezet in de terbeschikkingstelling met bevel tot verpleging.⁴³ Voor het opleggen van de terbeschikkingstelling met voorwaarden is echter wel vereist dat de betrokkene zich bereid verklaart tot naleving van de voorwaarde(n).⁴⁴

3.11.2 De terbeschikkingstelling m.b.t. de aanpak van veelplegers

Voor bepaalde feiten, opgesomd in artikel 37a WvSr, kan de rechter de maatregel terbeschikkingstelling opleggen. Deze maatregel is voor sommige veelplegers een goed instrument. Vele veelplegers lijden, zoals al eerder aangegeven, aan een psychiatrische stoornis. Wanneer het strafbare feit niet of in mindere mate aan de veelpleger kan worden toegerekend wegens de psychiatrische stoornis, dan is de terbeschikkingstelling een goed instrument om in te zetten. Met de terbeschikkingstelling probeert men het recidiverisico van de veelpleger zo veel mogelijk in te perken. Daarnaast dient de terbeschikkingstelling als beveiliging van de maatschappij. Sommige veelplegers zijn dermate gevaarlijk dat beveiliging van de maatschappij noodzakelijk is.

De terbeschikkingstelling met voorwaarden is een goed instrument bij de aanpak van veelplegers als de veelpleger gemotiveerd is om behandeling te ondergaan. Deze behandeling kan dan als voorwaarde gesteld worden bij de terbeschikkingstelling met voorwaarden.

3.12 Reclasseringstoezicht

Aan het reclasseringstoezicht wordt afzonderlijk aandacht besteed omdat dit een middel is dat vaak ingezet wordt bij de aanpak van veelplegers.

Reclasseringstoezicht is een goed middel om gedragsverandering bij de veelpleger te realiseren.

De reclassering begeleidt mensen die in aanraking met Justitie zijn gekomen. De reclassering probeert ervoor te zorgen dat mensen niet opnieuw in aanraking met Justitie komen.

De reclassering bestaat uit drie organisaties:

- Leger des Heils Jeugdzorg en Reclassering
- Stichting Verslavingsreclassering GGZ
- Reclassering Nederland

Het Leger des Heils Jeugdzorg en Reclassering biedt professionele hulp aan jongeren, volwassenen en gezinnen. Dit doen zij in de vorm van opvoed- en gezinsondersteuning, pleegzorg, jeugdbescherming, reclassering, gedragstrainingen en herstartprogramma's.⁴⁵

De Stichting Verslavingsreclassering begeleidt verslaafde gedetineerden, tijdens en na hun straf.

De Reclassering Nederland is een landelijke organisatie op het gebied van reclassering. Zij bundelen alle instellingen die zich met reclasseringswerkzaamheden in Nederland bezighouden.

De reclassering beschikt over verschillende 'producten' die zij in kunnen zetten bij de aanpak van veelplegers. Dit zijn:

⁴³ Artikel 38c WvSr

⁴⁴ Artikel 38 lid 3 WvSr

⁴⁵ 'Organisatie', <www.jeugdzorgenreclassering.nl>. Geraadpleegd op: 06-04-2009

- Vroeghulpbezoek, eerste bezoek aan een arrestant, in verzekering gestelde of in bewaring gestelde verdachte;
- Vroeghulpinterventie, rapport aan de rechterlijke macht, met een aanbeveling ten aanzien van de verlenging van de voorlopige hechtenis;
- Voorlichtingsrapport, informatie aan de rechterlijke macht met het oog op een beslissing over vervolging, berechting of de tenuitvoerlegging van straffen/maatregelen;
- Adviesrapport, informatie over de cliënt aan een (justitiële) instantie i.v.m. een gerichte vraagstelling dan wel een te nemen beslissing;
- Maatregelrapport, informatie aan het Ministerie van Justitie, de Forensische Psychiatrische dienst, TBS-inrichting en/of rechterlijke macht met het oog op de beslissing over vervolging en berechting waarbij een maatregel geïndiceerd is, of met het oog op indicatiestelling, aanvang, uitvoering of beëindiging van de tenuitvoerlegging van een maatregel;
- Toegeleiding zorg, toegeleiding bij de plaatsing van een cliënt in een zorginstelling;
- Re-integratieprogramma, training waarbij de cliënt inzicht en/of vaardigheden worden bijgebracht op het gebied van wonen, arbeid/scholing, financiën, gedrag, relaties en schade- en/of conflictregeling;
- Toezicht, toezicht houden in het kader van een justitiële beslissing, bijvoorbeeld bij de voorwaardelijke veroordeling;
- Werkstraf, het doen verrichten van een straf van onbetaalde arbeid in het kader van de executie van een justitiële beslissing;
- Leerstraf, het doen uitvoeren van een als leerstraf erkend(e) programma('s) in het kader van de executie van een justitiële beslissing.⁴⁶

Reclasseringstoezicht (hulp en steun of aanwijzingen) kan als voorwaarde worden gesteld bij:

- het voorwaardelijke sepot;
- de strafbeschikking uitgevaardigd door de OvJ;
- schorsing voorlopige hechtenis onder voorwaarden;
- de voorwaardelijke veroordeling;
- de voorwaardelijke ISD-maatregel;
- TBS met voorwaarden.

Wanneer het reclasseringstoezicht niet op een verantwoorde manier kan worden uitgevoerd, kan het toezicht worden geretourneerd aan het OM. De reclassering geeft dan ook een advies tot omzetting/tenuitvoerlegging. Het toezicht wordt bijvoorbeeld geretourneerd als de betrokkene niet wil meewerken en/of erg agressief is.

3.12.1 Reclasseringstoezicht m.b.t. de aanpak van veelplegers

Reclasseringstoezicht is een goed middel om de veelpleger op het goede pad te zetten. Zo zorgt de reclassering er bijvoorbeeld voor dat de veelpleger toegeleid wordt richting de zorg. De reclassering kent de persoon en weet wat hij nodig heeft om zijn leven te kunnen beteren, daar spelen zij dan ook op in. Zo begeleidt de reclasseringswerker de veelpleger en werkt samen met hem om bijvoorbeeld van zijn verslaving af te komen. Wanneer de veelpleger zich niet houdt aan de aanwijzingen van de reclassering, dan kan het toezicht negatief geretourneerd worden. Gevolg kan zijn dat de voorwaardelijke straf/maatregel alsnog ten uitvoer wordt gelegd.

⁴⁶ 'Welke producten kan het OM/de rechter aan de reclassering vragen in geval van een veelpleger', <www.justitie.nl>. Geraadpleegd op: 06-04-2009

3.13 Voorwaardelijke invrijheidstelling

Op 1 juli 2008 is de Wet vervroegde invrijheidstelling vervangen door de Wet voorwaardelijke invrijheidstelling. Een gedetineerde hoeft in Nederland niet de gehele gevangenisstraf uit te zitten. Met de voorheen vervroegde invrijheidstelling kwam de gedetineerde vrij na het uitzitten van tweederde van zijn gevangenisstraf. Met de voorwaardelijke invrijheidstelling komt de gedetineerde ook vervroegd vrij, alleen worden er voorwaarden gesteld waaraan hij zich moet houden. Als de gedetineerde zich niet aan de gestelde voorwaarden houdt, dan kan hij weer vast gezet worden.

Veroordeelden tot een geheel onvoorwaardelijke gevangenisstraf van ten minste één jaar of meer, komen in aanmerking voor de voorwaardelijke invrijheidstelling (v.i.). Veroordeelden tot een gevangenisstraf van meer dan één jaar en ten hoogste 2 jaar worden voorwaardelijk in vrijheid gesteld wanneer de vrijheidsbeneming ten minste één jaar heeft geduurd en van het alsdan nog ten uitvoer te leggen gedeelte van de straf eenderde gedeelte is ondergaan. Veroordeelden die tot een gevangenisstraf van meer dan twee jaren zijn veroordeeld worden voorwaardelijk in vrijheid gesteld wanneer hij tweederde gedeelte daarvan heeft ondergaan.⁴⁷

Zoals gezegd wordt bij de voorwaardelijke invrijheidstelling voorwaarden gesteld. Volgens artikel 15a lid 1 WvSr geschiedt de voorwaardelijke invrijheidstelling onder de algemene voorwaarde dat de veroordeelde zich voor het einde van de proeftijd niet schuldig maakt aan een strafbaar feit. Daarnaast kunnen bijzondere voorwaarden betreffende het gedrag gesteld worden. Dit kan eventueel met de toepassing van elektronisch toezicht als bedoeld in artikel 1 onderdeel w Penitentiaire beginselenwet. De reclassering is belast met het toezicht op de naleving van de voorwaarden. De bijzondere voorwaarden kunnen volgens artikel 15a lid 3 WvSr inhouden:

- deelname aan programmatische activiteiten gericht op de terugkeer in de maatschappij;
- het ondergaan van bijzondere zorg, zoals verslavingszorg of geestelijke gezondheidszorg;
- of beperkingen betreffende het gedrag en de bewegingsvrijheid van de veroordeelde.

De bijzondere voorwaarden gelden hooguit even lang als het restant van de straf.

3.13.1 De voorwaardelijke invrijheidstelling m.b.t. de aanpak van veelplegers

Ook veelplegers worden voorwaardelijk in vrijheid gesteld. Wat betreft de bijzondere voorwaarden moet de veelpleger wel bereid zijn om deze voorwaarden na te komen. De bijzondere voorwaarden hebben dus alleen nut als de veelpleger gemotiveerd is of de kans groot is dat de veelpleger alsnog gemotiveerd raakt. Daarnaast is het van belang dat de gestelde bijzondere voorwaarden het recidiverisico voldoende inperken. Als men van tevoren al weet dat de veelpleger gaat recidiveren bij vrijlating en zich niet zal gaan houden aan de bijzondere voorwaarden, dan heeft de voorwaardelijke invrijheidstelling geen zin.

3.14 Wet bijzondere opnemingen in psychiatrische ziekenhuizen (BOPZ)

In de BOPZ is geregeld hoe iemand gedwongen in een psychiatrisch ziekenhuis kan worden opgenomen. Deze gedwongen opname is een civiel instrument dat ingezet kan worden bij de aanpak van een bepaalde veelpleger.

De BOPZ is bedoeld voor mensen met een psychiatrische aandoening of met een verstandelijke handicap.

⁴⁷ Artikel 15 WvSr

Veelplegers kunnen gedwongen worden opgenomen wanneer ze:

- een gevaar vormen voor zichzelf, anderen of de omgeving;
- lijden aan een geestesstoornis (beoordeeld door een deskundig arts of psychiater);
- zich buiten de instelling niet langer kunnen handhaven.⁴⁸

Er zijn verschillende opnamemodaliteiten, deze worden in de volgende deelparagrafen behandeld.

3.14.1 Voorlopige machtiging en machtiging voortgezet verblijf

De rechter kan op vordering van de officier van justitie een voorlopige machtiging verlenen aan een persoon die gestoord is in zijn geestesvermogen. D.m.v. deze machtiging wordt de persoon onvrijwillig opgenomen in een psychiatrisch ziekenhuis, hij dient daar dan te verblijven. De machtiging heeft een looptijd van maximaal zes maanden.⁴⁹ De voorlopige machtiging kan op vordering van de officier van justitie verlengd worden met de machtiging voortgezet verblijf. Deze machtiging is dus een voortzetting van het gedwongen verblijf in het psychiatrisch ziekenhuis. De machtiging voortgezet verblijf heeft een looptijd van maximaal een jaar (vijf jaar indien te verwachten valt dat de omstandigheden, bedoeld in artikel 2 lid 2 BOPZ, zich zullen blijven voordoen).⁵⁰

3.14.2 Machtiging op eigen verzoek

De OvJ kan op verzoek van de veelpleger een machtiging op eigen verzoek bij de rechter vorderen. De machtiging is bedoeld voor personen die verslaafd zijn aan alcohol of drugs. De achterliggende gedachte is dat deze personen eigenlijk wel van de verslaving af willen maar niet continu sterk genoeg zijn om hieraan te werken. Wanneer zij van hun verslaving af willen kunnen zij een verzoek indienen. Wanneer zij tijdens de behandeling deze niet meer wensen voort te zetten en het ziekenhuis willen verlaten, is dit niet meer mogelijk. Zij zijn dus gedwongen om te blijven en te werken aan hun verslaving. De machtiging kan worden gegeven voor de duur van minimaal een half jaar en maximaal een jaar.⁵¹

3.14.3 Zelfbindingsmachtiging

Zelfbinding is dat mensen met een bepaalde psychische aandoening bindende afspraken maken met een psychiater. In deze zelfbindingsverklaring staat dan precies waar de persoon opgenomen wil worden en hoe hij behandeld moet/wil worden. De rechter kan de zelfbindingsverklaring omzetten in een zelfbindingsmachtiging. Op deze manier kan de persoon gedwongen opgenomen worden en behandeld worden zoals opgenomen is in de zelfbindingsverklaring. Ook de zelfbindingsmachtiging wordt door de OvJ bij de rechter gevorderd.

3.14.4 Voorwaardelijke machtiging

De voorwaardelijke machtiging is eigenlijk geen opnamemodaliteit, de machtiging is namelijk bedoeld om opneming en verblijf in het psychiatrisch ziekenhuis te voorkomen. Bij een voorwaardelijke machtiging worden voorwaarden gecreëerd waardoor het gevaar buiten de instelling afdoende kan worden afgewend. Echter moet de betrokkene zich wel bereid verklaren om de voorwaarden na te leven. Bij niet naleving van de voorwaarden wordt deze voorwaardelijke machtiging door de

⁴⁸ 'Wanneer is gedwongen opname in een psychiatrische instelling mogelijk?', <www.postbus51.nl>. Geraadpleegd op: 25-03-2009

⁴⁹ Keurentjes 2008, p. 39

⁵⁰ Artikel 17 lid 3 en 4 BOPZ

⁵¹ Artikel 32 jo 34 lid 1 BOPZ

geneesheer-directeur van het psychiatrisch ziekenhuis omgezet in een voorlopige machtiging.

3.14.5 Observatiemachtiging

De OvJ kan een observatiemachtiging vorderen bij de rechter voor personen waarbij nog niet duidelijk is of zij voldoen aan de voorwaarden voor een rechterlijke machtiging of een inbewaringstelling (IBS). Deze personen worden dan in een gedwongen setting geobserveerd. Deze personen kunnen echter niet tegen hun wil behandeld worden. De observatiemachtiging heeft een geldigheidsduur van maximaal drie weken.⁵²

3.14.6 Inbewaringstelling (IBS) en de machtiging tot voortzetting van de IBS

De IBS is een noodmaatregel. Bij onmiddellijk dreigend gevaar kan de burgemeester de IBS van een persoon gelasten. Er moet dus sprake zijn van spoed. De rechter toetst de IBS binnen een korte termijn. Indien de rechter van mening is dat het gevaar van de persoon nog steeds bestaat kan hij een machtiging tot voortzetting van de IBS verlenen. De IBS wordt dan met drie weken verlengd.

3.14.7 De BOPZ m.b.t. de aanpak van veelplegers

Voor sommige veelplegers wordt ervoor gekozen om via het civiele recht, de BOPZ, een gedwongen opname in een psychiatrisch ziekenhuis te realiseren. Deze veelplegers zitten zo in de knoop met zichzelf dat een opname in een psychiatrisch ziekenhuis noodzakelijk is. De opname o.g.v. de BOPZ is civiel, dit betekent dat de opname niet uitgesproken wordt n.a.v. een strafbaar feit. Het is dus een instrument dat los van het strafbare feit wordt ingezet. De gedachte is dat de veelpleger simpelweg behandeling nodig heeft, ongeacht of hij strafbare feiten pleegt.

3.15 Schuldsanering

Het komt regelmatig voor dat een veelpleger veel schulden heeft. Om de veelpleger van zijn schulden af te laten komen bestaat er de mogelijkheid van schuldsanering. De schuldsanering is geregeld in de Wet Schuldsanering Natuurlijke Personen (WSNP).⁵³ Het schuldsaneringstraject verloopt via de rechter. De rechter stelt een saneringsplan op en benoemt een bewindvoerder. De bewindvoerder neemt een deel van de verantwoordelijkheden over en onderhoudt contacten met de schuldeisers. Als de schuldenaar zich niet aan de afspraken houdt, beëindigt de rechter het schuldsaneringstraject en wordt de schuldenaar automatisch failliet verklaard. De rechtbank beoordeelt of het saneringsplan goed is uitgevoerd.

3.15.1 De schuldsanering m.b.t. de aanpak van veelplegers

Er zijn veel veelplegers die een hoge schuld hebben. Het schuldsaneringstraject is een goed middel om te zorgen dat de veelpleger van zijn schulden afkomt. Het kan zo zijn dat een veelpleger steelt om zijn schulden af te betalen. Met een schuldsanering hoeft de veelpleger niet meer te stelen, en worden zijn financiën op orde gemaakt. Het is daarnaast goed voor te stellen dat hoge schulden een negatief effect heeft op een persoon. Wanneer de schulden steeds hoger worden, raakt de persoon steeds dieper in de put. De schuldsanering is een goed moment om met een schone lei te beginnen.

3.16 Uitkeringen

Uitkeringen zijn bedoeld voor mensen die niet (langer) in staat worden geacht om zelf voldoende in hun inkomen te voorzien. De uitkeringen zijn onder te verdelen in verschillende categorieën: de sociale voorzieningen en de sociale verzekeringen. De

⁵² Artikel 14h lid 3 BOPZ

⁵³ Artikel 284 e.v. Faillissementswet

sociale verzekeringen zijn vervolgens weer onderverdeeld in volksverzekeringen en werknemersverzekeringen. Een voorbeeld van een uitkering is de WW-uitkering, bedoeld voor mensen die werkloos zijn geraakt door ontslag. Nog een voorbeeld is de WWB uitkering, deze uitkering is voor mensen die te weinig inkomsten hebben om van te leven en die geen recht (meer) hebben op andere inkomsten. Om een uitkering te krijgen, moet je wel aan een aantal voorwaarden voldoen.

3.16.1 Uitkeringen m.b.t. de aanpak van veelplegers

Vele veelplegers leven van een uitkering. Deze uitkeringen zijn vaak in de vorm van bijstandsuitkeringen, zoals een daklozenuitkering. De uitkeringen zorgen ervoor dat de veelpleger geld heeft om van te leven. Soms probeert de uitkeringverlenende instantie de veelpleger te motiveren om bijvoorbeeld hulp te zoeken voor zijn verslaving, dit doen zij d.m.v. het stellen van een voorwaarde voor de uitkering. Wanneer de veelpleger deze voorwaarde niet naleeft dan kan de uitkeringsinstantie de uitkering korten voor een bepaalde periode, dan krijgt hij dus voor een periode geen of minder geld.

3.17 Ontheffing van de arbeidsverplichting

De gemeente kan, indien daarvoor dringende redenen aanwezig zijn, in individuele gevallen tijdelijk ontheffing verlenen van de arbeidsverplichting. Deze ontheffing is gebaseerd op artikel 9 lid 2 Wet werk en bijstand (WWB). Met deze ontheffing hoeft de betreffende persoon niet actief op zoek te gaan naar werk.

3.17.1 Ontheffing van de arbeidsverplichting m.b.t. de aanpak van veelplegers

Sommige veelplegers krijgen een ontheffing van de arbeidsverplichtingen. Grond voor deze ontheffing is vaak vanwege zware persoonlijke problemen bijvoorbeeld zware psychische- en verslavingsproblematiek. Soms is het belangrijk, om de veelpleger op de rails te krijgen, eerst andere zaken zoals zware psychische- en verslavingsproblemen op orde te krijgen voordat de persoon weer actief gaat zoeken naar werk.

4. Wat zijn de feitelijke resultaten van de inzet van juridische instrumenten tot nu toe toegepast bij een veelplegersscenario?

In dit hoofdstuk worden de feitelijke resultaten van de juridische instrumenten die tot nu toe zijn toegepast in veelplegersscenario's in kaart gebracht. Om deze resultaten in kaart te brengen zijn er in totaal 25 ketendossiers bestudeerd. Deze zijn steekproefsgewijs en op basis van een aantal criteria geselecteerd. Echter waren 14 van de 25 ketendossiers onvolledig, waardoor er voor deze dossiers geen resultaatmeting heeft kunnen plaatsvinden. De 14 onvolledige dossiers zijn dan ook buiten beschouwing gelaten voor dit hoofdstuk. De overige 11 (volledige) ketendossiers zijn daarentegen wel onderworpen aan een resultaatmeting. Deze ketendossiers komen dan ook in de paragrafen 4.1 t/m 4.11 aan bod. Elke paragraaf is opgebouwd uit twee delen: de situatie van de veelpleger en een schema. Uit het schema is precies af te lezen welke instrumenten zijn ingezet (of getracht in te zetten), of het instrument behoorde tot het scenario van het Casusoverleg Veelplegers, of de rechter het advies heeft opgevolgd, of het instrument daadwerkelijk is ingezet en of het instrument voltooid is. Vervolgens is in paragraaf 4.12 een totaaloverzicht van alle schema's te vinden.

4.1 Dossier A

A is binnen het arrondissementsparket Breda aangemerkt als veelpleger. A is een dwingende en manipulerende man die veel overlast veroorzaakt. A's hele familie staat bekend als 'crimineel'. A heeft geen verslavingsproblematiek en heeft momenteel een vast woonadres. Wel gebruikt A geregeld softdrugs. A kan moeilijk zijn afspraken nakomen, bijvoorbeeld met de reclassering. Zijn strafbare feiten zijn o.a. verkeersdelicten, diefstallen en mishandelingen.

4.1.1 Feitelijke resultaten dossier A

Juridisch instrument:	Afgesproken in het Casusoverleg Veelplegers?	Opgelegd door de rechter?	Ingezet: ja/nee?	Instrument voltooid?
Uitkering	Nee	Nee	Ja	Ja
Reclasseringstoezicht	Nee	Ja	Ja	Loopt nog
Werkstraf	Nee	Ja	Ja	Nee
Voorwaardelijke veroordeling	Nee	Ja	Ja	Nee
Gevangenisstraf	Ja	Ja	Ja	Ja
Omzetting voorwaardelijke veroordeling: 1 jaar verlenging proeftijd	Nee	Ja	Ja	Nee
Tenuitvoerlegging (tul) voorwaardelijke veroordeling	Ja	Nee	Nee	-

4.2 Dossier B

B is binnen het arrondissementsparket Breda aangemerkt als veelpleger. B gaat veel met verkeerde vrienden op pad, dit zijn vooral inbrekers. Zelf zegt B dat hij geen verslavingsproblematiek heeft, wel heeft hij grote psychische problemen. B verzet zich vaak bij de aanhoudingen en tevens gebruikt hij geweld. Daarnaast ontrekt B zich regelmatig aan de opgelegde maatregelen en komt zijn afspraken niet na. B ontvangt een uitkering en woont bij zijn ouders. Zijn strafbare feiten zijn voornamelijk diefstallen en inbraken.

4.2.1 Feitelijke resultaten dossier B

Juridisch instrument:	Afgesproken in het Casusoverleg Veelplegers?	Opgelegd door de rechter?	Ingezet: ja/nee?	Instrument voltooid?
Reclasseringstoezicht	Ja	Ja	Ja	Nee
Uitkering	Nee	Nee	Ja	Ja

Werkstraf	Nee	Ja	Ja	Loopt nog
Voorwaardelijke veroordeling	Ja	Ja	Ja	Nee
Gevangenisstraf	Ja	Ja	Ja	Ja
Omzetting voorwaardelijke veroordeling: 1 jaar verlenging proeftijd	Nee	Ja	Ja	Nee
Tenuitvoerlegging (tul) voorwaardelijke veroordeling	Ja	Nee	Nee	-

4.3 Dossier C

C is binnen het arrondissementsparket Breda aangemerkt als veelpleger.

C is een dakloze man en wil nooit meewerken, bijvoorbeeld aan voorlichtingsrapportages vanuit het N-K. C heeft diverse trajecten gevolgd, geen enkele daarvan is met een goed gevolg afgerond. C is een erg gewelddadige man. De strafbare feiten betreffen voornamelijk diefstallen, rijden onder invloed, vernielingen, mishandelingen en bedreigingen.

4.3.1 Feitelijke resultaten dossier C

Juridisch instrument:	Afgesproken in het Casusoverleg Veelplegers?	Opgelegd door de rechter?	Ingezet: ja/nee?	Instrument voltooid?
Ontheffing van de arbeidsverplichtingen	Nee	Nee	Ja	Ja
Uitkering	Nee	Nee	Ja	Ja
Werkstraf	Nee	Ja	Ja	Nee
Gevangenisstraf	Ja	Ja	Ja	Ja
Voorwaardelijke veroordeling	Nee	Ja	Ja	Nee
TBS	Ja	Nee	Nee	N.v.t.
ISD-maatregel	Ja	Nee	Nee	Nee

4.4 Dossier D

D is binnen het arrondissementsparket Breda aangemerkt als stelselmatige dader.

D heeft allerlei psychische en emotionele klachten. Voorheen is ze dakloos geweest en heeft ze een tijd in een psychiatrisch ziekenhuis gezeten. Op het moment zit ze in de vrouwenafdeling ISD. Vele hulpverleningsinstanties hebben geprobeerd haar te helpen, dit echter zonder goed gevolg. D heeft ontzettend veel strafbare feiten gepleegd, deze feiten betroffen voornamelijk diefstallen.

4.4.1 Feitelijke resultaten dossier D

Juridisch instrument:	Afgesproken in het Casusoverleg Veelplegers?	Opgelegd door de rechter?	Ingezet: ja/nee?	Instrument voltooid?
Uitkering	Nee	Nee	Ja	Ja
Gedwongen opname in het GGZ (RM)	Ja	Ja	Ja	Ja
ISD-maatregel	Ja	Ja	Ja	Ja
Opname in GGZ "De Omslag" (RM)	Ja	Nee	Nee	-
Reclasseringstoezicht	Ja	Ja	Ja	Nee
Gevangenisstraf	Nee	Ja	Ja	Ja
Voorwaardelijke veroordeling	Ja	Ja	Ja	Nee

4.5 Dossier E

E is binnen het arrondissementsparket Breda aangemerkt als veelpleger.

E is een erg vervelende man als hij dronken is, echter heeft hij geen verslavingen, zo af en toe rookt hij een joint en drinkt hij alcohol. E heeft geen vaste woon- of verblijfplaats en logeert bij andere mensen of op straat. Verder heeft E op het moment een baan als lasser. Hij heeft nog een grote schuld openstaan. Zijn strafbare feiten betreffen vooral diefstallen en rijden onder invloed.

4.5.1 Feitelijke resultaten dossier E

Juridisch instrument:	Afgesproken in het Casusoverleg Veelplegers?	Opgelegd door de rechter?	Ingezet: ja/nee?	Instrument voltooid?
Uitkering	Nee	Nee	Ja	Ja
Werkstraf	Onbekend	Ja	Ja	Ja
Voorwaardelijke veroordeling	Onbekend	Ja	Ja	Ja

4.6 Dossier F

F is binnen het arrondissementsparket Breda aangemerkt als zeer actieve veelpleger. F is een manipulatieve man. Hij heeft een kort lontje en is snel geïrriteerd. F voelt zich tekort gedaan door de samenleving en hulpverlening. Hij is het leven op de straat beu en is gemotiveerd om zijn leven te beteren. F werkt bij een klusbedrijf en heeft het erg naar zijn zin. Verder verblijft hij op het moment bij SMO en leeft hij van een uitkering. F heeft een forse schuld, hieraan wordt gewerkt om deze terug te betalen. F was verslaafd aan cocaïne en heroïne, nu is hij clean. F pleegt vooral diefstallen.

4.6.1 Feitelijke resultaten dossier F

Juridisch instrument:	Afgesproken in het Casusoverleg Veelplegers?	Opgelegd door de rechter?	Ingezet: ja/nee?	Instrument voltooid?
Schuldsaneringstraject	Ja	Nee	Nee	Nee
Uitkering	Nee	Nee	Ja	Ja
Werkstraf	Onbekend	Ja	Ja	Ja
Voorwaardelijke veroordeling	Onbekend	Ja	Ja	Loopt nog
Gevangenisstraf	Ja	Ja	Ja	Ja

4.7 Dossier G

G is binnen het arrondissementsparket Breda aangemerkt als veelpleger. G is een erg zwakbegaafde man. Hij heeft op jonge leeftijd een moord gepleegd en dit achtervolgt hem. G heeft een ontwikkelingsproblematiek en zegt zelf niet verslaafd te zijn. Hij staat ingeschreven bij zijn ouders en betaalt daar kostgeld. Het plan is om zelfstandig te gaan wonen. Verder zit G in de bijstand en heeft hij inmiddels geen schulden meer. G heeft diverse trajecten gevolgd, iedere keer zijn deze trajecten uiteindelijk beëindigd door psychische problemen en het beperkte leerniveau van G. G pleegt vooral diefstallen, mishandelingen (o.a. huiselijk geweld) en bedreigingen.

4.7 Feitelijke resultaten dossier G

Juridisch instrument:	Afgesproken in het Casusoverleg Veelplegers?	Opgelegd door de rechter?	Ingezet: ja/nee?	Instrument voltooid?
Uitkering	Nee	Nee	Ja	Ja
Werkstraf	Nee	Ja	Ja	Onbekend
Gevangenisstraf	Ja	Ja	Ja	Ja
Voorwaardelijke veroordeling	Ja	Ja	Ja	Nee
Omzetting voorwaardelijke veroordeling	Nee	Ja	Ja	Onbekend

4.8 Dossier H

H is binnen het arrondissementsparket Breda aangemerkt als veelpleegster. H is een dakloze vrouw met een psychische- en verslavingsproblematiek. Om aan geld te komen werkt ze in de prostitutie. Ze zorgt voor veel overlast en is gevaarlijk en agressief als ze gebruikt. Wanneer ze niet gebruikt komt ze over als een kind van twaalf. H heeft een bijstandsuitkering. H pleegt vooral diefstallen, vernielingen, bedreigingen en mishandelingen.

4.8.1 Feitelijke resultaten dossier H

Juridisch instrument:	Afgesproken in het Casusoverleg Veelplegers?	Opgelegd door de rechter?	Ingezet: ja/nee?	Instrument voltooid?
IBS (inbewaringstelling) en RM (rechterlijke machtiging)	Ja	Nee	Nee	Nee
Ontheffing van de arbeidsverplichtingen	Nee	Nee	Ja	Ja
Bijstandsuitkering	Nee	Nee	Ja	Ja
Reclasseringstoezicht	Ja	Ja	Ja	Nee
TBS met dwangverpleging / met voorwaarden	Ja	Nee	Nee	Nee
Gevangenisstraf	Nee	Ja	Ja	Ja
Voorwaardelijke veroordeling	Nee	Ja	Ja	Nee
Plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis	Ja	Ja	Ja	Loopt nog

4.9 Dossier I

I is binnen het arrondissementsparket Breda aangemerkt als zeer actieve veelpleger. I is jarenlang werkeloos en dakloos en door zijn verslaving aan heroïne, cocaïne en methadon is hij volledig onbereikbaar geworden voor werk. I leeft van een daklozenuitkering en schijnt het normaal te vinden om te stelen wanneer hij in zijn levensonderhoud moet voorzien. Hij is behoorlijk verhard en gewend geraakt aan het straatleven. Zijn strafbare feiten betreffen vooral diefstallen.

4.9.1 Feitelijke resultaten dossier I

Juridisch instrument:	Afgesproken in het Casusoverleg Veelplegers?	Opgelegd door de rechter?	Ingezet: ja/nee?	Instrument voltooid?
Uitkering	Nee	Nee	Ja	Ja
Gevangenisstraf	Ja	Ja	Ja	Ja
Geldboete	Nee	Ja	Ja	Nee
ISD-maatregel	Ja	In afwachting tot de zitting	-	-

4.10 Dossier J

J is binnen het arrondissementsparket Breda aangemerkt als veelpleger. J is een man met weinig sociale vaardigheden, hij heeft een persoonlijkheidsproblematiek. Zijn persoonlijke situatie geeft hem veel spanning. Daarnaast zet hij zich sterk af tegen het rechtssysteem. J doet vrijwilligerswerk en leeft van een WWB uitkering. Ook heeft hij een schuld. J verblijft bij zijn ouders en heeft een drankprobleem. Zijn strafbare feiten zijn vooral diefstallen, rijden onder invloed en bedreigingen.

4.10.1 Feitelijke resultaten dossier J

Juridisch instrument:	Afgesproken in het Casusoverleg Veelplegers?	Opgelegd door de rechter?	Ingezet: ja/nee?	Instrument voltooid?
Ontheffing van de arbeidsverplichtingen	Nee	Nee	Ja	Ja
Reclasseringstoezicht	Ja	Ja	Ja	Loopt nog
Voorwaardelijke veroordeling	Ja	Ja	Ja	Nee
Gevangenisstraf	Ja	Ja	Ja	Ja
Geldboete	Nee	Ja	Ja	Nee
Werkstraf	Nee	Ja	Ja	Ja
Schorsing van de voorlopige hechtenis onder voorwaarden	N.v.t.	Ja door RC	Ja	Onbekend

4.11 Dossier K

K is binnen het arrondissementsparket Breda aangemerkt als veelpleger.

K is een dakloze en verslaafde man. Hij gebruikt alcohol, cocaïne en methadon. Verder leeft hij van een daklozenuitkering. Hij pleegt vooral diefstallen.

4.11.1 Feitelijke resultaten dossier K

Juridisch instrument:	Afgesproken in het Casusoverleg Veelplegers?	Opgelegd door de rechter?	Ingezet: ja/nee?	Instrument voltooid?
Ontheffing van de arbeidsverplichtingen	Nee	Nee	Ja	Ja
Uitkering	Nee	Nee	Ja	Ja
Werkstraf	Nee	Ja	Ja	Ja
Gevangenisstraf	Ja	Ja	Ja	Ja
Voorwaardelijke veroordeling	Ja	Ja	Ja	Nee
Reclasseringstoezicht	Ja	Nee	Nee	Nee
Tenuitvoerlegging (tul) voorwaardelijke veroordeling	Nee	Ja	Ja	Ja

4.12 Totaaloverzicht instrumenten

Juridisch instrument:	Afgesproken in het Casusoverleg Veelplegers?	Opgelegd door de rechter?	Ingezet?	Instrument voltooid?
Uitkering	0	0	10	10
Ontheffing van de arbeidsverplichtingen	0	0	4	4
Reclasseringstoezicht	5	5	5	Loopt nog: 2
Werkstraf	Onbekend: 2	8	8	4 Loopt nog: 1 Onbekend: 1
Voorwaardelijke veroordeling	5 Onbekend: 2	10	10	1 Loopt nog: 1
Gevangenisstraf	8	10	10	10
Omzetting voorwaardelijke veroordeling	0	3	3	Onbekend: 1
Tenuitvoerlegging (tul) voorwaardelijke veroordeling	2	1	1	1
TBS (met dwangverpleging/met voorwaarden)	2	0	0	0
ISD-maatregel	3	1 Afwachting zitting: 1	1	Loopt nog: 1
Gedwongen opname in het GGZ op basis van de BOPZ	3	1	1	1
Schuldsaneringstraject	1	0	0	0
Plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis	1	1	1	Loopt nog: 1
Schorsing van de voorlopige hechtenis onder voorwaarden	0	1	1	Onbekend: 1
Geldboete	0	2	2	0

4.12.1 Conclusie

Wat allereerst opvalt aan het totaalschema is dat de uitkering en de ontheffing van de arbeidsverplichting niet behoren tot het scenario. Dit komt omdat de nazorg wordt besproken in een ander overleg. Eigenlijk zouden de nazorgplannen ook naar voren moeten komen in het Casusoverleg Veelplegers en in het ketendossier vastgelegd moeten worden.

Wat ook erg opvalt is dat de rechter vaak afwijkt van het scenario, dit vaak ten gunste van de veelpleger. Dat de rechter afwijkt van het scenario (vaak ten gunste van de veelpleger) is terug te zien in het opleggen van de werkstraf (i.p.v. een gevangenisstraf welke tot het scenario behoorde), het opleggen van een voorwaardelijke veroordeling (i.p.v. een onvoorwaardelijke gevangenisstraf) en de

omzetting van de voorwaardelijke veroordeling in de verlenging van de proeftijd (i.p.v. de tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke straf). Ook is te zien dat de rechter niet vaak de ISD-maatregel, gedwongen opname o.g.v. de BOPZ en de TBS-maatregel oplegt terwijl deze instrumenten wel tot het scenario behoorden.

5. Wat zijn de knelpunten bij het inzetten van de juridische instrumenten?

In dit hoofdstuk komen de knelpunten aan bod. De knelpunten zijn naar voren gekomen d.m.v. de ketendossierbestudering en de interviews. De knelpunten zijn opgesplitst in twee delen: in paragraaf 5.1 worden de knelpunten m.b.t. de juridische instrumenten behandeld en in paragraaf 5.2 komen de knelpunten m.b.t. het proces van het Casusoverleg Veelplegers aan bod.

5.1 Knelpunten m.b.t. de juridische instrumenten

Uit de ketendossiers en de interviews blijkt dat een aantal van de juridische instrumenten knelpunten kent. Deze knelpunten worden in de volgende deelparagrafen behandeld.

5.1.1 Knelpunten ISD-maatregel

De ISD-maatregel kent een aantal knelpunten. Allereerst is het zo dat de rechtbank van Breda een eigen rechtbankdefinitie voor o.a. stelselmatige daders kent (zie paragraaf 2.1). De rechtbank van Breda legt de ISD-maatregel alleen op aan mensen die voldoen aan deze rechtbankdefinitie voor stelselmatige daders. Dit betekent dus dat de rechtbank de ISD-maatregel alleen oplegt aan mensen die minimaal tien keer onherroepelijk zijn veroordeeld voor vermogensdelicten (waarvan zes keer in de afgelopen twee jaren) en wanneer zij voldoen aan de wettelijke vereisten van de ISD-maatregel. De Bredase rechtbank oordeelt dus anders dan andere rechtbanken in het land, andere rechtbanken leggen namelijk ook de ISD-maatregel op aan mensen die (alleen maar) geweldsdelicten plegen.⁵⁴ Dit betekent dus dat wanneer een vrouw stelselmatig haar man mishandelt (huiselijk geweld) dat zij bij de rechtbank van Breda geen ISD kan krijgen, het gaat hier immers om geweldsdelicten. Eigenlijk zou dit wel moeten kunnen, omdat ook veelplegers die alleen geweldsdelicten plegen in de ISD-maatregel goed behandeld kunnen worden (bijvoorbeeld met de Training Aggressie Beheersing).

Een tweede knelpunt van de ISD-maatregel is dat de rechtbank alleen een ISD-maatregel oplegt als de betrokkene binnen de ISD behandeld kan worden. Er moet een behandelaanbod zijn voor deze veelpleger. Op deze manier probeert de rechtbank te voorkomen dat iemand een 'kale' ISD gaat uitzitten, ofwel dat iemand voor twee jaar in de gevangenis zit zonder behandeling. Soms is dit echter nodig, puur om deze persoon van de straat af te houden omdat hij een gevaar voor de samenleving vormt. Met deze veelplegers, waarbij de 'kale' ISD de enige optie is, is dan ook van alles geprobeerd aan hulpverleningstrajecten. Dit alles zonder goed gevolg. Soms is het dus echt van belang dat iemand de ISD-maatregel opgelegd krijgt, of deze met of zonder behandeling is. Gedurende de ISD-maatregel zal dan natuurlijk getracht worden om de veelpleger te motiveren om zich toch te laten behandelen.

Een derde knelpunt is dat het moeilijk is om alle informatie uit het ketendossier bij de rechter te krijgen, dit i.v.m. de wijze waarop met de privacyregels wordt omgegaan. Er hebben zich situaties voorgedaan dat de rechter niet alle informatie uit het ketendossier in zijn bezit had. Het gevolg hiervan was dat de rechter het niet nodig achtte om de ISD-maatregel op te leggen. Het is namelijk zo dat de uitdrukkelijke toestemming nodig is van een verdachte om (medische) zorginformatie van derden te vermelden in een rapportage. Als de verdachte die toestemming niet geeft, mag de reclassering alleen die informatie gebruiken over welke zij vanuit eigen

⁵⁴ Blijkt uit een gesprek met een veelplegerofficier.

ervaring beschikt, bijvoorbeeld over het verloop van een agressieregulatietraining die door reclassering zelf gegeven werd. Inhoudelijke informatie over hulpverlening vanuit andere organisaties, bijvoorbeeld GGZ, kan dan niet worden vermeld. Rechters zien ISD als ultimum remedium en uit de rapportage van de reclassering moet dan ook blijken dat alle andere mogelijkheden om betrokkene zorg en hulp te verlenen al zijn geprobeerd.

5.1.2 Knelpunten terbeschikkingstelling

Het komt wel eens voor dat het scenario een TBS-maatregel betreft. De rechter legt TBS echter niet vaak op. De rechter heeft te weinig argumenten om de TBS op te leggen. Dit ligt o.a. aan het soort strafbare feiten die veelplegers over het algemeen plegen (voornamelijk diefstallen). De strafbare feiten die veelplegers plegen voldoen vaak niet aan de kwalificatie van de wet om TBS op te leggen, deze feiten zijn vaak te licht. De beginselen proportionaliteit en subsidiariteit zijn hierbij van belang. Dit betekent dat de TBS een laatste redmiddel moet zijn, ofwel dat er al van alles geprobeerd moet zijn. Tevens moet de TBS in verhouding staan met het feit dat gepleegd is. Aan iemand die een pakje kauwgom heeft gestolen legt de rechter immers geen TBS op.

De rechter heeft bij oplegging van TBS een advies nodig van ten minste twee gedragsdeskundigen (van verschillende disciplines). Een knelpunt is als de veelpleger nooit meewerkt aan rapportages, dan kan een eventuele psychische stoornis niet worden vastgesteld waardoor de TBS-maatregel niet mogelijk is. Dit was het geval bij dossier C. Deze man is 6 maanden geobserveerd bij het Pieter Baan Centrum. Echter, omdat deze man niet mee wilde werken, heeft het Pieter Baan Centrum zijn psychische stoornis niet vast kunnen stellen. Het gevolg was dat de terbeschikkingstelling geen optie meer was.⁵⁵

Ook is het zo dat het advies van twee gedragsdeskundigen (dubbelrapportage) wordt gegeven door een onafhankelijke psychiater en een onafhankelijke psycholoog. De dubbelrapportage is een momentopname. Soms blijkt uit de dubbelrapportage dat het opleggen van TBS niet nodig is om de één of andere reden, dit blijkt dan uit de momentopname. Echter, uit het gehele ketendossier blijkt soms wel dat TBS een goed instrument is. De partners uit het Casusoverleg veelplegers weten dus soms dat TBS een goed instrument is om een veelpleger aan te pakken, terwijl deze maatregel niet door de rechter wordt opgelegd omdat dit niet blijkt uit de dubbelrapportage. Dit wordt door de partners van het Casusoverleg Veelplegers ervaren als een knelpunt.⁵⁶

Een ander knelpunt is capaciteitsgebrek in de TBS-sector. Vanwege het capaciteitsgebrek wachten heel veel TBS-gestelden, ook wel 'TBS-passanten', in de gevangenis totdat er een plaats vrijkomt in een TBS-kliniek. Als deze wachtperiode te lang duurt, wordt deze onrechtmatig en is de Staat een schadevergoeding verschuldigd aan de TBS-passant.

5.1.3 Knelpunten plaatsing psychiatrisch ziekenhuis

Voor de plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis op basis van artikel 37 WvSr gelden in principe dezelfde knelpunten als bij de TBS-maatregel. Ook deze maatregel wordt niet opgelegd als de feiten te licht zijn (proportionaliteit en subsidiariteit), als de psychiatrische problematiek van de betrokkene niet is vastgesteld of als de dubbelrapportage onvoldoende aanleiding geeft. Ook de

⁵⁵ Blijkt uit interview met Bart van den Dries, Reclasseringswerker Verslavingsreclassering Novadic-Kentron.

⁵⁶ Blijkt uit interview met Hester Deurvorst, Voorzitter Casusoverleg Veelplegers – Senior Parketsecretaris Veiligheidshuis Breda.

plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis kent de passantenproblematiek. Soms moeten de PZ-passanten maanden wachten in een Huis van Bewaring voordat de maatregel kan worden gerealiseerd. De redenen daarvoor kunnen variëren van de gevaarlijkheid van de betrokkene en beveiligingstechnische problemen die daarmee gepaard gaan, tot een weigering door het psychiatrisch ziekenhuis met een beroep op de bestaande wachtlijst.⁵⁷ Kortom indien de maatregel tot plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis wordt opgelegd moet er uitzicht bestaan dat die maatregel binnen een redelijke termijn ook kan worden geëffectueerd, anders wordt de gevangenhouding onrechtmatig. Wel kan de officier van justitie, wanneer de maatregel is opgelegd, op grond van artikel 51 lid 1 jo artikel 10 lid 2 BOPZ een bevel tot opnemering geven. Echter moet hier wel voorzichtig mee worden omgegaan.

5.1.4 Knelpunten opname o.g.v. de BOPZ

Een eerste knelpunt is dat er een diagnose aanwezig moet zijn voordat een machtiging op grond van de BOPZ kan worden afgegeven. Uit interview blijkt dat er regelmatig geen diagnose aanwezig is. Dit komt omdat de veelpleger niet meewerkt. Een tweede knelpunt is de daadwerkelijke plaatsing van de veelpleger. De rechtbank wil bij het verlenen van een machtiging een garantiedatum hebben. De garantiedatum is de datum wanneer de betrokken veelpleger geplaatst kan worden in een psychiatrisch ziekenhuis. Soms staat de veelpleger op de wachtlijst en kan het ziekenhuis niet zeggen wanneer er plaats is voor betrokken veelpleger. De rechter kan er dan voor kiezen om de machtiging niet te verlenen.

5.1.5 Knelpunten bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke veroordeling

Ook wanneer een opname in een psychiatrisch ziekenhuis via een bijzondere voorwaarde d.m.v. de voorwaardelijke veroordeling wordt opgelegd is het belangrijk dat de duur en de plaats van de opnemering voldoende vast staat. De rechter heeft een concrete gedragsdeskundige rapportage nodig. Dit is echter niet altijd haalbaar i.v.m. de wachtlijsten zoals besproken in deelparagraaf 5.1.4.

5.1.6 Knelpunten uitkering en ontheffing van de arbeidsverplichting

Wat betreft de uitkeringen en de ontheffingen voor de arbeidsverplichting ligt het knelpunt in de aanvraag van deze instrumenten. Zodra de veelpleger uit detentie komt, moet deze persoon zelf zijn uitkering en/of de ontheffing van de arbeidsverplichtingen aanvragen. Vaak hebben de veelplegers niet de vaardigheden om dit te doen, zij weten gewoon niet hoe zij dit moeten regelen. Er wordt slechts één gesprek met de veelpleger gehouden, dit is echter niet genoeg. Kortom er is te weinig begeleiding bij het regelen van een uitkering of een ontheffing van de arbeidsverplichtingen.⁵⁸

5.2 Knelpunten m.b.t. het proces van het Casusoverleg Veelplegers

Uit de dossierbestudering en de interviews blijkt dat er een aantal knelpunten zijn op het gebied van het proces van het Casusoverleg Veelplegers.

5.2.1 Knelpunt nazorg

Het Casusoverleg Veelplegers is heel erg gericht op het strafrecht en veel minder op de nazorg. De nazorg wordt besproken in een ander overleg. Echter blijkt dat de aanpak d.m.v. het strafrecht en de nazorg niet integraal genoeg worden behandeld.⁵⁹ Zo weet het Casusoverleg Veelplegers vaak niet wat er m.b.t. de nazorg gedaan zal worden. Dit terwijl het ook voor het Casusoverleg Veelplegers belangrijk is om te

⁵⁷ Aanwijzing plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis (pz-maatregel) op grond van artikel 37, eerste lid, Wetboek van Strafrecht, *Stcr.* 2009, 81, p. 1

⁵⁸ Blijkt uit interview met Karin Florie, Coördinator Nazorg Gemeente Breda.

⁵⁹ Blijkt uit interview met Ro Kartodirdjo, Ketenbeheerder Veiligheidshuis Breda.

weten wat de nazorgplannen zijn. Kortom er is onvoldoende samenhang tussen de aanpak d.m.v. het strafrecht en de nazorg.

5.2.2 Knelpunt uitspraak rechter wijkt af van het scenario

Uit de dossierbestudering blijkt dat de rechter regelmatig afwijkt van het requisitoir van de officier van justitie en dus afwijkt van het advies, het scenario. Dit kan drie oorzaken hebben:

1. er is geen scenario opgesteld door het Casusoverleg Veelplegers
2. de OvJ volgt het scenario niet en eist iets anders
3. of de rechter gaat niet mee met de eis (het scenario) van de OvJ

Dat de rechter niet meegaat met de eis van de OvJ valt deels te verklaren door de definities die gegeven zijn voor de soorten veelplegers. Voorheen waren de definities van veelplegers, zeer actieve veelplegers en stelselmatige daders anders dan de definitie van de rechtbank. Dit leidde tot situaties dat het OM, om een voorbeeld te noemen, een persoon had gedefinieerd als 'stelselmatige dader', terwijl deze persoon volgens de rechter nóg geen stelselmatige dader was en dus geen ISD-maatregel aan deze persoon oplegde. De definitie vanuit het Veiligheidshuis Breda is nu aangepast, zodat deze situaties zich niet meer kunnen voordoen.

5.2.3 Knelpunt ketendossiers

Uit de dossierbestudering blijkt dat de meeste ketendossiers onvolledig zijn, onoverzichtelijk zijn en veel irrelevante informatie bevat. Het plan was om 25 ketendossiers te bestuderen. Van de 25 dossiers waren er 14 onvolledig. Met onvolledig wordt bedoeld dat er te weinig informatie in stond om de feitelijke resultaten van de juridische instrumenten inzichtelijk te kunnen maken. Zo stond er bij de meeste dossiers pas informatie in vanaf begin 2008, dit terwijl deze veelpleger al als veelpleger was gedefinieerd in 2006. Het was dus onduidelijk welke instrumenten in de periode van juni 2006 tot eind 2007 zijn ingezet, of getracht te zijn ingezet. Ook de overige 11 dossiers waren niet geheel volledig. Veel informatie ontbrak. Deze informatie moest dan ook worden aangevuld d.m.v. van de interviews die gehouden zijn.

Bij vele dossiers viel op dat de geschiedenis van de veelpleger niet was opgenomen in het ketendossier. Zo was niet duidelijk welke instrumenten in het verleden waren ingezet en wat het resultaat hiervan was. Zo ontstond de vraag waarom een bepaald instrument niet was ingezet. Achteraf bleek dan uit de interviews dat het instrument al ingezet was in het verleden, maar dit instrument geen positief resultaat heeft geboekt. Het is belangrijk dat dit dan ook vermeld wordt in het ketendossier.

Ook stonden er regelmatig geen scenario's in de dossiers. Zo ontstond de situatie dat er wel een resultaat was, maar het niet duidelijk was of het instrument waaruit het resultaat voortvloeide, behoorde tot het scenario. Als er wel een scenario aanwezig was, dan was het vaak niet duidelijk hoe het Casusoverleg Veelplegers tot een bepaald scenario was gekomen. Het was dus vaak niet duidelijk waarop een bepaald scenario gebaseerd was.

Het is erg belangrijk dat de ketendossiers relevante informatie bevat omdat anders de kans bestaat dat het Casusoverleg Veelplegers een verkeerd scenario opstelt.

6. Op welke wijze kunnen de knelpunten mogelijk worden verbeterd?

In dit hoofdstuk komen de suggesties ter verbetering van de knelpunten aan bod. Paragraaf 6.1 behandelt de suggesties tot verbetering m.b.t. de juridische instrumenten en paragraaf 6.2 gaat in op de suggesties ter verbetering m.b.t. het proces van het Casusoverleg Veelplegers.

6.1 Suggesties tot verbetering m.b.t. de juridische instrumenten

De volgende suggesties kunnen worden gegeven m.b.t. verbetering van de knelpunten gelegen in de juridische instrumenten:

- M.b.t. het knelpunt dat de rechtbank de ISD-maatregel alleen oplegt bij vermogensdelicten is het belangrijk dat het OM de rechtbank blijft overtuigen om ook bij geweldsdelicten de ISD-maatregel op te leggen. Op zitting zal goed gemotiveerd worden waarom juist voor die veelpleger, bij geweldsdelicten, de ISD-maatregel de beste optie is.
- M.b.t. het knelpunt dat de rechter wil dat er behandeling plaatsvindt binnen de ISD-maatregel is het belangrijk om op zitting aan de rechter goed duidelijk te maken (motiveren) dat alles al geprobeerd is en dat het voor de veelpleger én de maatschappij het beste is als de veelpleger voor twee jaar de ISD ingaat, mét of zonder behandeling. Ook is het dan belangrijk om aan te geven dat dan tijdens de ISD getracht kan worden om de veelpleger over te halen om mee te werken aan zijn behandeling.
- Over het knelpunt om alle informatie beschikbaar uit het ketendossier bij de rechter te krijgen zijn inmiddels afspraken gemaakt tussen de reclassering en het OM. Deze afspraken houden in dat de reclassering zonder toestemming van betrokkene de feitelijke informatie mag toevoegen aan de rapportage. Dit betekent dat de reclassering in zijn rapport bijvoorbeeld mag zetten dat betrokkene in behandeling is geweest bij de GGZ. Inhoudelijke informatie, als het soort ziektebeeld en de behandeling die betrokkene bij de GGZ heeft gehad, mag niet vermeld worden. Deze beslissing is al een stap richting verbetering van het knelpunt. Het is echter niet mogelijk om alle (inhoudelijke) informatie, zonder toestemming, bij de rechter te krijgen.
- M.b.t. het knelpunt dat de strafbare feiten te licht zijn om de maatregel TBS of plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis op te leggen is het belangrijk dat het Casusoverleg Veelplegers vooraf goed nagaat of de TBS juridisch wel mogelijk is, dus of het wel mogelijk is om voor het gepleegde feit TBS op te leggen. Zo ja, dan dient in het scenario goed gemotiveerd te worden waarom de TBS opgelegd moet worden. Deze argumenten kan de officier van justitie dan ook gebruiken in zijn requisitoir.
Daarnaast is een goede opsporing ook belangrijk. Zo wordt de kans groter dat de veelpleger gepakt wordt met een 'zwaardere' strafbaar feit.
- Voor het knelpunt dat de dubbelrapportage, i.v.m. de momentopname, onvoldoende reden geeft voor de rechter om de maatregel TBS of de maatregel plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis op te leggen zijn geen suggesties ter verbetering. Dit omdat het niet duidelijk is of het mogelijk is om informatie uit het ketendossier mee te sturen bij de aanvraag van een dubbelrapportage omdat de dubbelrapportage wordt opgesteld door twee onafhankelijke gedragsdeskundigen. Of dit juridisch mogelijk is, i.v.m. met de privacywetgeving, zou eventueel onderzocht kunnen worden in een vervolgonderzoek.
- Aan het knelpunt van de passantenproblematiek wordt landelijk aandacht geschonken. Er zijn inmiddels een aantal projecten opgesteld om capaciteitsuitbreiding te realiseren. Het Veiligheidshuis Breda zou, als

drukmiddel, de urgentie van het capaciteitsgebrek onder de aandacht kunnen brengen bij de landelijke beleidsmakers.

- M.b.t. het knelpunt dat er geen TBS, plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis of opname o.g.v. van de BOPZ kan worden opgelegd als de psychiatrische problematiek niet is vastgesteld is het belangrijk dat continu getracht wordt om de veelpleger te motiveren of over te halen om mee te werken. Dit kan men bijvoorbeeld doen door te dreigen met het eisen van zware straffen indien de veelpleger niet meewerkt.
- Het knelpunt dat de rechtbank een garantiedatum wil hebben bij het afgeven van een machtiging tot opname o.g.v. het BOPZ of bij het stellen van de bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke veroordeling kan voor een deel worden verbeterd door vroegtijdig (in de fase van het opstellen van de rapportage) intakes te doen bij psychiatrische ziekenhuizen. Als er een plaats gevonden is zal de rechter ook sneller een machtiging afgeven. Het is belangrijk dat de psychiatrische ziekenhuizen de urgentie inzien van het opnemen van psychiatrische veelplegers. Deze veelplegers dienen zo snel mogelijk te worden opgenomen omdat zij veel overlast veroorzaken in de maatschappij. Bij een intake zou deze urgentie duidelijk naar voren moeten komen. Indien het probleem zich voor blijft doen kan het Veiligheidshuis Breda dit probleem aankaarten bij de landelijke beleidsmaker. Dit zou dan betekenen dat er meer plaatsen beschikbaar gesteld moet worden voor mensen die o.g.v. de BOPZ geplaatst worden in een psychiatrisch ziekenhuis.
- Wat betreft het knelpunt tot de aanvraag van een uitkering en de ontheffing van de arbeidsverplichting is de suggestie om meer begeleiding te bieden aan een ex-gedetineerde om deze zaken te regelen.

6.2 Suggesties tot verbetering m.b.t. het proces van het Casusoverleg Veelplegers

De volgende suggesties kunnen worden gegeven m.b.t. verbetering van de knelpunten gelegen in het proces van het Casusoverleg Veelplegers:

- Uit verschillende interviews bleek dat er de behoefte bestaat om effectiever te vergaderen. Belangrijk is dat er voldoende op een bepaalde veelpleger wordt ingegaan, maar minder uitgebreid. Vooral nu de zeer actieve veelplegers ook besproken zullen gaan worden in het Casusoverleg Veelplegers is het belangrijk om effectief te vergaderen en de tijd goed in te delen. Effectiever vergaderen kan men bijvoorbeeld doen door een checklist op te stellen en een training 'effectief vergaderen' te volgen.
- M.b.t. het knelpunt nazorg is de suggestie om de samenhang tussen de aanpak via het strafrecht en de nazorg te versterken. Dit kan gedaan worden door de nazorgplannen mee te nemen in het Casusoverleg Veelplegers en de ketendossiers. Zo weet iedere partner wat er gedaan zal worden m.b.t. de nazorg van een bepaalde veelpleger.
- Het knelpunt dat de uitspraak van de rechter afwijkt van het scenario valt voor een deel te verbeteren door: ten eerste altijd een scenario op te stellen en ten tweede altijd een terugkoppeling te vragen van de officier van justitie en de rechter (via de officier van justitie). Door een terugkoppeling wordt inzichtelijk waarom de officier van justitie anders eist dan het scenario en waarom de rechter anders beslist dan de eis (het scenario) van de officier van justitie. Door deze terugkoppeling krijgt het Casusoverleg Veelplegers meer inzicht in de beweegredenen van de OvJ en de rechter en kan het daarop inspelen.
- M.b.t. het knelpunt dat de ketendossiers onvolledig zijn, ongeordend zijn en irrelevante informatie bevat is het belangrijk dat deze ketendossiers opnieuw worden geordend en ontbrekende informatie wordt toegevoegd. Het Casusoverleg Veelplegers heeft een start gemaakt met de indeling van de

ketendossiers maar de manier van indeling is per ketendossier erg verschillend. De indeling van de ketendossiers zou eenduidig/schematisch moeten zijn. Met goed geordende, volledige dossiers kan ook beter vergaderd worden. Een vervanger, bij afwezigheid van een deelnemer, zou op basis van het ketendossier moeten kunnen aflezen wat de situatie van de veelpleger is, waar zijn problemen liggen, welke hulpverleningstrajecten zijn ingezet, welke juridische instrumenten zijn ingezet en of deze instrumenten gelukt zijn.

7. Conclusies

De conclusies van dit onderzoek zijn gebaseerd op de bevindingen die uit de vorige hoofdstukken naar voren zijn gekomen. De conclusies geven antwoord op de centrale vraagstelling van het onderzoek. De centrale vraagstelling van het onderzoek is: *Op welke onderdelen draagt de inzet van de juridische instrumenten die beschikbaar zijn bij het Veiligheidshuis Breda, bij aan het doelmatig terugdringen van de veelplegersproblematiek en op welke onderdelen kunnen er verbeteringen worden aangebracht?*

Allereerst kan geconcludeerd worden dat het Casusoverleg Veelplegers een goed concept is om de veelplegers aan te pakken. Elke veelpleger wordt afzonderlijk besproken en er wordt een persoongerichte aanpak toegepast. In het Casusoverleg Veelplegers nemen partners deel die een grote betrokkenheid en professionaliteit tonen. Echter bij een dergelijke aanpak komen altijd knelpunten voor en zijn er altijd punten die verbeterd kunnen worden, om zo als Casusoverleg Veelplegers nog meer te groeien en nog meer succes te boeken. De volgende conclusies zijn dan ook gebaseerd op datgene waar de knelpunten zitten en wat er verbeterd kan worden.

Om de doelmatigheid van de inzet van juridische instrumenten bij de aanpak van veelplegers aan te tonen is er aan het begin van het onderzoek besloten om een resultaatmeting toe te passen op 25 ketendossiers. Op deze manier zou inzichtelijk worden welke juridische instrumenten doelmatig bijdragen aan de veelplegersproblematiek en waar de knelpunten zitten. Al snel bleek echter dat de resultaatmeting niet op alle ketendossiers toegepast kon worden, dit omdat 14 van de 25 ketendossiers onvolledig waren. Er ontbrak teveel informatie om de feitelijke resultaten van de juridische instrumenten inzichtelijk te kunnen maken. Het was ook niet mogelijk, vanwege tijdsgebrek, om deze ontbrekende informatie aan te vullen om vervolgens toch de resultaatmeting toe te passen. Ook is er bewust niet voor gekozen om 14 andere dossiers te bestuderen omdat ten eerste de kans groot is dat van deze 14 'nieuwe' ketendossiers ook een gedeelte onvolledig zal zijn en ten tweede is het belangrijk dat de dossiers steekproefsgewijs uitgekozen zijn. De conclusie die op basis van het voorgaande getrokken kan worden is dat teveel ketendossiers onvolledig zijn waardoor een evaluatie van de doelmatigheid van de juridische instrumenten ingezet vanuit het Veiligheidshuis Breda erg moeilijk is. Bij onvolledige ketendossiers is het maar de vraag of de situatie van de veelpleger voldoende geanalyseerd is en dus of de juiste instrumenten zijn ingezet. Volledigheid van ketendossiers is erg belangrijk omdat er anders de kans bestaat dat er een verkeerd scenario bedacht wordt. Om een persoongerichte aanpak toe te passen moet men immers de gehele situatie van de veelpleger kennen. Daarnaast is het ook van belang dat niet alleen de deelnemers van het Casusoverleg Veelplegers moeten weten wat de situatie van de veelpleger is, maar ook buitenstaanders (bijvoorbeeld invallers bij afwezigheid) moeten precies uit het ketendossier kunnen aflezen wat de situatie van de veelpleger is, waar zijn problemen liggen, welke hulpverleningstrajecten zijn ingezet, welke juridische instrumenten zijn ingezet en of deze instrumenten gelukt zijn of niet.

Op de overige 11 (volledige) ketendossiers is wel een resultaatmeting toegepast. Uit deze resultaatmeting komen dan ook een aantal conclusies naar voren. Daarbij dient echter wel te worden opgemerkt dat deze conclusies niet (geheel) representatief zijn omdat deze gebaseerd zijn op 11 ketendossiers i.p.v. 25 ketendossiers.

Allereerst viel op dat ook bij deze 11 ketendossiers veel informatie ontbrak. Deze informatie moest dan ook worden aangevuld d.m.v. interviews met deelnemers van

het Casusoverleg Veelplegers. Ook waren veel ketendossiers ongeordend en vele bevatten irrelevante informatie. De ketendossiers zijn wel opgebouwd in verschillende leefgebieden (gedrag/financiën/woonsituatie/enz.) maar de informatie die erin is verwerkt is regelmatig ongeordend en irrelevant.

Vervolgens kan geconcludeerd worden dat de rechter regelmatig afwijkt van het scenario. Wat daarbij opvalt is dat dit vaak ten gunste is van de veelpleger. Uit het totaalschema gegeven in paragraaf 4.12 is dit af te lezen. Zo legt de rechter bijvoorbeeld vaak een voorwaardelijke straf op terwijl het scenario een onvoorwaardelijke gevangenisstraf adviseerde.

Tevens blijkt uit de ketendossierbestudering en de interviews dat de aanpak via het strafrecht en de nazorg vanuit het Casusoverleg Veelplegers niet integraal genoeg worden behandeld. Er dient een onderlinge samenhang te zijn tussen de aanpak via het strafrecht en de nazorg. Er worden wel nazorgplannen gemaakt, maar dit gebeurt in een ander overleg waardoor in het reguliere Casusoverleg Veelplegers niet duidelijk is wat het nazorgplan zal zijn. Om instrumenten m.b.t. de nazorg in te zetten moet men immers wel weten wat de nazorgplannen zijn.

De laatste conclusie die getrokken kan worden is dat met name de instrumenten waarin behandeling is opgenomen moeilijk zijn om daadwerkelijk in te zetten. Dit zijn de ISD-maatregel, de TBS-maatregel, de maatregel plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis en opname o.g.v. de BOPZ. Wat opvalt bij de dossierbestudering is dat deze instrumenten regelmatig tot het scenario behoren, maar dat de rechter deze maatregelen/machtiging niet oplegt/afgeeft. De knelpunten zijn:

- dat de rechter alleen ISD oplegt bij vermogensdelicten i.p.v. ook bij geweldsdelicten;
- de rechter wil dat er binnen de ISD-maatregel behandeling plaatsvindt terwijl voor sommige veelplegers de 'kale' ISD de enige optie is;
- dat het moeilijk is om alle informatie uit het ketendossier bij de rechter te krijgen i.v.m. het ontbreken van de toestemming van de veelpleger;
- dat de strafbare feiten die veelplegers over het algemeen plegen vaak te licht zijn om de maatregel TBS of de maatregel plaatsing psychiatrisch ziekenhuis op te leggen;
- de dubbelrapportage onvoldoende aanleiding geeft voor de rechter om de TBS-maatregel of de maatregel plaatsing psychiatrisch ziekenhuis op te leggen;
- dat er een passantenproblematiek bestaat waardoor de veelplegers te lang in detentie moeten wachten voordat zij geplaatst worden in een kliniek/psychiatrisch ziekenhuis;
- dat er geen diagnose is gesteld waardoor de psychiatrische problematiek niet is vastgesteld en dus de maatregel/machtiging niet wordt opgelegd/afgegeven;
- dat de psychiatrische ziekenhuizen geen garantiedatum kunnen geven, waardoor niet duidelijk is wanneer de veelpleger opgenomen kan worden en dat de rechter daarom geen maatregel/machtiging oplegt/afgeeft.

Kortom, uit onderzoek blijkt dat het Casusoverleg Veelplegers een goed middel is om juridische instrumenten in te zetten om zo de veelplegers aan te pakken. Ook zijn er voldoende juridische instrumenten beschikbaar. Echter voor het optimaal functioneren van het Casusoverleg Veelplegers dienen eerst de knelpunten aangepakt te worden. Dan pas zal een representatief beeld over de doelmatigheid van de inzet van juridische instrumenten vanuit het Casusoverleg Veelplegers geschapen kunnen worden.

8. Aanbevelingen

Uit de conclusies vloeit een aantal aanbevelingen voort. Deze aanbevelingen zijn hieronder kort aangegeven.

De eerste aanbeveling is om de ketendossiers zo veel mogelijk volledig te maken. Belangrijk is om irrelevante informatie te schrappen en de ketendossiers goed te ordenen. Daarnaast kan het ook handig zijn als de partners zelf, tijdens het Casusoverleg Veelplegers, aangeven wat in het ketendossier vermeld moet worden.

Met betrekking tot ex-gedetineerde veelplegers is de aanbeveling om een contactpersoon voor deze veelplegers in te stellen zodat zaken als een uitkering of een ontheffing van de arbeidsverplichting gelijk geregeld wordt. Voor een ex-gedetineerde is het belangrijk om gelijk de basis te regelen, zoals geld en een woning. Omdat de meeste veelplegers de vaardigheden niet hebben om deze zaken te regelen is het belangrijk dat zij goed begeleid worden. Na vrijlating van de veelpleger zou het dus goed zijn als de veelpleger direct begeleid wordt door een contactpersoon, zodat deze zaken geregeld kunnen worden.

Uit de dossierbestudering blijkt dat de beslissing van de rechter regelmatig afwijkt van het scenario. Aanbeveling is om altijd terug te koppelen, dus na te gaan waarom de rechter afwijkt van het scenario. Dit kan gedaan worden door standaard een terugkoppeling te vragen aan de officier van justitie. D.m.v. terugkoppeling worden de knelpunten inzichtelijk. Deze knelpunten kunnen vervolgens verbeterd worden zodat het Casusoverleg Veelplegers nog effectiever kan vergaderen.

Zoals uit de knelpunten blijkt ligt de nadruk bij het Casusoverleg Veelplegers erg op het strafrecht en minder op de nazorg. Deze twee 'soorten' aanpak worden niet integraal genoeg behandeld. Aanbeveling is om de samenhang tussen de aanpak via het strafrecht en de nazorg te versterken. Dit kan bijvoorbeeld door de nazorgplannen ook in het ketendossier op te nemen. Het is belangrijk om ook te weten hoe de nazorg ingericht wordt. Zo weet het Casusoverleg Veelplegers wanneer de gedetineerde veelpleger vrijkomt, zodat er gelijk actie ondernomen kan worden.

Een volgende aanbeveling is om voor elke veelpleger (vooraf) in het ketendossier duidelijke doelstellingen te formuleren waar naar toe gewerkt wordt. Een doelstelling zou dan inhouden om bepaalde factoren, waaruit het strafbare gedrag ontstaat, weg te nemen. Deze doelstellingen dienen dan altijd in het vizier gehouden te worden.

Voorbeeld:

Factoren veelpleger:

- verslaving (om de verslaving te bekostigen gaat de veelpleger stelen);
- dakloos (omdat de veelpleger dakloos is gaat hij zwerven en uit verveling gaat hij stelen).

Doelstelling:

- zorgen dat hij van zijn verslaving afkomt;
- zorgen voor huisvesting.

Vervolgens gaan alle partners samen kijken hoe zij ervoor kunnen zorgen dat deze factoren weggenomen kunnen worden. In het ketendossier wordt precies bijgehouden wie welk instrument heeft ingezet, of het instrument gelukt is of niet en wat er nog meer gedaan moet worden.

M.b.t. het knelpunt van de dubbelrapportage, gegeven in deelparagraaf 5.1.2 is de aanbeveling om onderzoek te doen naar de mogelijkheden om informatie mee te sturen bij de aanvraag van de dubbelrapportage.

De laatste aanbeveling is om onderzoek te verrichten naar de mogelijkheden om ook de inhoudelijke informatie bij de rechter te krijgen zonder toestemming van de veelpleger. Zoals in paragraaf 6.1 is gegeven, is het op het moment alleen nog maar mogelijk om de feitelijke informatie op te nemen in de rapportage afkomstig van de reclassering.

9. Evaluatie

Als ik terugkijk op de afstudeerstage is deze op een aantal punten na goed verlopen. Deze punten zijn hieronder weergegeven. Ik vind het fijn dat niet alles vlekkeloos is verlopen omdat ik juist daarvan leer. Al deze punten neem ik mee in de toekomst.

Het onderwerp van de scriptie is aan het begin van de stage een aantal keer veranderd. Zo vroeg mijn afstudeermentor aan het begin van de stage of ik voor het onderzoek de effecten van de juridische instrumenten in kaart wilde brengen, om zo de gedragsverandering van de veelpleger te meten. Echter bleek al snel dat de gedragsverandering niet te meten was. Ook was het niet mogelijk, binnen het tijdsbestek, om de effecten in kaart te brengen. Effecten kunnen namelijk ook zijn dat bijvoorbeeld de familie van de veelpleger een positieve invloed heeft op het gedrag van de veelpleger. Het is erg moeilijk om dit na te gaan. Omdat de effecten en de gedragsverandering van de veelpleger niet of nauwelijks te meten was, hebben wij vervolgens besloten om de resultaten van de inzet van de juridische instrumenten in kaart te brengen. Door de veranderingen in het onderwerp raakte ik soms in de war. Ik heb aan het begin van de stage regelmatig moeten nagaan wat nou precies het doel van het onderzoek was. De doelstelling en vraagstelling zijn daarom aan het begin van de stage een aantal keer veranderd.

Ik vond het jammer dat 14 van de 25 ketendossiers onvolledig waren. Dit omdat ik graag een resultaatsmeting toe had willen passen op 25 dossiers, i.p.v. 11 dossiers. Sommige conclusies zijn wel gebaseerd op de juridische instrumenten, echter zijn deze niet geheel representatief omdat ze gebaseerd zijn op 11 dossiers. Als de ketendossiers volledig waren had ik ook meer kunnen zeggen over de resultaten van de juridische instrumenten. Nu zijn de conclusies grotendeels gebaseerd op het proces van het Casusoverleg Veelplegers, dus waar de knelpunten liggen in de inzet van de juridische instrumenten.

Verder vond ik het best lastig om vanuit mijn positie, als stagiaire, kritisch te kijken op de werkwijze van het Casusoverleg Veelplegers. Ik hoop dat de deelnemers van het Casusoverleg Veelplegers voldoende inzicht hebben gekregen in de knelpunten en dat ze er iets mee gaan doen.

Het heeft mij ook redelijk wat tijd gekost om alle informatie te verkrijgen. Het ging dan over informatie m.b.t. de praktijk. Zo bleek dat de bron 'Aanpak veelplegers Arrondissement Breda Beleid en Operationeel draaiboek' niet geheel up-to-date was. Met behulp van Hester Deurvorst heb ik toch de juiste informatie kunnen verkrijgen. Ik heb geleerd dat het best moeilijk is om de praktijk in te 'duiken'.

Als laatste wil ik graag zeggen dat ik het een erg leuke stage vond. Ik heb veel geleerd. Ook vond ik het onderwerp van mijn scriptie erg interessant. Ik heb in het onderzoek veel tijd en energie in gestoken en ik hoop dan ook dat ik mijn opleiding hiermee goed kan afronden.

Bronnenlijst

Wet- en regelgeving:

- Straffen: Titel II, art. 9 e.v. Wetboek van Strafrecht
- Maatregelen: Titel II A, art. 36a e.v. Wetboek van Strafrecht
- Dwangmiddelen: Titel IV, art. 52 e.v. Wetboek van Strafvordering
- Verval van het recht tot strafvordering en van de straf: Titel VIII, art. 68 e.v. Wetboek van Strafrecht
- Vervolgning door een strafbeschikking: Titel IVA, art. 257a e.v. Wetboek van Strafvordering
- Rechtsplegingen i.v.m. de plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders: Titel IIC, art. 509y e.v. Wetboek van Strafvordering
- Tenuitvoerlegging, voorkomen vervolging: art. 578 Wetboek van Strafvordering
- Wet van 7 juli 2006 tot wijziging van het Wetboek van Strafrecht, het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten in verband met de buitengerechtelijke afdoening (Wet OM-afdoening), *Stb.* 2006, 330.
- Besluit van 4 juli 2007, houdende regels aangaande de buitengerechtelijke afdoening van strafbare feiten (Besluit OM-afdoening), *Stb.* 2007, 255.
- Wet Schuldsanering Natuurlijke personen (WSNP): art. 284 e.v. Faillissementswet
- Richtlijn voor strafvordering bij meerderjarige zeer actieve veelplegers (w.o. Vordering van de maatregel ISD), *Stcrt.* 2008, 19.
- Aanwijzing gebruik sepotgronden, *Stcrt.* 2009, 11.
- Aanwijzing OM-afdoening, *Stcrt.* 2009, 10.
- Aanwijzing Voorwaardelijke Invrijheidstelling, *Stcrt.* 2008, 117.
- Uitvoeringsbesluit voorwaardelijke invrijheidstelling, *Stcrt.* 2008, 218.
- Reclasseringsregeling 1995, *Stb.* 2008, 218.
- Reglement verpleging ter beschikking gestelden, *Stb.* 2008, 520.
- Aanwijzing plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis (pz-maatregel) op grond van artikel 37, eerste lid, Wetboek van strafrecht, *Stcrt.* 2009, 81.

Jurisprudentie:

- HR 21 maart 2006, LJN AV1161

Literatuur:

- **Baarda, De Goede & Teunissen 2005**
D.B. Baarda, M.P.M. de Goede & J. Teunissen, *Basisboek Kwalitatief Onderzoek*, Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff 2005.
- **Bruinsma, Van Haaf & Pranger 2008**
M. Bruinsma, J. van Haaf & R. Pranger, *Evaluatie casusoverleggen Veelplegers en Jeugd*, Tilburg: IVA 2008
- **Snippe, Ogier & Bieleman 2006**
J. Snippe, C. Ogier & B. Bieleman, *Lokale aanpak zeer actieve veelplegers: justitieel traject*, Groningen: Repro GMW 2006
- **Mevis 2006**
P.A.M. Mevis, *Capita Strafrecht. Een thematische inleiding*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2006
- **Corstens 2008**
G.J.M. Corstens, *Het Nederlands strafprocesrecht*, Deventer: Kluwer 2008
- **De Hullu 2006**

J. de Hullu, *Materieel strafrecht. Over algemene leerstukken van strafrechtelijke aansprakelijkheid naar Nederlands recht*, Deventer: Kluwer 2006

- **Mevis 1997**
P.A.M. Mevis, *Hoofdpijnen van het strafrechtelijk sanctiestelsel*, Deventer: Tjeenk Willink 1997
- **Keurentjes 2008**
R.B.M. Keurentjes, *Wet Bopz. Tekst en toelichting*, Den Haag: Sdu Uitgevers 2008

Internet:

- Ministerie van Justitie, *Factsheet Plaatsing in een inrichting voor stelselmatige daders (ISD)*, Den Haag: Ministerie van Justitie oktober 2004, F&A 4829, <www.justitie.nl>. Geraadpleegd op: 18-02-2009.
- N. Tollenaar e.a., *Monitor veelplegers 2008. Samenvatting van de resultaten*, Fact sheet 2008-01, <www.wodc.nl>. Geraadpleegd op: 10-02-2009.
- 'Nieuwe aanpak veelplegers van start', <omtranet.minjus.nl/intern/Nieuwe_aanpak_veelplegers_van_start_tcm2-72061-64.asp>. Geraadpleegd op: 09-03-2009.
- 'Project: Doorontwikkelen OrderingsMethodiek Processen (OMP)', <www.onderzoekinformatie.nl>. Geraadpleegd op: 16-03-2009.
- 'Wanneer is gedwongen opname in een psychiatrische instelling mogelijk?', <www.postbus51.nl>. Geraadpleegd op: 25-03-2009.
- 'Fasering wet OM-afdoening', <www.om.nl/onderwerpen/strafbeschikking/fasering_wet/>. Geraadpleegd op: 12-03-2009.
- <www.reclassering.nl> Geraadpleegd op: 26-03-2009.
- 'Organisatie', <www.jeugdzorgenreclassering.nl> Geraadpleegd op: 06-04-2009.
- 'Welke producten kan het OM/de rechter aan de reclassering vragen in geval van een veelpleger', <www.justitie.nl>. Geraadpleegd op: 06-04-2009

Interviews:

- Bart van den Dries, Reclasseringswerker Verslavingsreclassering Novadic-Kentron. Interview gehouden op: 21-04-2009.
- Karin Florie, Coördinator Nazorg Veelplegers Gemeente Breda. Interview gehouden op 22-04-2009.
- Ro Kartodirdjo, Ketenbeheerder Veiligheidshuis Breda. Interview gehouden op 23-04-2009.
- Hester Deurvorst, Voorzitter Casusoverleg Veelplegers – Senior Parketsecretaris Veiligheidshuis Breda. Interview gehouden op 27-04-2009.

Ketendossiers:

- Dossier A
- Dossier B
- Dossier C
- Dossier D
- Dossier E
- Dossier F
- Dossier G
- Dossier H
- Dossier I
- Dossier J

- Dossier K

Overige:

- Openbaar Ministerie, *Aanpak veelplegers Arrondissement Breda Beleid en Operationeel draaiboek*, 2006.
- Procesmodel: (nazorg)traject Veelplegers

Bijlagen

Bijlage 1: Onderzoeksplan

Bijlage 2: Stappenplan opstellen lijsten

Bijlage 3: Procesmodel (nazorg)traject Veelplegers

Bijlage 4: Samenvattingen interviews

Bijlage 1: Onderzoeksplan

1. Onderzoeksformulering:

In paragraaf 1.1 wordt allereerst een korte beschrijving gegeven over het Veiligheidshuis Breda. Vervolgens wordt in paragraaf 1.2 en 1.3 een aanleiding en de probleembeschrijving gegeven. De doelstelling, vraagstelling en deelvragen komen aan bod in paragraaf 1.4 t/m 1.6. In paragraaf 1.7 wordt het onderzoek afgebakend en in paragraaf 1.8 zijn een aantal definities te vinden.

1.1 Veiligheidshuis Breda

Het veiligheidshuis is een samenwerkingsverband van organisaties die samen het gebied veiliger willen maken. Die organisaties hebben hun eigen doelstellingen, maar in de samenwerking is het gemeenschappelijke doel: voorkomen van delicten en verlenen van de beste hulp aan het slachtoffer.

De samenwerkende organisaties zijn:

- Gemeente Breda
- Slachtofferhulp Nederland
- Halt Midden- en West-Brabant
- Bureau Jeugdzorg Noord-Brabant
- Raad voor de Kinderbescherming
- Stichting Reclassering Nederland
- Novadic-Kentron
- Politie Midden en West Brabant
- Penitentiare Inrichting Breda
- Openbaar Ministerie

Een eerste taak van het veiligheidshuis is de hulp- en zorgverlening aan slachtoffers. Het veiligheidshuis draagt zorg voor de belangen van de slachtoffers. Zo doet het veiligheidshuis onderzoek naar de manier van aanpak van herhaald slachtofferschap.

Ten tweede richt het veiligheidshuis zich op jongeren en veelplegers. Het veiligheidshuis is een plek waar wetsovertreders gestraft worden. Zo worden veelplegers voor de keuze gesteld: hulp of louter afstraffen?

Het veiligheidshuis is een kantoor, waar de samenwerkende partners hun beste mensen afvaardigen. Er wordt maatwerk afgeleverd. Er wordt op de persoon geanalyseerd en op de persoon een geregisseerd.⁶⁰

Kort samengevat werken in het Veiligheidshuis Breda 10 ketenpartners samen aan:

- het voorkomen van delicten
- het terugdringen van recidive
- adequate zorg voor slachtoffers

1.2 Aanleiding:

De veiligheidshuizen worden gesubsidieerd op basis van politiek draagvlak. Politiek gezien is de veelplegersproblematiek groot en verdient grote aandacht. Veelplegers zorgen voor grote onveiligheidsgevoelens door de vele slachtoffers die zij maken. Het is de bedoeling dat door intensieve aanpak de recidive door veelplegers wordt teruggedrongen. Dat is dus het doel (één van de doelen) van de veiligheidshuizen:

⁶⁰ 'Welkom bij het Veiligheidshuis Breda', <breda.veiligheidshuis.org/site/> Geraadpleegd op: 16-02-2009

voorkomen van delicten door veelplegers. De afgelopen jaren is een groot aantal veiligheidshuizen opgericht en zijn samenwerkingsverbanden gebouwd van partners die scenario's maken (dus de situatie van de veelpleger in beeld brengen en hiervoor een plan van aanpak bedenken) en uitvoeren gericht op de persoon, de veelpleger. Aan de politiek verantwoorden de veiligheidshuizen zich door aan te geven hoeveel energie zij steken in de aanpak en hoeveel veelplegers er worden onderworpen aan een scenario.

1.3 Probleembeschrijving:

Tot op heden was het voor het Veiligheidshuis Breda voldoende om zich bij de verantwoording van subsidies te beperken tot het aantonen van de hoeveelheid energie die zij steken in de aanpak van veelplegers en de hoeveelheid veelplegers die worden onderworpen aan een scenario, dit omdat het sorteren van effect in de zin van gedragsverandering enige jaren zal duren. Een veelpleger die er meer dan tien jaar over heeft gedaan om vast te lopen in zijn problemen, is immers niet in enkele maanden of zelfs een jaar te veranderen in een modelburger. Nu - na een periode van drie jaar opbouw van Veiligheidshuis Breda - is de tijd gekomen voor verdieping. De politiek vraagt om effecten: lukt het ook om het gedrag van veelplegers te veranderen en welke instrumenten worden daarvoor ingezet? Zijn er genoeg instrumenten en zijn zij in voldoende mate beschikbaar? Kortom bereikt het Veiligheidshuis het gewenste resultaat door instrumenten in te zetten, met als doel gedragsverandering van de veelpleger.

Vanuit deze probleemstelling rijst de vraag welke instrumenten er worden ingezet bij veelplegersscenario's en of het ook lukt om deze instrumenten ook daadwerkelijk in te zetten.

Omdat het instrumentarium bestaat uit juridische en niet-juridische instrumenten wordt vanuit het juridische kader van het onderzoek alleen ingegaan op het juridische instrumentarium. Welke juridische instrumenten zijn er, wanneer worden deze juridische instrumenten ingezet, en wordt het beoogde resultaat behaald?

1.4 Doelstelling:

Uiterlijk vrijdag 29 mei 2009 zijn de bestaande juridische instrumenten die worden ingezet bij de aanpak van veelplegers in het Veiligheidshuis Breda geëvalueerd en is onderzocht in hoeverre deze instrumenten kunnen worden verbeterd.

1.5 Vraagstelling:

Op welke onderdelen draagt de inzet van de juridische instrumenten die beschikbaar zijn bij het Veiligheidshuis Breda, bij aan het doelmatig terugdringen van de veelplegersproblematiek en op welke onderdelen kunnen er verbeteringen worden aangebracht?

1.6 Deelvragen:

2. Hoe pakt het Veiligheidshuis Breda veelplegers aan?
3. Welke juridische instrumenten kunnen worden ingezet bij een veelplegersscenario?
4. Wat zijn de feitelijke resultaten van de inzet van juridische instrumenten tot nu toe toegepast bij een veelplegersscenario?
5. Wat zijn de knelpunten bij het inzetten van de juridische instrumenten?
6. Op welke wijze kunnen deze knelpunten mogelijk worden verbeterd?

1.7 Afbakening:

Het onderzoek wordt als volgt afgebakend:

- Het onderzoek wordt beperkt tot meerderjarige veelplegers. Er worden geen uitspraken gedaan over jeugdige veelplegers.

- In dit onderzoek wordt beperkt tot de juridische instrumenten die beschikbaar zijn om een veelpleger aan te pakken. Er worden geen uitspraken gedaan over de niet-juridische instrumenten.
- Om de resultaten van de inzet van juridische instrumenten die tot nu toe zijn toegepast in veelplegersscenario's in kaart te brengen worden er gedurende het onderzoek naar 25 dossiers gekeken. Bij het bepalen van het aantal dossiers is gekeken naar wat representatief is om er uitspraken over te doen, en naar wat realistisch en haalbaar is om in de periode van afstuderen te onderzoeken.
- Om de resultaten te meten wordt gekeken naar de tijdsperiode van juni 2006 t/m maart 2009. Het Veiligheidshuis Breda bestaat sinds januari 2006. Er is voor juni 2006 gekozen omdat het eerste halve jaar (januari 2006 – juni 2006) een opstartperiode is geweest, waarbij nog veel veranderde in de aanpak. Voor maart 2009 is gekozen omdat zo recente informatie meegenomen wordt.
- In dit onderzoek wordt gekeken naar de resultaten van de inzet van juridische instrumenten, er wordt niet gekeken naar de effecten van juridische instrumenten. Er is bewust gekozen voor resultaten omdat men hier het meeste grip op heeft. Een resultaat is een direct gevolg van een juridisch instrument. Effecten kunnen ook veroorzaakt zijn door invloeden van buitenaf, waar het Veiligheidshuis Breda geen grip op heeft.

1.8 Definities:

Instrumenten: Handelingen (juridisch en niet-juridisch) die toegepast worden in een veelplegersscenario om gedragsverandering van de veelpleger te realiseren.

Interventie: Tussenkomsst/ingreep van het Veiligheidshuis Breda dat direct contact met de veelpleger behelst.

Resultaat: Een resultaat is een gevolg waar het Veiligheidshuis grip op heeft. Het resultaat is een direct gevolg van de ingezette juridische instrumenten. Voorbeeld: het beoogde resultaat van de ISD-maatregel is het laten opsluiten van de veelpleger voor een periode van twee jaar, zodat de veelpleger in deze tijd niet kan recidiveren en dat men een persoonsgerichte aanpak kan toepassen om ervoor te zorgen dat de veelpleger in de toekomst uit het criminele circuit blijft.

Effecten: Een uitwerking. Een effect kan ontstaan door invloeden van buitenaf. Op de effecten heeft het Veiligheidshuis Breda niet altijd grip. Een effect kan indirect veroorzaakt worden, bijvoorbeeld door overtuiging van een familielid om toch de hulpverlening te aanvaarden.

Gedragsverandering: Wanneer er een verandering optreedt in het gedrag van de veelpleger, in de zin van:

- soort delicten;
- aantal delicten;
- relaties;
- werk;
- dagbesteding;
- verslaving;
- woonsituatie;
- het omgaan met geld;
- en de psychische gesteldheid.

Ketendossier: Een continu veranderend werkdocument waarin de ervaringen en de omstandigheden van een veelpleger zijn beschreven. Bijvoorbeeld informatie over het aantal en soort delicten/waar hij woont/werkt/psychische gesteldheid/eventuele verslaving/enz. Alle ketenpartners (benoemd in paragraaf 1.1) dragen doorlopend nieuwe informatie toe aan het dossier waardoor de situatie van de veelpleger

volgens de actualiteit beschreven is. Het ketendossier bevat tevens het veelplegersscenario.

2. Onderzoeksopzet

In paragraaf 2.1 wordt uitgelegd of het onderzoek een kwalitatief of kwantitatief onderzoek betreft. In paragraaf 2.2 komt het onderwerp van het onderzoek aan de orde en in paragraaf 2.3 de plaats waar het onderzoek zal worden uitgevoerd. Waarover in dit onderzoek uitspraken gedaan wordt: de eenheden, worden behandeld in paragraaf 2.4. Een tijdsplanning wordt gegeven in paragraaf 2.5. Soort (beschrijvend, explorerend of toetsend onderzoek) en methode (desk- en fieldresearch) van onderzoek komen aan bod in de paragrafen 2.6 en 2.7. In paragraaf 2.8 zijn de middelen met de voordelen gegeven. Hoe in stappen de gegevens worden verwerkt is te lezen in paragraaf 2.9. Ten slotte komt in paragraaf 2.10 de betrouwbaarheid van het onderzoek naar voren en besteedt paragraaf 2.11 aandacht aan de validiteit van het onderzoek.

2.1 Kwalitatief onderzoek:

Het betreft hier een kwalitatief onderzoek. Het juridische instrumentarium dat toegepast wordt om veelplegers aan te pakken staat in dit onderzoek centraal. Het gaat bij een kwalitatief onderzoek niet zozeer om cijfers en hoeveelheden, het gaat hier om kwaliteiten, ervaringen, belevingen, perspectieven en betekenisverlening. In dit onderzoek wordt het huidige juridische instrumentarium om een veelpleger aan te pakken in kaart gebracht. Vervolgens wordt per juridisch instrument een link gelegd met de aanpak van veelplegers. Daarna wordt aan de hand van dossieronderzoek bekeken wat tot nu toe de feitelijke resultaten zijn van de juridische instrumenten bij veelplegersscenario's. Zijn deze resultaten positief of negatief? Ofwel, is het instrument ingezet of niet? Indien de resultaten negatief zijn wordt gekeken naar wat er verbeterd kan worden in het gebruik, dus het proces van het Casusoverleg Veelplegers, van de juridische instrumenten en de instrumenten zelf.

Het onderzoek is niet kwantitatief omdat de aantallen (bijvoorbeeld veelplegers of ingezette juridische instrumenten) niet relevant is voor het onderzoek. Bij kwantitatief onderzoek gaat het om cijfermatig inzicht en worden er veelal antwoorden op vragen gegeven die in hoeveelheden worden uitgedrukt. Bijvoorbeeld een enquête over roken. Er wordt aan 100 mensen gevraagd of zij roken. Uitkomst van een dergelijk onderzoek kan zijn dat bijvoorbeeld 30% van de 100 mensen roken. Dit is een voorbeeld van een kwantitatief onderzoek. Wat in dit onderzoek belangrijk is, is dat er gekeken wordt of het reeds ingezette juridische instrumentarium voldoende leiden tot een gewenst beoogd resultaat. Indien dit niet het geval is zal gekeken worden naar de knelpunten en naar wat er verbeterd kan worden.

2.2 Onderwerp:

In dit onderzoek worden de huidige juridische instrumenten, welke beschikbaar zijn om een veelpleger aan te pakken, in kaart gebracht. Daarnaast wordt een link gelegd tussen het instrument en de aanpak van veelplegers. Vervolgens wordt door middel van dossierstudie gekeken welke juridische instrumenten reeds zijn ingezet en of deze het gewenste beoogde resultaat ten gevolge hebben gehad. Zo niet, dan wordt er gekeken naar waar dat aan ligt (knelpunten) en wat kan men bij het Veiligheidshuis Breda anders kan doen om toch het gewenste beoogde resultaat te bereiken. Ook wordt er gekeken naar eventuele verbeterpunten.

2.3 Plaats:

Het onderzoek zal uitgevoerd worden binnen het Veiligheidshuis Breda. Opdrachtgever is Ro Kartodirdjo, ketenbeheerder, werkzaam bij het Veiligheidshuis

Breda. Het onderzoek zal uitgevoerd worden in het laatste gedeelte van de opleiding, de afstudeerperiode.

2.4 Eenheid:

Met het begrip eenheden wordt aangegeven aan wie of wat een eigenschap toebehoort. Er wordt onderscheid gemaakt in de volgende categorieën; locaties, groepen en individuele personen. Onderzoekseenheden zijn de locaties, groepen of individuen waar een uitspraak over gedaan zal worden.⁶¹ In dit onderzoek worden er uitspraken gedaan over meerderjarige veelplegers die bij het Veiligheidshuis Breda terecht zijn gekomen. Ook wordt er gekeken naar het instrumentarium dat bij het Veiligheidshuis Breda wordt toegepast om veelplegers aan te pakken. Tevens staat het Casusoverleg Veelplegers centraal. De locatie en de groep hebben in dit onderzoek een aanvullend karakter. Daarmee wordt bedoeld dat het Veiligheidshuis Breda de locatie is en de meerderjarige veelplegers is de groep waarover uitspraken worden gedaan.

2.5 Tijd:

Wanneer?	Wat?	Waar?	Wie?
Maandag 9 februari 2009 09.00 uur	Start afstuderen	Veiligheidshuis Breda Fellenoordstraat 62	Birgit Brevé Ro Kartodirdjo
Maandag 16 februari – vrijdag 27 februari	Maken onderzoeksplan	Veiligheidshuis Breda / thuis	Birgit Brevé
Maandag 23 – vrijdag 27 februari	Maken reflectie deel 1	Veiligheidshuis Breda / thuis	Birgit Brevé
Uiterlijk vrijdag 27 februari 2009	Inleveren onderzoeksplan bij 1 ^e begeleider (en 2 ^e begeleider)	Via e-mail	Birgit Brevé Kees de Jong Esther Koene
Dinsdag 10 maart De hele dag	1 ^e terugkomdag	Tilburg	Birgit Brevé Kees de Jong
Woensdag 11 maart 09.30-10.30	Kennismakingsgesprek Kees de Jong	Veiligheidshuis Breda Fellenoordstraat 62	Ro Kartodirdjo Kees de Jong Birgit Brevé
Maandag 2 maart – donderdag 12 maart	Eventueel onderzoeksplan aanpassen	Veiligheidshuis Breda	Birgit Brevé
Donderdag 12 maart	Definitieve beoordeling onderzoeksplan	Tilburg of 's-Hertogenbosch	Kees de Jong
Vrijdag 13 maart – vrijdag 10	Inleiding + deelvraag 1, 2 en 3	Veiligheidshuis Breda / thuis	Birgit Brevé

⁶¹ Dr. D.B. Baarda, Dr. M.P.M. de Goede en Dr. J. Teunissen, *Basisboek kwalitatief onderzoek*, Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff BV 2005, p. 41.

april			
Uiterlijk maandag 6 april	Inleverdatum te beoordelen hoofdstuk	Via e-mail	Birgit Brevé Kees de Jong
Uiterlijk dinsdag 14 april	Terugkoppeling over ingeleverd hoofdstuk	Via e-mail, telefoon of tijdens de 2 ^e terugkomdag	Kees de Jong
Dinsdag 14 april De hele dag	2 ^e terugkomdag	Tilburg	Birgit Brevé Kees de Jong
Vrijdag 10 april – vrijdag 15 mei	Deelvraag 4, 5, conclusies en aanbevelingen	Veiligheidshuis Breda / thuis	Birgit Brevé
Maandag 20 april – vrijdag 24 april	Maken reflectie deel 2	Veiligheidshuis Breda / thuis	Birgit Brevé
Maandag 18 mei – vrijdag 22 mei	Maken reflectie deel 3	Veiligheidshuis Breda / thuis	
Dinsdag 19 mei	Verzoek evaluatie per mail verstuurd aan afstudeermentor. Beoordelingsformulieren per mail verstuurd aan afstudeermentoren	Via e-mail	Afstudeer(stage)b ureau Ro Kartodirdjo
Dinsdag 19 mei	Inleveren conclusies en aanbevelingen	Via e-mail	Birgit Brevé Kees de Jong
Vrijdag 22 mei	Commentaar Kees de Jong conclusies en aanbevelingen	Via e-mail of telefoon	Kees de Jong Birgit Brevé
Vrijdag 22 mei – vrijdag 29 mei	Verbeteren conclusies en aanbevelingen	Thuis	Birgit Brevé
Vrijdag 29 mei	Scriptie insturen via Urkund	Via e-mail	Birgit Brevé
Dinsdag 2 juni vóór 13.00 uur	Inleveren afstudeerscripties bij stafmedewerker afstuderen	Tilburg	Birgit Brevé
Dinsdag 2 juni	Invullen evaluatie	Tilburg of thuis	Birgit Brevé
Dinsdag 16 juni – vrijdag 26 juni	Afstudeerzittingen	Tilburg	Birgit Brevé Kees de Jong Esther Koene Gecommitteerde

2.6 Soort onderzoek:

Het onderzoek dat uitgevoerd zal worden is beschrijvend.

Het is een beschrijvend onderzoek omdat het huidige juridische instrumentarium om een veelpleger aan te pakken in kaart wordt gebracht. Daarnaast zullen de resultaten aan de hand van een dossierstudie in kaart worden gebracht en er wordt gekeken naar de zwaktepunten van het instrumentarium en de inzet van het instrumentarium.

Explorierend onderzoek is gericht op de ontwikkeling van begrippen, hypothesen en/of een theorie.⁶² Het Veiligheidshuis Breda weet al hoe ze de veelplegers aan kunnen pakken, daar hoeft geen theorie voor bedacht te worden. Wat belangrijk is, is dat het huidige juridische instrumentarium in kaart wordt gebracht en dat er wordt gekeken naar de resultaten van deze juridische instrumenten.

Bij een toetsend onderzoek wordt vooraf een hypothese geformuleerd. Deze hypothese wordt afgeleid uit de theorie. Als onderzoeker ga je na of de hypothese klopt. Bij dit onderzoek is nog niet duidelijk of er in alle gevallen een gunstig resultaat is bij het inzetten van de huidige instrumenten.

2.7 Methode van onderzoek:

Er zijn twee onderzoeksmethoden te onderscheiden, namelijk fieldresearch en deskresearch. Bij deskresearch wordt de informatie en de gegevens verzameld uit bestaande bronnen zoals uit literatuur, normen en wettelijke eisen die aan een product worden gesteld. Ook kun je fieldresearch uitvoeren. Wanneer fieldresearch (ook wel veldwerk genoemd) wordt toegepast zijn gegevens niet eerder vermeld. Deze zullen verzameld worden door middel van interviews, registratie en observatie. In dit onderzoek zal zowel desk- als fieldresearch worden toegepast.

De volgende bronnen zullen bij deskresearch uitermate belangrijk zijn:

- wet- en regelgeving (waar zijn de juridische instrumenten in de wet te vinden en hoe zien de artikelen eruit);
- documentatie (o.a. ketendossiers en justitiële documentatie);
- internet (o.a. www.wodc.nl en www.justitie.nl);
- literatuur (welke literatuur er bestudeerd zal worden is nog niet bekend);

Bij fieldresearch zullen gesprekken gevoerd worden met deelnemers van het Casusoverleg Veelplegers.

2.8 Middelen:

In dit onderzoek wordt dataverzameling gebruikt (documentenonderzoek). Ook zullen er interviews gehouden worden.

Documentenonderzoek:

Voor dit onderzoek wordt gebruik gemaakt van documentenonderzoek.

Opsomming voordelen documentenonderzoek:

- De gebruikte documenten zijn gemakkelijk en voor iedereen toegankelijk en kunnen tevens meerdere malen gebruikt, aangevraagd of opgezocht worden.
- De betrouwbaarheid van de documenten is zeer hoog omdat deze of afkomstig zijn uit de wet of afkomstig zijn van overheidsinstellingen.
- De ketendossiers en justitiële documentatie zullen belangrijk zijn voor de dossierbestudering. Deze dossiers zijn erg betrouwbaar omdat ze afkomstig zijn van overheidsinstellingen.
- Wet- en regelgeving zal gebruikt worden. Voor het raadplegen van de wet zal het wetboek van 2008/2009 en www.overheid.nl geraadpleegd worden. Het is belangrijk dat de wet- en regelgeving up-to-date is.

Interviews:

Er zullen interviews gehouden worden met de deelnemers van het Casusoverleg Veelplegers. Deze interviews zullen met name bedoeld zijn om de knelpunten van de juridische instrumenten te achterhalen.

⁶² Dr. D.B. Baarda, Dr. M.P.M. de Goede en Dr. J. Teunissen, *Basisboek kwalitatief onderzoek*, Groningen/Houten: Wolters-Noordhoff BV 2005, p. 90.

2.9 Verwerking gegevens:

- allereerst zal in de inleiding het onderwerp, de probleembeschrijving, doelstelling, enz. beschreven worden;
- vervolgens wordt in deelvraag 2 de definities van veelplegers gegeven. Daarnaast wordt het Casusoverleg Veelplegers met daarbij het veelplegersscenario besproken. Belangrijk is dat deze deelvraag verduidelijking geeft over hoe het Veiligheidshuis Breda bij elkaar komt om de veelplegers te bespreken en hoe en waarom zij voor de veelpleger een plan van aanpak opstellen;
- bij deelvraag 3 komen de juridische instrumenten aan de orde. De vraag is welke instrumenten er zijn, hoe zij in elkaar zitten, waar deze instrumenten geregeld zijn en wat de link is tussen het instrument en de aanpak van veelplegers (dus wanneer het instrument wordt ingezet bij veelplegers);
- vervolgens wordt er overgegaan tot een dossierstudie. Er zullen 25 dossiers van veelplegers bekeken worden. Er wordt gekeken naar de tijdsperiode van juni 2006 – maart 2009. Per dossier wordt gekeken naar wat de ingezette juridische instrumenten zijn (of getracht in te zetten) en welk resultaat deze opleverden;
- in deelvraag 5 worden de knelpunten van de juridische instrumenten en het proces van het Casusoverleg Veelplegers in kaart gebracht;
- in deelvraag 6 worden verbeterpunten (van de knelpunten) gegeven;
- daarna wordt in de conclusies een conclusie gegeven over alle dossiers. Tevens wordt de centrale vraagstelling beantwoord;
- ten slotte worden er aanbevelingen gedaan.

2.10 Betrouwbaarheid:

Betrouwbaarheid speelt in een kwalitatief onderzoek een grote rol. Het moet duidelijk zijn waar je onderzoeksconclusies op gebaseerd zijn en hoe je de betrouwbaarheid van het onderzoek kunt waarborgen.

Wet- en regelgeving:

In dit onderzoek zal de wet geraadpleegd worden. De wet is betrouwbaar, het is de grondslag van onze Nederlandse rechtsstaat. De wet maar ook de regelgeving is voor iedere burger toegankelijk en kan door iedereen worden geraadpleegd. Dit kan worden gedaan via de wettenbundel maar het kan ook op een makkelijkere en zeer betrouwbare manier via de site www.overheid.nl. Deze website biedt iedereen de mogelijkheid snel en gemakkelijk wetten en regels op te zoeken. Deze internetsite is in het beheer van de overheid zelf en wordt up-to-date gehouden.

Documentatie:

Documentatie is erg belangrijk in dit onderzoek. Om de betrouwbaarheid te waarborgen wordt gelet op waar de documentatie afkomstig is. Documentatie dat in dit onderzoek geraadpleegd is veelal afkomstig van overheidsinstellingen als de Politie en het Openbaar Ministerie. Tevens van belang is of de documentatie nog up-to-date is, de meest recente documentatie wordt gebruikt.

Internet:

Ook internetsites zullen belangrijk zijn in dit onderzoek. Met name:

- www.overheid.nl;
- www.wodc.nl;
- www.justitie.nl;
- www.rechtspraak.nl;
- www.om.nl;
- www.politie.nl;

- omtranet (intranet voor het Openbaar Ministerie, alleen toegankelijk voor medewerkers).

Deze sites zijn erg betrouwbaar en afkomstig van overheidsinstellingen. De meest recente publicaties op de sites zullen gebruikt worden.

Literatuur:

Literatuur dat gebruikt zal worden zijn hoogstwaarschijnlijk boeken die gebruikt worden door het Veiligheidshuis Breda of boeken die gebruikt worden op hogescholen en universiteiten. Veelal zijn de boeken geschreven door professoren en wetenschappers. Literatuur zal belangrijk zijn voor de algemene informatie dat verwerkt zal worden in het onderzoek.

Gesprekken:

Gesprekken zullen gevoerd worden met mensen die verstand hebben over het onderwerp. Er zullen voornamelijk gesprekken gevoerd worden met deelnemers van het Casusoverleg Veelplegers. Deze mensen hebben veel kennis en jarenlange praktijkervaring.

2.11 Validiteit:

Validiteit heeft te maken met geldigheid en de juistheid van de bevindingen in het onderzoek. Het moet een goede afspiegeling zijn van de praktijk.

Drie vormen van geldigheid:

- de interne geldigheid hangt samen met de keuze van de onderzoeksopzet. In dit geval is er gekozen voor een kwalitatief onderzoek;
- de externe geldigheid. De onderzoeksresultaten zullen een grote waarde hebben voor het Veiligheidshuis Breda. De resultaten zullen inzicht verschaffen over de werkbaarheid van de juridische resultaten. Door het onderzoek zien zij beter waar de knelpunten liggen en wat ze kunnen verbeteren om een beter resultaat te realiseren. De onderzoeksresultaten kunnen niet alleen voor het Veiligheidshuis Breda een verhelderende blik geven, maar ook voor Veiligheidshuizen elders in het land. Er zijn immers overal in het land veelplegers en dus is de kans groot dat andere Veiligheidshuizen met dezelfde problemen kampen als dat het Veiligheidshuis Breda doet. Er is dus sprake van een grote vergelijkbaarheid;
- de instrumentele of dataverzamelingsgeldigheid heeft betrekking op de kwaliteit van de verzamelde gegevens. Met de triangulatiebenadering is na te gaan in hoeverre de onderzoeksgegevens valide zijn. Bij gebruik van de triangulatiebenadering kun je als onderzoeker verschillende dataverzamelmethode gebruiken om dezelfde gegevens van je onderzoekseenheden te verzamelen. Als de gegevens dezelfde richting op wijzen, zijn deze gegevens valide. Er wordt in dit onderzoek gebruik gemaakt van bestaande betrouwbare gegevens. De gegevens in dit onderzoek zullen gecontroleerd worden. Er wordt dan gekeken of de gegevens up-to-date zijn en of ze kloppen. Betrouwbaar en valide liggen dicht bij elkaar en hebben met elkaar te maken als het onderzoek niet betrouwbaar is kan het ook niet valide zijn;

Wat betreft het in kaart brengen van het huidige juridische instrumentarium zal het onderzoek valide zijn zolang er in de wet- en regelgeving geen aanpassingen worden aangebracht.

De dossierstudie en het in kaart brengen van de knelpunten zal minder valide zijn. Wat betreft de dossierstudie is dit te verklaren door de dossiers die bestudeerd zullen worden. Steekproefsgewijs zullen er 25 dossiers uitgekozen worden. Deze 25 dossiers zullen voldoende zijn om er conclusies uit te trekken. Het zou kunnen zijn wanneer 25 andere dossiers worden gekozen deze conclusies (gedeeltelijk) anders

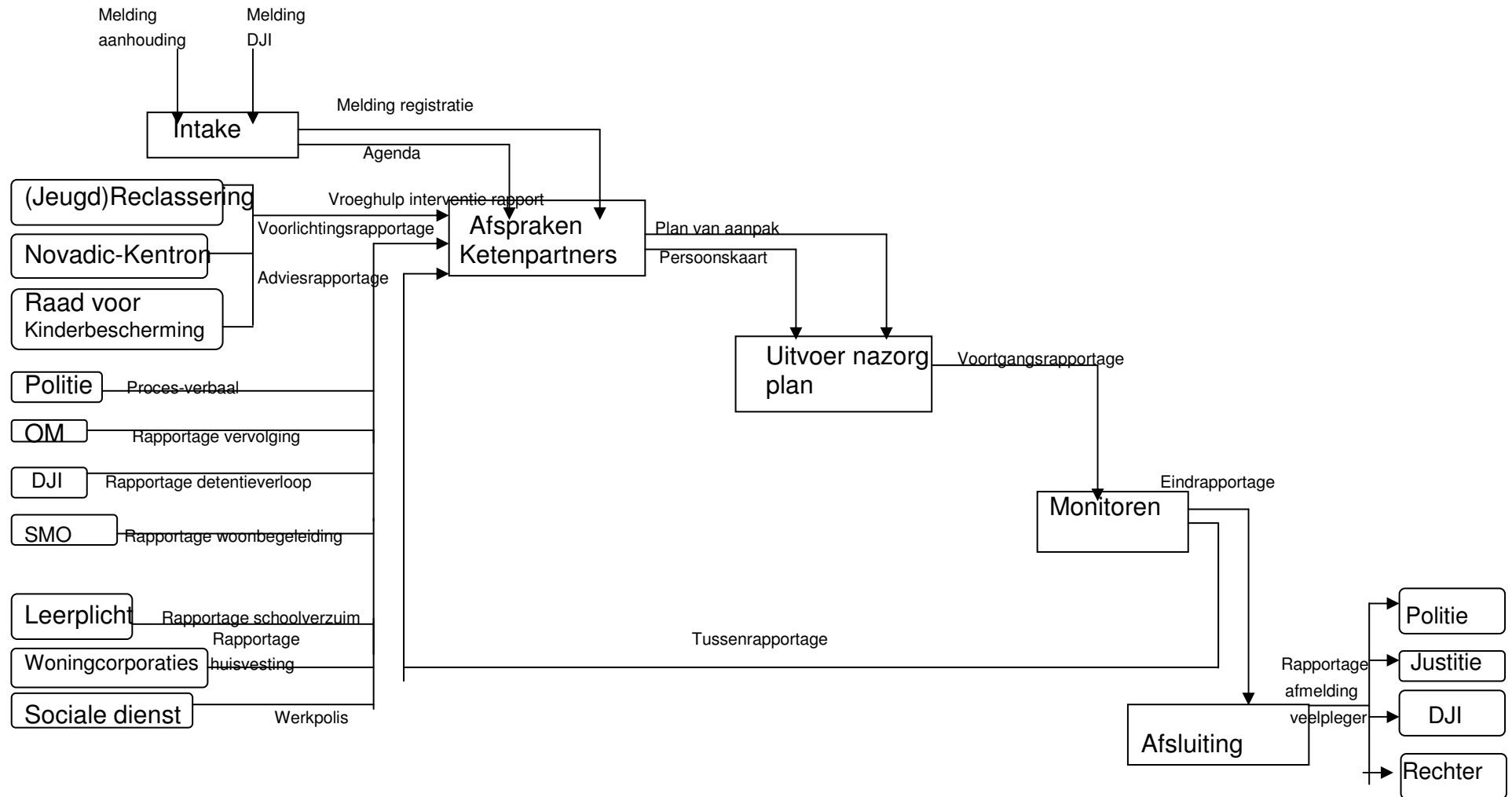
zijn.

Het Veiligheidshuis Breda bestaat nu 3 jaar. Naarmate de tijd verstrijkt doen zij steeds meer ervaring op. Knelpunten zullen dus met de tijd veranderen. Als dit onderzoek over 10 jaar opnieuw gedaan zou worden, liggen de knelpunten waarschijnlijk ergens anders.

Bijlage 2: Stappenplan opstellen lijsten

	Veelplegers
<i>Stap 1</i>	Vertaling definities Ministerie van Justitie van de veelplegers (bron: HKS-bestand)
<i>Stap 2</i>	Selectie van de veelplegers die verantwoordelijk zijn voor tenminste 1 speerpuntdelict (driehoek).
<i>Stap 3</i>	Het Casusoverleg Veelplegers checkt de lijst, aangegeven bij stap 2 en vult deze aan met de gemiste namen.
<i>Stap 4</i>	Van de personen van de lijst veelplegers (stap 3) wordt door de administratie van het veiligheidshuis de justitiële documentatie opgevraagd.
<i>Stap 5</i>	De gebiedsofficier stelt de veelplegerslijst vast, waarbij hij/zij o.m. beslissingen neemt ten aanzien van de personen, waarvan de justitiële documentatie niet overeenkomt met de definitie. De personen die niet door hem/haar worden erkend worden van de lijst gehaald (stap 3).
	Zeer actieve veelplegers
<i>Stap 1</i>	Vertaling definitie Ministerie van Justitie van de zeer actieve veelplegers (bron: HKS-bestand)
<i>Stap 2</i>	Selectie van de veelplegers die verantwoordelijk zijn voor tenminste 1 speerpuntdelict (driehoek).
<i>Stap 3</i>	Het Casusoverleg Veelplegers checkt de lijst, zoals aangegeven bij stap 1 en 2, en meldt de gemiste namen van de zeer actieve veelplegers. De extra namen worden toegevoegd aan de lijst van veelplegers.
<i>Stap 4</i>	Van de personen van de lijst (stap 3) wordt door de administratie van het veiligheidshuis de justitiële documentatie opgevraagd.
<i>Stap 5</i>	De justitiële documentatie van de personen wordt door de administratie van het veiligheidshuis gecheckt aan de definitie van de rechtbank (de verdachte van een strafbaar feit uit wiens uittreksel uit het documentatieregister blijkt, dat hij gedurende de laatste twee jaren is veroordeeld voor het plegen van tenminste zes vermogensdelicten, verdeeld over twee of meer vonnissen).
<i>Stap 6</i>	De officier veelplegers stelt de lijst vast, waarbij hij/zij o.m. beslissingen neemt ten aanzien van de personen, waarvan de justitiële documentatie niet overeenkomt met de definitie van de rechtbank, neemt de officier veelplegers een beslissing. De personen die niet door hem/haar worden erkend worden van de lijst afgehaald (stap 3).
	Stelselmatige daders (ISD)
<i>Stap 1</i>	Het casusoverleg stelt uit de lijst zeer actieve veelplegers een lijst veelpleger-ISD samen op basis van de definitie stelselmatige dader.
<i>Stap 2</i>	Het casusoverleg stelt uit de lijst zeer actieve veelplegers een lijst veelpleger-ISD samen op basis van de definitie stelselmatige dader.

Bijlage 3: Procesmodel (nazorg)traject Veelplegers

Bijlage 4: Samenvattingen interviews

Standaardvragen die gesteld zijn bij alle interviews:

1. Wat zijn volgens jou de knelpunten, op juridisch gebied, in de aanpak van veelplegers bij het Veiligheidshuis Breda?
2. Wat zou er volgens jou verbeterd kunnen worden in het proces van het Casusoverleg Veelplegers?
3. Wat zou er volgens jou verbeterd kunnen worden aan de juridische instrumenten?
4. Is het goed als ik je naam vermeld in mijn scriptie?

Daarnaast zijn er vragen gesteld die betrekking hadden op de 11 bestudeerde dossiers.

Samenvatting interview met Bart van den Dries, Reclasseringswerker

Verslavingsreclassering (Novadic-Kentron)

Bart van den Dries heeft in het interview (bijna) alle ontbrekende informatie uit de 11 bestudeerde dossiers aangevuld.

M.b.t. dossier A gaf Bart aan dat:

- er een grote kans is dat het reclasseringstoezicht mislukt is;
- reclasseringstoezicht geen kans van slagen heeft bij meneer A;
- het reclasseringstoezicht behoorde niet tot het scenario omdat het Casusoverleg Veelplegers verwacht dat meneer A zich niet aan de afspraken kan houden;
- de omzetting van de voorwaardelijke straf niet tot het scenario behoorde. De rechter heeft de straf zelf omgezet in een werkstraf;
- de werkstraf ook niet tot het scenario behoorde;
- en dat ook de voorwaardelijke veroordeling niet tot het scenario behoorde.

M.b.t. dossier B gaf Bart aan dat:

- de werkstraf van meneer B nog loopt en dus nog niet is afgesloten;
- de werkstraf niet tot het scenario behoorde. Het Casusoverleg Veelplegers vond dat de cliënt een te zware problematiek heeft voor een werkstraf.

M.b.t. dossier C gaf Bart aan dat:

- meneer C een man is die niet meewerkt, hij zwijgt. Hij is een aantal maanden onderzocht bij het Pieter Baan Centrum, echter omdat hij niet meewerkt konden zij niet vaststellen of er sprake was van psychische problemen. Ze hebben hem dus niet kunnen onderzoeken, slechts observeren. Omdat eventuele psychische problemen niet zijn vastgesteld, kan er geen TBS worden opgelegd;
- het Casusoverleg Veelplegers hoopt dat ze meneer C in de toekomst in de ISD kunnen plaatsen. Daar is nu nog niets over bekend. Daarnaast is het ook de twijfel of de ISD wel lukt i.v.m. het soort delicten dat hij pleegt: geweldsdelicten. De Bredase rechtbank legt alleen ISD op bij (een x aantal) vermogensdelicten. Mocht meneer C toch ISD krijgen, dan gaan de ketenpartners toch proberen om meneer te motiveren tot hulpverlening. Als hij dit niet wil, dan zal de ISD een kale ISD zijn, dus puur 2 jaar zitten;
- de voorwaardelijke veroordeling nooit tot het scenario behoorde. Het scenario is altijd geweest: zo lang mogelijk afstraffen. Er is namelijk niets met deze man te beginnen;
- ook de werkstraf behoorde niet tot het scenario. Er wordt geen energie meer gestoken in de hulpverlening. Deze man is erg gevaarlijk, de ketenpartners willen meneer C dan ook zo lang mogelijk binnen detentie houden;

- er is gedacht aan een schuldsaneringstraject. Echter wijst meneer C alle hulpverlening af. Hij zou dus uit eigen initiatief een schuldsaneringstraject moeten opstarten, echter heeft hij niet de vaardigheden om dit te doen;
- de tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke veroordeling behoorde wel tot het scenario. De ketenpartners willen dat hij zo lang mogelijk vast zit, op deze manier kunnen de ketenpartners gedragsinterventies toepassen gedurende de detentie.

M.b.t. dossier D gaf Bart aan dat:

- het niet haalbaar was om mevrouw D in GGZ “De Omslag” te plaatsen. Dit kwam door de eisen die gesteld werden vanuit deze instelling;
- de gedwongen opname in het GGZ is via de rechter gegaan, d.m.v. de rechterlijke machtiging op grond van de BOPZ. Verder zijn sommige opnames onder het toezicht verlopen (drang). Zelf heeft ze ook van alles geprobeerd, vroeger werd ze dus nooit gedwongen;
- het reclasseringstoezicht behoorde tot het scenario;
- het toezicht is niet gelukt, ze heeft in coma gelegen en is weggelopen;
- de gevangenisstraf behoorde niet tot het scenario, mevrouw D heeft hulpverlening nodig;
- de voorwaardelijke veroordeling behoorde tot het scenario. De ketenpartners wilden daar zorg aan koppelen.

M.b.t. dossier E gaf Bart aan dat:

- over meneer E is weinig informatie beschikbaar. Er zijn dus ook weinig scenario's bedacht.

M.b.t. dossier F gaf Bart aan dat:

- meneer F waarschijnlijk geen schuldsaneringstraject heeft gehad. Wel weet Bart dat meneer F bij budgetbeheer bij het SMO heeft gezeten.

M.b.t. dossier G gaf Bart aan dat:

- mevrouw G een paar werkstraffen goed heeft afgerond, echter niet allemaal;
- de omzetting van de voorwaardelijke veroordeling behoorde niet tot het scenario;
- de TBS is niet gelukt vanwege de lichte feiten die ze pleegt;
- de RM is nooit aangevraagd omdat er nooit een diagnose is gesteld;
- reclasseringstoezicht is niet gelukt;
- de voorwaardelijke veroordeling behoorde niet tot het scenario, ze snapt de inhoud van die voorwaarden namelijk niet. Ze is zwakbegaafd en heeft grote psychische problemen;
- de rechter heeft nu wel een plaatsing in een psychiatrisch ziekenhuis uitgesproken omdat ze een geweldsdelict heeft gepleegd. Eerder had ze heel veel kleine strafbare feiten waardoor de maatregel niet mogelijk was. Er was nu wel voldoende grond voor de maatregel.

M.b.t. dossier I gaf Bart aan dat:

- nog niet duidelijk is of de ISD gelukt is;
- de geldboete behoorde niet tot het scenario. Meneer I betaalt toch niet.

M.b.t. dossier J gaf Bart aan dat:

- de toezichten vanuit de reclassering lopen nog;
- de werkstraf gaat goed.

M.b.t. dossier K gaf Bart aan dat:

- de werkstraf behoorde niet tot het scenario;
- de rechter heeft het scenario, dat toezicht inhield, niet gevolgd;
- de tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke veroordeling behoorde niet tot het scenario.

M.b.t. de standaardvragen gaf Bart aan dat:

- een knelpunt op juridisch gebied is dat het moeilijk is om iemand in een gedwongen kader op te laten nemen, dit i.v.m. de zwaarte van de strafbare feiten. Deze feiten zijn vaak te licht waardoor de rechter de maatregel niet oplegt;
- een knelpunt was dat de rechter het scenario niet volgde. Dit gebeurt nu echter steeds meer;
- er moet volgens Bart efficiënter vergaderd worden. Nu gaat het Casusoverleg Veelplegers erg uitgebreid in op zaken die niet relevant zijn;
- er zijn veel praktische problemen, zoals termijnen en wachtlijsten. De aanpak gaat nooit gestroomlijnd, er zitten altijd wel gaten in;
- het goed is om zijn naam in de scriptie te vermelden.

Ten slotte zijn de volgende vragen ook gesteld:

Waarom worden de ketendossiers niet continu aangevuld met nieuwe informatie?

Hier antwoordde Bart op dat er wel actiepunten worden toegevoegd aan het ketendossier maar dat er pas nieuwe informatie wordt toegevoegd wanneer de veelpleger aangehouden is.

Waarom zijn de onvolledige dossiers (14) niet met informatie aangevuld van vóór 2008?

Bart geeft aan dat anders de ketendossiers niet leesbaar meer zijn. Bart vindt het belangrijk dat de kern opgenomen is in het ketendossier.

Samenvatting interview met Karin Florie, Coördinator Nazorg Veelplegers Gemeente Breda

Karin gaf aan dat op de ontheffing van de arbeidsverplichting en de uitkeringen vaak een voorwaarde wordt gesteld. Een dergelijke voorwaarde kan bijvoorbeeld inhouden dat betrokkene hulp moet zoeken voor zijn verslaving. Bij niet naleving van de voorwaarde wordt de uitkering gekort voor een bepaalde periode of wordt de ontheffing ingetrokken.

Karin gaf als knelpunt aan dat de rechtbank, bij een gedwongen opname in een psychiatrisch ziekenhuis, een garantiedatum wil hebben. Het knelpunt is dat de psychiatrische ziekenhuizen vaak geen garantiedatum kunnen geven omdat zij niet weten wanneer er een plaats vrijkomt. Dit terwijl betrokkene mét een rechterlijke uitspraak voorrang krijgt op de wachtlijsten. Het gevolg is dat de rechtbank, bij het wegblijven van een garantiedatum, geen maatregel of machtiging o.g.v. de BOPZ oplegt/afgeeft.

Tevens gaf Karin aan dat het Casusoverleg Veelplegers heel veel nadruk legt op het strafrecht en weinig op nazorg. Karin vindt dat er in het Casusoverleg Veelplegers meer nadruk gelegd moet worden op de nazorg.

Wat Karin ook als knelpunt ervaart is dat de uitkering/ontheffing van de arbeidsverplichting vaak niet goed geregeld wordt na detentie. Veelplegers moeten zelf, na detentie, hun uitkering of ontheffing aanvragen. De hulp die zij hierbij krijgen is dat er een gesprek met ze wordt gevoerd over hoe zij deze zaken moeten regelen. Het probleem is dat ze vaak niet op deze afspraken komen opdagen. Karin zou het fijn vinden als er een contactpersoon voor ex-gedetineerden wordt ingesteld om zo de zaken als een uitkering of een ontheffing van de arbeidsverplichting gelijk te regelen.

Daarnaast vindt Karin dat het belangrijk is om eerst de basis, zoals geld en een woning, wordt geregeld. Werken komt volgens haar later wel. Dit terwijl de WWB (Wet Werk en Bijstand) wil dat betrokkene zo snel mogelijk gaat werken. Dit kan wachten volgens Karin.

Karin zou het handig vinden als de officier van justitie een terugkoppeling zou geven. Karin vindt het belangrijk om de motivatie van de rechter te weten. Dit vooral wanneer de rechter afwijkt van het scenario.

Tevens vindt Karin dat het Casusoverleg Veelplegers een combinatie moet vinden van effectief vergaderen waarbij voldoende op de persoon wordt ingegaan, maar minder uitgebreid.

Ook zouden er volgens haar meer vroeghulpen moeten gaan plaatsvinden, zodat recente informatie beschikbaar is en opgenomen kan worden in de ketendossiers. Ze vindt dat de vroeghulpen nu nog te weinig worden toegepast.

Als laatste gaf ze aan, als verbeterpunt, dat de werkstraffen sneller op gang gezet moeten worden. Het duurt vaak erg lang voordat de werkstraf opgestart wordt.

Samenvatting interview met Ro Kartodirdjo, Ketenbeheerder Veiligheidshuis Breda

Aan Ro zijn vragen gesteld m.b.t. de juridische instrumenten. De belangrijkste punten zijn hieronder opgesomd:

- zaken worden zelden voorwaardelijk geseponneerd. Het gaat doorgaans om veelvoorkomende criminaliteit waarvoor een justitiële afdoening op zijn plaats is. Het beleid voor veelplegers is vervolgen, voor zeer actieve veelplegers is dit afstraffen, maar er kunnen altijd uitzonderingen op gemaakt worden bij een gering delict of een gemotiveerde veelpleger;
- er is wel eens een OM-transactie gegeven. Echter, het beleid is vervolgen. Als de veelpleger zich niet aan de gestelde voorwaarden houdt, dan houdt hij alleen maar het proces op. Over het algemeen kan je met een veelpleger geen afspraken maken;
- er is een grote kans dat er in de toekomst gebruikt zal worden gemaakt van de strafbeschikking. De strafbeschikking is een geschikt middel vanwege de stok achter de deur;
- de voorlopige hechtenis wordt wel eens geschorst onder voorwaarden. Wanneer de veelpleger zich niet aan de voorwaarden houdt kan hij gelijk weer vastgezet worden. Dit is beter dan een voorwaardelijke veroordeling waarbij de rechter de tenuitvoerlegging moet uitspreken. De schorsing voorlopige hechtenis onder voorwaarden heeft alleen zin wanneer er een forse straf te eisen valt. De veelpleger kiest daardoor sneller voor de hulpverlening omdat hij er zo gemakkelijker vanaf komt. De voorwaarden die gesteld worden kunnen zwaarder zijn als bij het voorwaardelijk sepot, dit omdat het een zwaarder strafbaar feit betreft;
- een geldboete behoort nooit tot het scenario. Aan een kale kip valt immers niet te plukken. Een geldboete werkt contraproductief omdat de motivering afneemt wanneer je zijn geld afpakt;
- soms gebeurt het dat de tenuitvoerlegging van de voorwaardelijke straf niet gelast wordt. Dit zou dan zijn omdat deze tenuitvoerlegging dan tegen het scenario ingaat (bijvoorbeeld wanneer de hulpverlening of woning net op gang is gezet).
- regelmatig worden gedetineerden voorwaardelijk in vrijheid gesteld. Het instrument is effectief zolang er maar begeleiding is;

Ro ervaart termijnen als knelpunt. Hij geeft aan dat termijnen van justitie erg rigide zijn, dit terwijl de hulpverlening erg flexibel is. De hulpverlening heeft tijd nodig om de zaken goed te regelen. Soms wordt de hulpverlening erg opgejaagd door deze termijnen.

Een volgend knelpunt is gelegen in de oplegging van de ISD-maatregel. Het volgens Ro erg moeilijk om alle informatie bij de rechter te krijgen vanwege de complexiteit van privacywetgeving. Het is erg moeilijk om duidelijkheid te geven wat wel en niet mag op dit gebied. Zo had de rechter vaak een kleiner dossier (rapportage) dan het ketendossier omdat de verdachte geen toestemming gaf voor het vrijgeven van het

dossier bij het Novadic-Kentron. Nu is er afgesproken dat er meer aan wordt gedaan om die toestemming te krijgen en dat de rechter evenveel informatie moet gaan krijgen als wat er in het ketendossier staat. Daarnaast is afgesproken dat de reclassering de feitelijke informatie (afkomstig van andere organisaties) mag vermelden in de rapportage. Echter is het niet mogelijk om de inhoudelijke informatie, bij afwezigheid van de toestemming, in de rapportage op te nemen.

Een tweede knelpunt, gelegen in de oplegging van de ISD-maatregel, is dat de rechter alleen de maatregel oplegt wanneer binnen de ISD-maatregel behandelmogelijkheden aanwezig zijn. De rechter legt de maatregel niet op als te verwachten valt dat de maatregel een 'kale' ISD zal gaan worden. Soms is het echter voor een bepaalde veelpleger nodig om de ISD-maatregel te krijgen, ook al is er sprake van een kale ISD. Als dit het geval is, is het belangrijk dat de officier van justitie aangeeft dat alles al geprobeerd is met de veelpleger (aan straffen/maatregelen en hulpverlening) en dat dit alles zonder goed gevolg is afgesloten.

Als laatste knelpunt geeft Ro aan dat hij vindt dat de nazorg en het strafrecht onvoldoende integraal wordt behandeld. Er is een apart overleg dat aandacht besteedt aan de nazorg, echter is dit overleg onvoldoende gekoppeld aan het Casusoverleg Veelplegers. Zo weet het Casusoverleg Veelplegers niet altijd wat de nazorgplannen zijn voor een bepaalde veelpleger.

Ro heeft ook een aantal verbeterpunten aangegeven. Allereerst vindt Ro dat de band met het opsporingsteam van de politie hechter zou moeten worden.

Ook vindt Ro het belangrijk dat voor elke veelpleger doelstellingen worden geformuleerd waarnaar toegewerkt moet worden.

Samenvatting interview met Hester Deurvorst, Voorzitter Casusoverleg Veelplegers – Senior Parketsecretaris Veiligheidshuis Breda

M.b.t. dossier E geeft Hester aan dat het scenario altijd afstraffen is. E werkt namelijk niet mee aan de rapportages.

Hester vindt het belangrijk dat de ketenpartners gedurende het overleg aangeven wat in het ketendossier moet komen.

Tevens vindt Hester het belangrijk dat er goede ketendossiers zijn. Het scenario moet goed onderbouwd zijn zodat de officier van justitie weet wat de motivering is achter een bepaald instrument. Daarnaast vindt ze het belangrijk dat de officier van justitie zich verdiept in het ketendossier en ook echt het scenario opvolgt. Dit zou volgens haar eigenlijk een verplichting moeten zijn. Of de officier van justitie het scenario volgt is erg afhankelijk van de ervaringen en het lef van de officier van justitie. Hester geeft aan dat het handig zou zijn als de eis van de officier van justitie altijd geregistreerd wordt. Zo weet het Casusoverleg Veelplegers wanneer de officier van justitie afgeweken heeft van het scenario. Waarom de officier dit gedaan heeft zal de officier dan ook moeten uitleggen.

Hester ervaart de dubbelrapportage als knelpunt. De dubbelrapportage wordt niet gegeven bij kleine delicten. Daarnaast blijkt soms niet uit de dubbelrapportage dat een bepaalde maatregel noodzakelijk is, dit terwijl dit wel uit het ketendossier blijkt.

Het zou volgens haar fijn zijn als het ketendossier meegestuurd kan worden bij de aanvraag van de dubbelrapportage. D.m.v. het ketendossier zien de beoordelaars dat het weldegelijk nodig is om de veelpleger bijvoorbeeld te plaatsen in een psychiatrisch ziekenhuis. Hester twijfelt echter of dit juridisch wel mogelijk is.

Het liefst zou Hester elke dag (of een paar keer per week) kort willen vergaderen. Nu moet Hester heel veel achter de mensen aanzitten wanneer zij informatie nodig heeft. Hester geeft aan dat in Tilburg al op meerdere dagen vergaderd wordt.